Jaargang 110. Vrijdag, 3 Januarij 1851. No. 1.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD
voor de Stad en Provincie Groningen.

Deze Courant wordt uitgegeven des Dingsdags en Vrijdags. De abonnementsprijs voor den jaargang 1851 is *f* 8—32, en franco per post *f* 9—36; per kwartaal *f* 2—08 en per post *f* 2—34.

Wij herinneren onze lezers aan den abonnementsprijs dezer Courant, mede met het doel om te doen opmerken, dat de Vracht der met de Post verzonden Couranten somtijds **te hoog** wordt opgevoerd door het zoogenoemde **opbrenggeld** voor **Boden** als anderzins. Om hierin te voorzien en de Couranten **beterkoop** te ontvangen, zal men Akkoorden kunnen sluiten met **Schuitevoerders, Voetboden, Ondernemers** van **Diligences** of **Vrachtwagens;** daar toch, volgens de uitlegging, die Z. Exc. de Minister van Financiën aan de Postwet geeft, de verzending buiten de Post van **ongezegelde pakjes Couranten** bij dezelve geenszins verboden is, zoodat de **Couranten**, even als vroeger, met **Schuiten, Voetboden, Diligences** of andere middelen van vervoer buiten de Post verzonden mogen worden.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

VERPACHTING.

Op VRIJDAG den 17den Januarij 1851, des voormiddags te elf uur, zal, onder nadere approbatie, door den STAATSRAAD, COMMISSARIS DES KONINGS IN DE *PROVINCIE GRONINGEN*, of, bij deszelfs afwezigheid, door een der LEDEN van de GEDEPUTEERDE STATEN, in het bijzijn van den HOOFD-INGENIEUR VAN DEN WATERSTAAT IN HET 1e DISTRIKT, in het Provinciehuis te *Groningen*, worden overgegaan tot de openbare verpachting van:

1. *De Ontvangst der Tolgelden op den Grindweg van* Appingedam *naar* Noordbroek, *en wel:*

a. *De Tol te* Laskwert, *onder de Gemeente* Appingedam.

b. *De Tol bij de Brug in het* Gaarland, *onder de Gemeente* Slochteren.

c. *De Tol te* Stootshorn, *onder de Gemeente* Noordbroek.

Ieder Tol afzonderlijk en met de daarbij behoorende Woning en Gronden, voor den tijd van zes jaren, ingaande den 1 *Mei* 1851 *en eindigende den* 1 *Mei* 1857.

2. *De Ontvangst der Tolgelden op den Grooten Weg der* 2e *Klasse, no.* 1, *naar de Hannoversche Grenzen, en wel aan den Tolboom tusschen de* Borgercompagniesterbrug *en de* Jagerswijk *of het zoogenoemde* Broeksterdiep, *onder de Gemeente* Sappemeer, *met de daarbij behoorende Woning, voor den tijd van vier jaren, ingaande den* 1 *Mei* 1851 *en eindigende den* 1 *Mei* 1855.

3. *De Ontvangst der Tolgelden op den Puinweg tusschen* Groningen *en* Stroobos, *en wel. aan den Tol no.* 2, *te* Oostwold, *tusschen de* Zuidwenning *en de* Oostwolderklap, *waarbij geene Woning bestaat, voor den tijd van twee jaren en ééne maand, ingaande den* 1 *April* 1851 *en eindigende den* 1 *Mei* 1853.

4. *De Ontvangst der Passagegelden door het Verlaat en de Ophaalbrug bij de* Gaarkeuken, *gelegen in en over het Kanaal van* Groningen *naar* Stroobos, *met de daarbij behoorende Woning, voor den tijd van twee jaren, ingaande den* 1 *Mei* 1851 *en eindigende den* 1 *Mei* 1853.

De voorschrevene verpachtingen zullen geschieden bij Inzetting en Opbod, aan den meestbiedende en laatstverhoogende, bij het uitgaan van Waslicht.

De Conditiën, waarnaar deze verpachtingen zullen plaats hebben, zullen ter lezing liggen, behalve in het provinciehuis en bij den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat te *Groningen*, in de gemeentehuizen van *Groningen*, *Appingedam*, *Delfzijl*, *Win-* ...*oten*, *Noordbroek*, *Slochteren*, *Sappemeer*, *de Leek* en *Grijps-* ... voorts bij de Kasteleins VAN DER LAAN, EEKHOFF, TEN ..., wedw. BONTEKOE en de wedw. DE JONGE, aan de Groote Markt, TER SPIL buiten de Kleine poort, VAN WARTUM buiten de Steentilpoort, en BRUINS buiten de Apoort te *Groningen*.

Zullende vóór de Verpachting de vereischte inlichtingen bij den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat te *Groningen* te bekomen zijn.

GRONINGEN, 23 December 1850.

De Staatsraad, Commissaris des Konings voornd.:
VAN LIMBURG STIRUM.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Stad *Groningen* maken bekend, dat het BUREAU van STEMOPNEMING van de gemeente *Groningen*, Hoofdplaats van het Hoofdkiesdistrikt *Groningen*, aan het Gemeentebestuur dezer Stad, ingevolge art. 68 en 70 der Wet van den 4den Julij 1850 (*Staatsblad* no. 37) tot REGELING van het KIESREGT, ENZ., heeft ingezonden de **PROCESSEN-VERBAAL**, bedoeld bij art. 52 en 67 der gemelde Wet, wegens de INLEVERING op den 30sten December 1850 en OPENING op den 31sten daaraanvolgende, van de STEMBRIEFJES voor de VERKIEZING, bij Herstemming, tusschen de Heeren STEVEN BLAUPOT TEN CATE, te *Hoogezand*, en Jhr. Mr. MELLO BACKER, te *Groningen*, voor één lid van de STATEN der PROVINCIE *Groningen;* dat bij deze herstemming op den eerstgenoemde zijn uitgebragt 350 stemmen en op den laatstgenoemde 319, zoodat de Heer **STEVEN BLAUPOT TEN CATE** is benoemd tot Lid van de Staten dezer Provincie; en dat, ingevolge art. 69 der gemelde Wet, Afschrift van de Processen-Verbaal terstond is aangeplakt en ter Secretarij der Gemeente voor een ieder ter inzage nedergelegd.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 2den Jan. 1851.

Burgemeester en Wethouderen: VAN IMHOFF.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* maken bekend, dat in den loop der maand JANUARIJ aanstaande, op een' nader te bepalen tijd, in het Raadhuis dezer Stad,

1) in het openbaar zal worden aanbesteed: het BOUWEN van eene **NIEUWE SCHUTSLUIS** in het *Stads Nieuwe Kanaal*, onder de Gemeente *Onstmedde*, op min of meer 2800 Ellen boven de Sluis achter de tweede afdraai van het Kanaal; en

2) in het openbaar zullen worden Verpacht:

a de twee **STADS TOLHEKKEN** op den KUNSTWEG tusschen *Groningen* en *Martenshoek* en de **ZWIJGENDE TOL** te *Wolde*, voor de tijd van drie jaren, aanvang nemende den eersten Mei 1851; en

b. de **GRASGEWASSEN** in het *Foxholster Bosch* en op de *Esscher Groeve*, voor het jaar 1851.

Van welk een en ander het Bestek en de Voorwaarden ter Secretarij dezer Stad voor de Gegadigden ter lezing zijn gelegd.

Gedaan te *Groningen*, den 30sten December 1850.

Burgemeester en Wethouderen: VAN IMHOFF.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen ter kennis van het Publiek, dat ten gevolge der uitvoering van de Aanbesteding wegens het Ontgraven, Afbreken en Opruimen van het gewelf over het Damsterdiep, de **SCHEEPVAART** langs dat **DIEP** door gezegd **GEWELF, gedurende de geheele maand Januarij e.k.,** voor een' ieder' zal **GESTREMD** zijn.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 2den December 1850.

Burgemeester en Wethouderen: VAN IMHOFF.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen
L. B. LOHMAN, *L. S.*

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* maken bekend, dat het **VERLAAT** in de ***BOVEN-WILDERVANK***, wegens eene daaraan te doene HERSTELLING, van den 6den dezer af tot nadere aankondiging voor de Scheepvaart zal worden AFGESLOTEN.

GRONINGEN, 2 Januarij 1851.

Burgemeester en Wethouderen: VAN IMHOFF.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen ter kennis van degenen, wie zulks aangaat, dat vóór den LAATSTEN JANUARIJ aanstaande moeten worden ingediend de **DECLARATIËN** wegens **LEVERANTIËN** of **WERKEN** ten dienste dezer Stad in het loopende jaar 1850 gedaan.

GRONINGEN, 12 December 1850.

Burgemeester en Wethouderen: VAN IMHOFF.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
HORA SICCAMA.

Attestatien de Vita.

Wordt geadverteerd, dat tot het afgeven der ATTESTATIEN DE VITA, ter bekoming zoowel van BURGERLIJKE en KERKELIJKE, als MILITAIRE PENSIOENEN, op den 1sten Januarij 1851 verschenen, in een der Vertrekken van het Raadhuis dezer Stad zal worden gevaceerd, des voormiddags van 10 tot 1 uur, op de volgende dagen, als:

1) Voor de BURGERLIJKE en KERKELIJKE, benevens MILITAIRE OFFICIEREN en GEPENSIONEERDE WEDUWEN, op MAANDAG en DINGSDAG den 6den en 7den Januarij 1851.

2) Voor de GEPENSIONEERDE ONDEROFFICIEREN en verdere MANSCHAPPEN, op WOENSDAG den 8sten Januarij 1851.

De SECRETARIS der *STEDELIJKE SCHOOL-COMMISSIE* in de Stad *Groningen* adverteert bij deze, dat er op ZATURDAG den 4den Januarij 1851, des voormiddags van 10 tot des namiddags 1 uur, in het RAADHUIS dezer Stad zal worden gevaceerd tot het **VISEREN** der **AKTEN** van SCHOOLONDERWIJZERS, SCHOOLHOUDERESSEN, HOUDERESSEN van BEWAARSCHOLEN en HUISONDERWIJZERS.

Wordende de opgeroepenen uitgenoodigd, om alsdan schriftelijk op te geven hunne Woonplaats, benevens de roode letter en het nommer hunner Behuizing.

GRONINGEN, 18 December 1850.

L. B. LOHMAN.

De **STEDELIJKE SCHOOLCOMMISSIE** in de Stad *Groningen* adverteert bij deze, dat de **AANGAVE** van **KINDEREN**, voor welke de TOEGANG tot eene der **STADSSCHOLEN** op den 1sten Mei 1851 verlangd wordt, ter STADS SECRETARIJ zal moeten geschieden in den loop der MAAND JANUARIJ 1851.

GRONINGEN, 18 December 1850.

Namens de Stedelijke Schoolcommissie voornoemd:
L. B. LOHMAN, *Secretaris.*

De **INSPECTEUR** der **STEDELIJKE BELASTINGEN** te *Groningen* verzoekt de **HOUDERS** van **BILJETTEN**, wegens **UITVOER** in **1850** gedaan, en voor welke RESTITUTIE van STEDELIJKE BELASTINGEN wordt verlangd, om die BILJETTEN, met in achtneming van de ten dien aanzien bestaande verordeningen, ten spoedigsten, immers vóór den 15den Februarij aanstaande, aan hem ter verevening ter hand te stellen.

GRONINGEN, 2 Januarij 1851.

De Inspecteur voornd.:
W. J. MEURS WICHERS.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

Men leest in *de Indiër* o. a. de volgende particuliere berigten uit Nederl. Indië:

„In Patjitan zijn eenige onlusten uitgebarsten, waarvan men het juiste niet kan vernemen.

— „Het Amerikaansche schip *Alkmaar* bragt ons wederom eene lading van 150 tonnen ijs, en zal het eerste schip zijn, dat van de veranderde Holl. scheepvaartwetten van hier uit wil trachten gebruik te maken, ladende arak en rijst, in het vertrouwen, dat die wetten reeds bij zijne aankomst zullen vigerende zijn.

— „Belangrijk en heugelijk, voor Indië zoowel als voor Holland, moet het berigt zijn, dat de contracten betreffende de onderneming van den heer *Cores de Vries*, tot het daarstellen van stoombootdiensten in O. Indië, in den loop dezer maand zijn onderteekend, door den directeur der producten en civiele magazijnen ter eenre, en de heeren *B. Kopersmit & Co.* ter andere zijde. Voor de belangen des handels in het bijzonder en voor den voortgang der beschaving in het algemeen, achten wij deze aangelegenheid een punt van uitgang, een allergewigtigst tijdsgewricht der geschiedenis van ons bestaan in den Indischen archipel.

— „Men verwacht weinig heil van de zending van den heer *van den Dungen Gronovius*, die in last heeft op onze bezittingen in O. Indië, waar geene factorijen of anderzins der Hollanders bestaan, paaltjes te planten, met het Nederl. wapen, en de inlandsche hoofden van staven, met datzelfde wapen prijkende, te voorzien. Het wapen met het onderschrift: „je maintiendrai” maakt een raar figuur op plaatsen waar niets te *handhaven* valt.”

ZWEDEN.

Hetgeen zich vooraf verwachten liet, is geschied. Het door de Regering voorgedragen nieuwe stelsel van volksvertegenwoordiging is door de ridderschap met 316 tegen 89 en door den boerenstand met 87 tegen 18 stemmen verworpen. De discussie vóór en tegen hetzelve, was, vooral in het Huis der Ridders, uiterst hevig en dikwijls ook regt bitter. De tegenpartij in dat Huis beweerde, dat de voordragt de constitutionele monarchie ondermijnde, en verklaarde herhaaldelijk, van hare regten als een der rijksstanden nooit te zullen afstand doen en het beginsel van volkskeuze nimmer te zullen huldigen; zij erkende echter dat de tegenwoordige inrigting der vertegenwoordiging eenige gebreken heeft, en verzekerde, tot wegneming daarvan zelve spoedig eene voordragt te zullen doen. De boerenstand heeft zich door zijne aansluiting aan den priester- en den ridderstand, van zijn ouden bondgenoot, den burgerstand, geheel gescheiden, en schijnt deze breuk duurzaam te willen maken door een voorstel tot herziening van de privilegiën der steden.

DUITSCHLAND.

Staat der Vrije Conferentiën.

De conferentiën zijn nog niet geconstitueerd. De graaf *von Alvensleven* bekleedt het voorzitterschap in de commissie tot onderzoek der geloofsbrieven. De Oostenrijksche ministeriële raad *Thierry* voert de protokollen der conferentiën.

Den 27 Dec. zijn te Dresden vijf commissiën benoemd, aan welke het onderzoek zal worden opgedragen van de grondregels voor den Duitschen Bond. De eerste commissie is belast met de organisatie van de opperste Bondsmagt en van den omvang van het Bondsgebied; — de tweede met de aanduiding van den werkkring van het opperste Bondsorgaan, en de betrekking tusschen den Bond en de afzonderlijke staten onderling; — de derde behandelt stoffelijke belangen, als handel, tol, scheepvaart en middelen van vervoer; — de vierde behandelt het bondsgerigt, — en de vijfde de wijze van het voeren der protokollen.

Zooveel uit de berigten blijkt, is er nog geen vertegenwoordiger van Limburg aangekomen.

Terwijl de Deensche regering een' afgevaardigde naar de conferentie gezonden heeft ter vertegenwoordiging van Holstein, heeft het stadhouderschap van Sleeswijk-Holstein iemand naar Dresden gezonden, om aldaar, zoover hij dit als bijzonder persoon doen kan (want hij zal natuurlijk niet officiëel worden erkend,) voor de zaak der hertogdommen werkzaam te zijn.

Het *Journal des Débats* verwacht niet veel goeds van de conferentie te Dresden: „De Duitsche Staten van minderen rang duchten het juk van een dubbel beschermheerschap, te Ollmutz heimelijk tusschen Pruissen en Oostenrijk afgesproken met Ruslands goedvinden, en trachten het af te weren.

„Oostenrijk verlangt, zegt men, in den nieuwen Bond opgenomen te worden met *alle* zijne landen. Daartegen zal Pruissen zich niet verzetten, hetwelk datzelfde reeds bewerkstelligd heeft, maar de kleinere Staten willen Pruissens en Oostenrijks overwigt niet door inmenging in den Bond van onduitsche bestanddeelen nog versterkt zien.

„Een ander geschilpunt is, wie het Bondsbewind zal voeren. Dat Pruissen en Oostenrijk voortaan beurtelings voorzitten in de Bondsvergadering, zal geen tegenkanting vinden, maar de kleinere Staten willen niet het geheele Bondsgezag afstaan aan die beide mogendheden.

„Daarentegen verwerpen Oostenrijk en Pruissen de van de zijde der kleinere Staten verlangde Duitsche volksvertegenwoordiging en het Bondsgerigt, als revolutionaire nieuwigheden.

„De kleinere Staten zullen des noods tegen Pruissens en Oostenrijks plannen van magtsuitbreiding protesteren en zich beroepen op de mogendheden, die de verdragen van 1815 gewaarborgd hebben. Zoo zou de Duitsche vraag eene Europesche vraag worden.”

WEENEN, 27 December.

De groothertog van Toskane heeft de hoogeschool van Siëna voor een jaar doen sluiten, omdat de studenten zich verstout hebben, in de kerk St. Vigilias hunne ontevredenheid over eene anti-liberale leerrede door gefluit te kennen te geven.

FRANKFORT, 28 December.

Naar men verneemt, heeft de Bondsvergadering in eene heden gehouden zitting het besluit genomen, dat de veldmaarschalk *Legeditsch* met zijn Oostenrijksch legerkorps onverwijld naar Holstein zal oprukken, ten einde het tusschen Denemarken en het Duitsche verbond gesloten vredesverdrag ten uitvoer te brengen; het zal niet door Keurhessen, maar door de Thuringsche staten den togt naar Holstein aanvaarden.

— Te Neurenberg verscheen den 21sten dezer voor het hof van assises zekere koopman aldaar, *Marius-Heyn*, beschuldigd van 60 man gerecruteerd, uitgerust en naar Sleeswijk-Holstein gezonden te hebben, ten einde tegen den Koning van Denemarken de wapenen te dragen. Dit feit door den beschuldigde geenszins ontkend zijnde, die er zelfs bijvoegde, dat hij de Hertogdommen steeds door alle mogelijke middelen zoude ondersteunen, heeft de jury met algemeene stemmen op hem toepasselijk verklaard de wet van den 17den Mei 1697, welke de doodstraf eischt wegens elken onderstand, door een Beijersch onderdaan, zonder magtiging zijner regering, aan eene in oorlog zijnde vreemde mogendheid verleend, en hem diensvolgens ter dood veroordeeld, door middel van onthoofding.” Dit vonnis is vooral daarom merkwaardig, dewijl dit de eerste maal is dat deze wet in toepassing komt, ofschoon zij reeds meer dan 150 jaren bestaat.

BERLIJN, 29 December.

De raadspresident *v. Manteuffel* en de Oostenrijksche raadspresident prins *von Schwarzenberg* zijn beide alhier aangekomen. Laatstgenoemde logeert op het Koninklijke paleis. Zijne reis wordt te Dresden verklaard door het gerucht, dat Pruissen en Oostenrijk in het Duitsche vraagstuk tot eene difinitive verstandhouding waren gekomen.

Van den 30sten. Heden morgen heeft eene conferentie plaats gehad tusschen den Pruissischen minister-president, den prins *von Schwarzenberg*, en de voor Sleeswijk-Holstein benoemde commissarissen. Te 12 uur had een ministerraad plaats, waarna de minister-president zich naar Charlottenburg bij den Koning begaf.

SLEESWIJK-HOLSTEIN.

Uit Holstein wordt gemeld, dat den 26sten, langs de geheele lijn der voorposten weder eene verkenning heeft plaats gehad, inzonderheid bij Lottorf en Breckendorf, doch, zoo het schijnt, zonder belangrijke gevechten. De Pruissische generaal *v. Gerhardt*, die zich, zonder verlof, uit het Holsteinsche leger naar Berlijn had begeven, heeft uit dien hoofde zijn afscheid bekomen.

— Van de zijde van Oostenrijk is de generaal *Mendsdorff Pouilly* benoemd als commissaris voor de Holsteinsche aangelegenheden. — In Hamburg worden reeds voorloopige maatregelen genomen, om, indien het leger der hertogdomme.

ordt verminderd, de buitenlanders, die thans nog bij hetelve dienen en alsdan denkelijk hun ontslag zullen bekomen, op de meest geschikte en vooral op de spoedigste wijze naar hunne woonplaatsen te doen vertrekken.

— Niettegenstaande de buitengewone behoeften der schatkist, heeft de Stendenvergadering wets-ontwerpen aangenomen tot opheffing der zegelbelasting, tot afschaffing der Staats-loterij en tot vermindering der briefporten.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 29 December.

Ofschoon het Parlement eerst over vijf weken zijne werkzaamheden zal hervatten, heeft de leider van de ministeriële partij in het Huis der Lords nu reeds de gebruikelijke circulaire afgezonden, waarbij de Iersche leden van die Vergadering, welke de bewindslieden plegen te ondersteunen, verzocht worden dadelijk bij de opening van de zitting zich op hunnen post te bevinden. — Aan den anderen kant heeft de heer *John O'Connell*, als leider van de Iersche oppositie in het Huis der Gemeenten, zijne partijgenooten uitgenoodigd, om te Dublin eene bijeenkomst te houden, ten einde zich met elkander te beraden over de in de aanstaande Parlements-zitting te volgen gedragslijn. Naar men meldt, zou deze partij in de eerste en voornaamste plaats zich willen verbinden, om te beletten dat in deze zitting eenige nieuwe straf-bepalingen tot stand gebragt werden. Blijkens eene openbare mededeeling van een' der medestanders van den heer *O'Connell*, heeft men daarbij bepaaldelijk ook in 't oog een verzet tegen alle maatregelen, waardoor de onlangs door den Paus benoemde Engelsche kerkvoogden in de uitoefening hunner functiën belemmerd zouden kunnen worden.

— Het dagblad *de Globe*, het orgaan van het Britsche ministerie, zegt, dat de beweging, ontstaan door het Pauselijk besluit tot wederoprigting der Roomsche hierarchie, reeds zeer heilzame gevolgen voor Engeland heeft, en wel: de verzoening der onderling vijandige partijen in de Anglicaansche kerk, de erkenning van het oppergezag der kroon in godsdienstige aangelegenheden, de zuivering der Anglicaansche eeredienst van ingeslopen misbruiken, en vooral eene toenadering tusschen de behoudende en de liberale partij in den lande.

— In het graafschap Derby heeft een veehandelaar zijne vrouw ter markt geleid en aan een *gentleman* verkocht voor 5 pond sterling en 1 sh. (*f* 60,60). De vrouw was zeer bedroefd, ten minste zij weende bitter.

— *Jenny Lind* vergeet te midden van hare triomfale ontvangst in de Ver. Staten haar vaderland niet. Zij heeft, door tusschenkomst van het bankiershuis *Baring*, 4000 £ naar Stokholm gezonden, om onder de behoeftigen dier stad gedurende dezen winter te worden uitgedeeld.

— Het te Corfu aan de Kamer ingezonden adres, om de Iönische eilanden met Griekenland te vereenigen, heeft het gouvernement doen besluiten, om 2 regementen inf. derwaarts te zenden ter versterking van het garnizoen.

Van den 30sten. Het stoomschip *Asia* heeft tijdingen uit New-York tot den 18den December aangebragt. Te New-Orleans had weder eene verschrikkelijke stoomboot-ontploffing plaats gegrepen, waardoor een ontzettend verlies van menschenlevens was veroorzaakt. Een vreeselijke brand had te Halifax twee geheele straten, waaronder de kazerne, vernield en eene schade van 90,000 doll. aangerigt.

In de zitting van den senaat van den 16den ontstond eenige opschudding, door de verschijning van *Jenny Lind* op eene der tribunes.

FRANKRIJK.

PARIJS, 29 December.

Zal de heer *Yon* commissaris van policie bij de Fransche Wetgevende Vergadering blijven of niet? — dit is de vraag die de hoofden der Parijsche staatkundigen, alsof zij over het zijn of niet zijn der maatschappij besliste, doet ronddraaijen.

De Wetgevende Vergadering trekt partij voor den heer *Yon*, niet om diens persoon, maar uit ijver voor hare regten tegenover die der uitvoerende magt, en dit voorspelt dat haar beambte blijft en zelfs zekeren naam erlangt.

Eene andere zaak, die ook groote beweging bragt in de Wetgevende Vergadering, was de arrestatie van haar medelid, den heer *Mauguin*, wegens schulden. De heer *Larochejaquelein* eischte diens loslating, op grond dat een volksvertegenwoordiger niet geregtelijk vervolgd kan worden door zijne schuldeischers. De minister van justitie hield het tegendeel staande, maar de Vergadering gaf bevel tot de invrijheidstelling des heeren *Mauguin*.

Het ministerie is mitsdien geslagen geworden, tot groote opgetogenheid der uiterste linkerzijde, die een luid gejuich deed aangeheven, en 'twelk niet dan met moeite door den voorzitter *Dupin* is onderdrukt.

De nederlaag, gister door den minister van justitie geleden, verheugt de oppositie; de gematigde partij ziet er slechts in een vraagstuk van uitlegging; vele echter gelooven, dat de vergadering te ver is gegaan.

Heden is door het bureau met 8 tegen 6 stemmen het verzoek van den minister *Baroche* verworpen ter vervanging van den commissaris van politie voor de vergadering, den heer *Yon*. De vergadering zal nu waarschijnlijk nog in hoogste ressort beslissen; hare stemming is niet twijfelachtig; zelfs meent men, dat de bedreiging van den heer *Baroche*, zijn ontslag te zullen vragen, de meerderheid niet zal bewegen in deze zaak toe te geven.

— Men spreekt in de geldwereld nog altijd over de nederlaag van den minister van financiën, ter zake van de leening. De heer *Rothschild*, die zich niet vertoond zou hebben om het onvermogen van het nationaal kantoor in het licht te stellen, behaalde de overwinning, die hij zocht, en zal — zegt men — op den 31sten December geen ander concurrent hebben, dan het syndicaat der ontvangers-generaal. Het nationaal kantoor schrijft niet meer in.

— De *Gazette des Tribunaux* bevat in zijn nommer van heden de acte, waarbij tot den 31sten Dec. 1851 verlengd wordt de vennootschap onder de firma van gebroeders *Rothschild*, tusschen den baron *A. M. v. Rothschild*, bankier te Frankfort a/M., den baron *S. M. v. Rothschild* te Weenen, den baron *J. M. v. Rothschild* te Parijs, en den baron *K. M. v. Rothschild* te Napels. Het huis *Rothschild* te Londen behoort niet tot deze vennootschap. Sedert 1848 wordt deze vennootschap slechts voor een jaar gesloten.

— De vermaarde staathuishoudkundige *Fréd. Bastiat* is van zijne reize uit Italië te Toulon teruggekomen in eenen toestand, die voor zijn leven doet vreezen.

— Sedert de laatste 14 dagen zijn uit Frankrijk naar Engeland verzonden ongeveer 56,250 kalkoenen, ten einde op de Kersdagen genuttigd te worden. Rekent men elken kalkoen op 5 fr., dan bedraagt dit eene waarde van 281,250 fr.

— *Jean Claude Jacquemard* is door het hof van assises der Opper-Saône ter dood veroordeeld, wegens het achtereenvolgens door vergift om het leven brengen van zijnen vader, zijne moeder, zijne eerste vrouw, zijne zuster en nog vier anderen. Hij was daartoe aangezet en daarin geholpen door zijne tweede vrouw *Jeanne Françoise Barbe Briot*, die met hem in hechtenis genomen was, maar zich in den kerker, na bekentenis van schuld, opgehangen had. Begeerlijkheid schijnt de bron van al deze gruweldaden.

Van den 30sten. De ministerraad is gisteren in grooten getale bijeen geweest, ten gevolge van het besluit in de zaak *Yon*. Er is sprake geweest van het ontslag van eenige ministers, maar de president moet zich hiertegen verzet en verklaard hebben, dat men deze zaak tot het uiterste moest volhouden tegen de vergadering.

— Door den onder-prefect van Apt (departement Vaucluse) is aan het dagblad *le Pouvoir* ter plaatsing opgezonden eene door den maire der gemeente Saint-Saturnin geteekende verklaring van een wonderbeeld aldaar, hetwelk voor dat te Rimini volstrekt niet onderdoet. In de kapel dier gemeente bevindt zich namelijk eene groote schilderij, voorstellende de nederlating van het kruis; uit de wonde van de zijde en die aan de handen stroomde bloed, en hoewel dit verscheidene malen werd weggewischt, kwam het telkens weêrom. Dit wonder werd waargenomen door al de geloovigen, die in groote massa naar de kerk waren gevloeid, om het mirakel te aanschouwen. Het bovenste gedeelte van het altaar, waarop de schilderij staat, werd zelfs weggebroken, om te zien, of achter de schilderij ook iets verborgen was, waardoor het wonder werd veroorzaakt; doch niets werd men van dien aard gewaar, hoewel de strooming van het bloed steeds aanhield!

BELGIE.

BRUSSEL, 29 December.

De Senaat heeft gisteren het wets-ontwerp tot intrekking der gouden munt met 23 tegen 8 stemmen aangenomen.

Die wet wordt heden door den *Moniteur* afgekondigd, als kracht van wet hebbende.

— De heer *Gachard*, rijks-archivarius, heeft het tweede deel in druk uitgegeven van de *Briefwisseling van Philippus II*, welke hij in de Spaansche staatsarchieven te Simancas gevonden heeft. Bij zijne eerste reis naar Spanje, op last der Belgische regering ondernomen, had *Gachard* zijne nasporingen moeten staken bij het jaar 1585. Om de leemte, welke daarvan het gevolg was, aan te vullen, begaf hij zich ten tweede male naar de archieven van Simancas, en zette zijn onderzoek voort tot 1598, het sterfjaar van *Philippus II*. Hij is thans in staat, de geleerde wereld bekend te kunnen maken met het vervolg der geheime onuitgegeven briefwisseling van *Philippus II* in betrekking tot de gebeurtenissen in de Nederlanden. Het eerste deel der *Briefwisseling* van *Philippus II* omvat het bestuur van *Margaretha van Parma*. Het tweede loopt over het bestuur van den hertog *van Alba*. Het begint met een verslag van hetgeen *Gachard* op zijne tweede reis verrigt heeft, en bevat in een aanhangsel 164 stukken, getrokken uit de Belgische archieven.

— Men leest in de *Ami de l'Ordre* van Namen: „De spoortreinen van Luik hebben gisteren veel oponthoud gehad door den ijzel en de sneeuw. De trein, die anders te twee uren alhier aankomt, is eerst te 5¾ uur aan het station gearriveerd. De volgende trein heeft een oponthoud gehad van drie uur. De gang dier treinen, die zoo veel moeite hadden om vooruit te komen, had iets schilderachtigs; men heeft daarvan een staaltje kunnen zien in de nabijheid van ons buiten-casino. Aldaar bleef de trein meer dan een kwartier uurs op dezelfde plaats, schoon hij aanhoudend in beweging [illegible] had iets van de sprongen van het eekhoorntje in zijne kooi, of van het markeren van de pas bij de soldaten; de raderen draaiden en draaiden, en het hulpstation, dat men nog, om zoo te spreken, slechts de hand behoefde toe te reiken, bleef steeds op denzelfden afstand verwijderd. De reizigers, den strijd moede, zijn afgeklommen en hebben zoo goed mogelijk de hulpvaardige omnibussen en vigilanten trachten te bereiken."

NEDERLAND.

Eerste Kamer der Staten Generaal.

Zitting van den 30sten December.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van heden waren aan de orde de beraadslagingen over de begrootingswetten voor 1851. De algemeene beraadslagingen daarover geopend zijnde, wordt door niemand het woord verlangd. De afzonderlijke hoofdstukken vervolgens in discussie gebragt zijnde, is door niemand het woord gevoerd, en zijn al de hoofdstukken achtervolgens *aangenomen*. Na hoofdstuk IX *B* heeft de voorzitter verklaard, ingevolge art. 96 der Grondwet, deze openbare vergadering te veranderen in eene zitting met gesloten deuren, welke zitting, na verwijl van ¾ uur, weder openbaar is verklaard.

De stemmingen over de verschillende hoofdstukken waren als volgt:

Hoofdstuk II (Hooge Collegiën en Kabinet des Konings), met 33 tegen 1. III (Buitenlandsche Zaken), 31 tegen 4. IV (Justitie), 31 tegen 3. V (Binnenlandsche Zaken), 30 tegen 5. VIII (Marine), 31 tegen 4. X (Oorlog), 28 tegen 8. XI (Koloniën), 35 tegen 1. Wet tot vaststelling der middelen, 30 tegen 6.

De hoofdstukken I, VI, VII, IX en XII zijn met algemeene stemmen aangenomen.

(*Tegen* het hoofdstuk Buitenl. Zaken hebben gestemd de heeren *v. Rijckevorsel*, *Lidt de Jeude*, *v. Wessem* en *de Jonge*;

Tegen het hoofdstuk Justitie: de heeren *v. B. Vollenhoven*, *v. Nispen* en *de Jonge*;

Tegen het hoofdstuk Binnenl. Zaken: de heeren *v. Aylva v. Pallandt*, *Borski*, *Philipse*, *v. B. Vollenhoven* en *v. Nispen*;

Tegen het hoofdstuk Marine: de heeren *v. Wessem*, *v. Nispen*, *v. Roijen* en *de Bruijn*;

Tegen het hoofdstuk Oorlog: de heeren *Bosch*, *v. Wessem*, *Cremers*, *v. Sasse*, *v. Nipsen*, *de Jonge*, *v. Roijen* en *de Bruijn*;

Tegen de wet op de middelen: de heeren *Beerenbroek*, *v. Sasse*, *de Brauw*, *Borski*, *de Bruijn* en *Bosch*.)

Daarna wordt overgegaan tot de behandeling van eenige nog aanhangige wets-ontwerpen.

Allereerst wordt, na eenige inlichting door den minister van binnenlandsche zaken, gegeven op eene bedenking, door den heer *van Andringa de Kempenaer* gemaakt, betrekkelijk het wets-ontwerp tot aanvulling der wet van den 14den September 1849, omtrent provinciale belastingen in Friesland, dat ontwerp met algemeene stemmen aangenomen.

Insgelijks worden achtervolgens met algemeene stemmen aangenomen de vijf wets-ontwerpen tot bekrachtiging van provinciale belastingen in Noordholland, Friesland, Overijssel, Drenthe en Limburg. Alleen dat nopens Overijssel heeft aanleiding gegeven tot eenige woordenwisselingen wegens onduidelijkheid van redactie, geopperd door den heer *v. A. de Kempenaer*, en beantwoord en toegelicht door den minister van binnenlandsche zaken.

Eindelijk wordt mede met algemeene stemmen aangenomen het wets-ontwerp tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor 1851.

Waarna de vergadering tot nadere bijeenroeping wordt gescheiden.

's GRAVENHAGE, 31 December.

Gisteren nacht is alhier in 48jarigen ouderdom overleden de heer mr. *L. Asser*, regter in de arrondissements-regtbank te 's Gravenhage, lid van de prov. staten van Zuid-Holland, enz.

Het afsterven van den heer *Asser*; in eenen leeftijd waarin men, naar menschelijk inzien, nog zoo lang de vruchten van zijne werkzaamheid had mogen vermoeden, wekt algemeene deelneming. Hij was bekend als een uitstekend regtsgeleerde, als met ongemeenen ijver zich kwijtende van zijne ambtspligten; in onderscheidene geschriften deed hij van eene ongewone scherpzinnigheid blijken, en hij bewees der wetenschap en de praktijk eene groote dienst door met den heer *C. D. Asser*, advokaat te Amsterdam, de uitgave te bezorgen van het *vergelijkend en ophelderend overzigt der burgerlijke wetgeving van Nederland en Frankrijk*, door wijlen zijnen vader, lid en secretaris van de commissie van redactie, bearbeid. De achting zijner medeburgers was hem nog onlangs ondubbelzinnig gebleken, bij zijne benoeming tot lid der provinciale staten, waarin hij maar zoo kort zitting heeft mogen hebben.

— Men verneemt thans van eene goede zijde nader, dat er werkelijk met den gewezen luitenant ter zee *Cores de Vries*, die zich thans te Rotterdam bevindt, bij wege van proef, een voorloopig kontrakt is gesloten tot het daarstellen eener paketvaart tusschen Batavia en de westkust van Sumatra (Padang), ter overbrenging *vice versa* van passagiers en goederen.

Van den 1sten Januarij. De Nederlandsche regering heeft, bij officiële verklaring van den 9den December 1850, het tusschen België en Holland bestaande handelstraktaat opgezegd, en terzelfder tijde voorgesteld, om onderhandelingen te openen tot een nieuw verdrag, waaraan de Belgische regering hare toestemming heeft verleend. Het traktaat van den 29sten Julij 1846 blijft echter, volgens bovenstaande bepalingen, van kracht tot den 1sten Januarij 1852.

— Bij het departement van binnenlandsche zaken is, door tusschenkomst van den heer G. C. SPENGLER te Amsterdam, ontvangen eene som van *f* 1320, uitmakende de opbrengst eener in de residentie Bezoeki op Java gedane collecte ten behoeve der slagtoffers van den jongsten watersnood.

— Volgens berigten uit Luxemburg, zou het groothertogdom te Dresden door den regerings-president *Wilmar* worden vertegenwoordigd. Men meende (maar dit berigt is nog onzeker), dat genoemde heer *ook namens Limburg* zou optreden. Gisteren is de heer *Wilmar* reeds te 's Hage aangekomen.

— Men zal zich herinneren, dat eenigen tijd geleden een der wachters aan de Wittepoort te Haarlem afgezet werd, omdat hij den Franschen gezant had beleedigd. Thans verneemt men, dat Z. Exc. de gezant van Frankrijk, vernomen hebbende, dat het gezin van dien man zich in ongelukkige omstandigheden bevindt, zich beijverd heeft aan de autorite[iten] te verzoeken den portier in zijne betrekking te herstelle[n], daar de gezant niet gaarne wenschte, dat het gezin, ten ge[-]volge van den misslag des vaders, in het ongeluk zou worde[n] gestort.

AMSTERDAM, 31 December.

— Men schrijft uit Utrecht, betrekkelijk het onlangs do[or] ons medegedeelde misdrijf langs den spoorweg bij het statio[n] Breukelen, alwaar, zoo als men zich zal herinneren, een champagne-flesch en een steen in een der rijtuigen van de[n] voorbij stoomenden trein zijn geworpen, dat men na ee[n] naauwgezet onderzoek reeds op het spoor der schuldigen (wa[nt] er schijnen er meer dan een te zijn) gekomen is, en da[t] waarschijnlijk eerstdaags deze zaak, zoo als te wenschen is, ter plaatse waar zulks behoort, met de vereischte openbaar[-]heid zal behandeld worden.

— De arrondissements-regtbank, derde kamer, hee[ft] heden uitspraak gedaan in onderscheidene zaken wegens on[-]wettig brievenvervoer.

De regtbank heeft in al die zaken vrijspraak gegeven. Meerendeels berustte deze op de omstandigheid, dat de pro[-]cessen-verbaal, door de ambtenaren der posterijen opgemaakt, niet voldeden aan de voorschriften van het wetboek van stra[f-]vordering. In enkele zaken werden echter bepaalde vraag[-]punten uit de wet van den 12den April 1850 beslist. Zo[o] heeft de regtbank o. a. overwogen, dat, terwijl een iede[r] strafregtelijk verantwoordelijk is slechts voor zijne eigen daden en de wet van den 12den April 1850 geene van dit beginse[l] afwijkende bepaling inhoudt, de ondernemers van postwagen[s] niet wegens ongeoorloofd brievenvervoer kunnen veroordeel[d] worden, wanneer blijkt, dat het vervoer niet door hen, maa[r] door een ander persoon, al zij die ook in de ondernemin[g] werkzaam, gepleegd is. De regtbank heeft insgelijk aangeno[-]men, dat, volgens de wet, niet kan worden onderscheiden op welke wijze de brief of het pakket tot boven de vijf once[n] is bezwaard, zoodat, al blijkt dat een brief slechts door he[t] aanhechten van een steen tot dat gewigt gebragt is, de over[-]brenging daarvan niet strafbaar is. Aangaande art. 28 de[r] postwet, waarbij aan gezagvoerders van binnenvallende zee[-]schepen de verpligting is opgelegd, om opgave te doen va[n] de brieven, welke zij aan boord hebben en met welker over[-]brenging zij belast zijn, heeft de regtbank beslist, dat oo[k] in dit geval, zal er van overtreding sprake zijn, moet blij[-]ken, dat de overbrenging der brieven tegen genot van vrach[t] geschied is.

HELDER, 30 December.

Heden middag te vier uur is de nieuw benoemde gouv.-ge[-]neraal van Neêrlandsch Indië, de heer *Bruce*, aan boord va[n] Zr. Ms. korvet *Sumatra*, overleden. Reeds sedert eenig[e] dagen werd deze treurige gebeurtenis te gemoet gezien e[n] hadden de geneesheeren alle hoop opgegeven.

Een ieder te dezer plaatse neemt een levendig deel in di[t] zoo treffende verlies, hetwelk voorzeker door het gehee[le] vaderland een diepen indruk zal maken, vermits in de[n] overledene een kundig, regtschapen en geacht burger [is] ten grave gedaald, van wien men voor onze overzeesch[e] bezittingen de schoonste verwachtingen koesterde.

Heden morgen vroegtijdig is de heer *Tengnagel*, 1st[e] luitenant der marine, benoemd adjudant van wijlen de[n] heer *Bruce*, te 's Hage aangekomen, overbrengende d[e] treurige tijding bij het ministerie van marine.

(Groot was de achting, die de waardige *Bruce* van zijne me[-]deburgers, van zijne vele vrienden in en buiten zijn gewes[t] genoot, welks belangen hij nog weinige maanden geleden met zooveel ijver en geestkracht behartigde. Ondubbelzin[-]nig was het vertrouwen, dat hij van den Koning genoot, di[e] hem met eene, vooral in den tegenwoordigen tijd, zoo hoog[e] aanzienlijke betrekking vereerde! Nog vóór zijne afreize na[ar] zijne bestemming in Oost-Indië door eene noodlottige ziekt[e] overvallen, werd hij daardoor ten grave gesleept, nog i[n] eenen krachtigen leeftijd (47 jaren). Onvergetelijk zal hij de[n] Nederlander zijn, om zijne kalme standvastigheid, zijne onbe[-]krompen gevoelens, zijne regtschapenheid in zoo menig[e] gewigtige betrekking, in zoo menig moeijelijk oogenbli[k] aan den dag gelegd. De Koning verliest in hem ee[n] trouw dienaar, het vaderland een kundig en waardig bur[-]ger, de maatschappij een edel mensch!)

ZWOLLE, 30 December.

Door de Gedep. Staten dezer provincie is hier afgekondig[d] een kon. besluit van den 25sten December j.l., waarbij ee[n] *nieuw* tarief van te heffen scheepvaarts-regten op het *Zwolsch Diep* is goedgekeurd. — Dit tarief is vastgesteld voor den tij[d] van twee jaren, ingaande den 1sten Januarij aanst., met be[-]paling, dat vóór den afloop van dat tijdvak overwogen za[l] worden, of er termen bestaan om het te verhoogen, te verla[-]gen, of in stand te houden, in verband zoowel met de diepte die het vaarwater dan zal blijken te hebben, als met den toe[-]stand, waarin het jaagpad zal wezen.

LEEUWARDEN, 31 December.

De commissie, belast met het onderzoek naar de doelma[-]tigheid en uitvoerbaarheid der indijking en droogmaking va[n] de Lauwerzee enz., zal hare werkzaamheden hervatten op Woensdag den 8sten Jan. aanstaande, des morgens te 11 uur in het *Hotel des Pays Bas* te Amsterdam.

ASSEN, 31 December.

De Hooge Raad heeft op de vordering in cassatie va[n] mr. *C. A. W. Ph. van Baerle*, een arrest van het Hof va[n] Groningen van den 5den Sept. j.l., alleen voor zoo ve[el] den requirant betreft, vernietigd en de zaak verwezen naa[r] het Hof in Drenthe, om op nieuw in hooger beroep t[e] worden behandeld.

— In den nacht van Vrijdag op Zaturdag j.l. is te 's Hage overleden de heer mr. *W. H. Hofstede*, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden. In 1806 tot doctor in de regten gepromoveerd, oefende hij aanvankelijk de praktijk als advokaat alhier uit; na vervolgens eenigen tijd met de be[-]trekking van rijks-ontvanger te Almelo te zijn bekleed ge[-]weest, werd hij tot vrederegter in het kanton Assen aan[-]gesteld en bleef als zoodanig fungeren tot in 1833, als wan[-]neer hij tot lid van den Hoogen Raad werd benoemd. In[-]middels werden nog andere gewigtige betrekkingen tevens door hem bekleed; aanvankelijk luitenant-kolonel bij het 1e bat. Drentsche schutterij, werd hij later tot luitenant-kolonel kommandant dier schutterij bevorderd; een tijd lang was hij pro[-]vinciaal betaalmeester alsmede administrateur van 's rijks schat[-]kist te Assen; gedurende 1831 en 1832 was hij lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal voor de provincie Drenthe. Ook minder gewigtige betrekkingen, als o. a. lid van het collegie van regenten over de gevangenis te Assen enz., werden door hem waargenomen. (*Dr. Ct.*)

(*Zie het vervolg der Nieuwstijdingen, enz. in het Bijvoegsel.*)

ZEETIJDINGEN.

Gepasseerd te Elseneur den 24 Dec., kapit. *Bakker* Louise, v[an] Hull naar Koningsbergen.

Binnengekomen te Amsterdam den 29 Dec., kapit. *de Vries* vr. Ida, van Delfzijl; 30sten *Munneke* Marchiena Gebina, van Windau; 31sten *Gust* vr. Margaretha, van Bremen. — Te Bayonne 2[.] Dec., *Dijk* Maria, van Amsterdam. — Te Arendahl vóór 9 Dec. *Post* Afina, van Arrveskiöbing n. Rotterdam; *Lesstuiver* Aurora, van Riga n. Rotterdam; *Schuur* Agatha, van Dantzig n. Bordeaux; *Zelling* Gesina, van Koningsbergen n. Antwerpen. — Te Bräkkestoa .... Nov., *Douwes* Aquarina, van Riga n. Delfzijl. — Te Belfast 26 Dec., *Kuiper* Catharina Johanna, van Rotterdam. — Te Hull 27 Dec., *Degenhard* vr. Wicherdina, van Koppenhage. — Te Yarmouth 25 Dec., *Munneke* Baudina, van Harlingen. — Te Hamburg 28 Dec., *Siccama* Eeltje, van Aberdour; 29sten *de Jonge* Gesina Jantina, van Pillau. — Te Bremerhaven 28 Dec., *Jonker* vr. Barbara, van Dantzig; *de Vries* de 5 Gezusters, van Amsterdam.

Binnengekomen te Texel den 31 Dec., kapit. *Post* Fosca Helena van Newyork. — Te Bordeaux 28 Dec., *Lovius* Trekvogel, van Rotterdam. — Te St. Nazaire 27 Dec., *Speelman* Geertruida Speelman, van Belfast; *Jager* Zwaantje Elisabeth, van Londen. — Te Deal 27 Dec., *Strijbos* vr. Johanna, van Amsterdam n. Napels. — Te Tonningen 22 Dec., *Gust* Henderika, van Koningsbergen n. Bremen; 24sten *Lukkien* Geertina Bol, van Stettin n. Londen.

Zeilklaar te Liverpool den 27 Dec., kapit. *Hofkamp* Hortense, naar Antwerpen.

Vertrokken van Triest den 21 Dec., kapit. *Potjer* Titia en *Scherp*... Goede Verwachting, beide naar Levant. — Van Genua 22 ..., *Scherpbier* Elsje, naar Rotterdam; *de Boer* Aurora, naar ... — Van Nantes 25 Dec., *Bekkering* Vriendschap, naar Harlingen. — Van Rouaan 24 Dec., *van der Veen* de Hoop, naar ...terdam.

Vertrokken van Paimboeuf den 28 Dec., kapit. *Bekkering* Vriendschap, naar Harlingen.

Aangaande de schepen *Fransiska Catharina*, kapit. Brahms, den ... Sept. van Leer, en *Fenna Jurina*, kapit. de Vries, den 1 Oct. ... Emden, beide naar Londen vertrokken, heeft men sedert niets ...nomen.

DELFZIJL, 1 Jan. Binnengekomen den 29sten kapit. *Holscher* de Gebroeders, van Koningsbergen; 31sten *Lodewijks* Arendina So...ea, van Leer. — Vertrokken den 30sten *Barghoorn* vr. Trientje ... *Kat* Stad Emden, beide naar Emden.

ZOUTKAMP, 1 Jan. Zeilklaar den 31 Dec. kapit. *de Jonge* Et...na, naar Londen.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 27sten December 1850 tot en met den 2den ...nuarij 1851 zijn te *Groningen* geboren 11 zoons en 11 doch...rs; gehuwd 4 paren; overleden 13 ouden en 7 jongen.

...RIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 31 *December*.

TARWE.		N. GERST.		Zw. Voer	38 ℔ f 2,25
...de Bak	70 ℔ f 7,15	Winter	52 ℔ f 3,25	»	41 » - 2,50
...nl. N.	70 » » 6,65	»	54 » » 3,60	»	» -
»	72 » » 7,15	»	56 » » 3,90	BOONEN.	
...d. »	68 » » 5,80	Zomer	56 » » 3,45	Paardb. f 4,75 f 5	
»	70 » » 6,29	»	» »	ZADEN, ENZ.	
		»	58 » » 3,80	Gr. Gortp.m. f 6,90 f 7,25	
N. ROGGE.		Knobbe	60 » » 4,10	Par. 100N. ℔ f 9,50 a f 13	
...nlands.	64 ℔ f 4,85	»	» »	Koolz. f 9,25 a f 10,75	
»	66 » » 5,25	N. HAVER.		Zomerzaad f 6,25,50,75	f 7
»	68 » » 5,55	Dikke	38 ℔ f 2,40		
»	70 » » 5,85	»	41 » » 2,55	Boterz. f	
N. BOEKWEIT.		»	44 » » 2,75	G. Mostz. f 6 tot f 9	
... Zand	62 » f 5,20	»	47 » » 3,00	Raapol. p. v. f 34	
»	64 » » 5,50	»	50 » » 3,25		
»	66 » » 5,80	Bl. Voer	38 » » 2,30	Prijs der Boter	
... Zand	64 » » 5,30	»	41 » » 2,50	⅛ ton f 12 a f 12¼	
...en	64 » » 5,10	»	» »		

De handel was over 't geheel wederom van weinig belang. — Tarwe ... geringe handel. — Rogge als genoteerd aangeboden, doch bijna ... in omgegaan. — Boekweit niet driftiger. — Gerst prijshoudend. — Haver met geringe vraag. — In Zaden gaat niets om.

ROTTERDAM, 30 *December*. Door het ver gevorderde saisoen was zoowel aanvoer als omgang ter graanmarkt van heden geheel onbeduidend. Van Tarwe is verkocht bij uitslijting: 163 ℔ oude Hoogl. Kleefs. f 280; 160 ℔ jar. dito f 263, f 265; 159 ℔ ... Meurs. f 240. — Rogge: 150 ℔ Frans. f 177 en te Schiedam: 144 ℔ Libau f 160; 144 ℔ Odessa f 150. — Boekweit, op 140 ℔ ... Grootbrab. f 180; dito Rijn f 174; Fransche f 150; N. dito 162. — De overige Artikelen vonden tot vorige prijzen almede ...rage koopers.

AMSTERDAM, 30 *Dec*. Tarwe en Rogge bij gerijven: 131 ℔ ...ools. Tarwe f 290; 130 ℔ Kub. f 259. — Rogge: 125 ℔ Rost. 170. — Gerst in een doen: 96 ℔ n. Vries. Winter f 122.

Koolzaad in een doen; verkocht: gering Vriesch op 9 vat dadelijk 64 p. vl; April 59 p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering in een doen: op 6/w. f 36; vlieg. f 34,75 a 35; Mei f 34,75 a f 35; Sept. en Oct. f 34,50 a 75. — Lijnolie ...ndelijk lager afgegeven, op levering prijshoudend: op 6/w. f 34; vlieg. f 33; op het voorjaar f 33. — Hennepolie op 6/w. f 37,50; vlieg. f 36,50. — Raapkoeken f 60 a f 64. Lijnkoeken f 7 a f 11,50.

Van den 1sten Januarij. In Granen is niets omgegaan.

Koolzaad in een doen: op 9 vat in April 59 p. vl.; Sept. 58 p. vl. — Oliën zonder handel.

LONDEN, 27 *December*. Vriesche Boter is 4 a 6 sh. teruggegaan.

LONDEN, 30 Dec. Van inl. Tarwe was heden zeer weinig ter markt; goede drooge soorten bedongen de volle prijzen van l.l. Maandag; slecht geconditioneerde partijen waren moeijelijk te plaatsen. Vreemde ging tot vorige prijzen bij kleinigheden van de hand. Puike Gerst souteneerde de laatste koersen, doch mindere was 1 sh. lager. Haver iets lager verkrijgbaar. Boonen en Erwten veelal 1 sh. lager.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 1 *Januarij*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 57⅜, 57½, 57⅜; Dito Certificaten 3 pCt. 67⅜, $67\frac{11}{16}$; Dito dito 4 pCt. 88⅜; O. I. Leening 4 pCt. 87½. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 47⅛, 47¼, 47¼. — FRANKRIJK, Oblig. 3 pCt. 54¼, $54\frac{5}{16}$, $54\frac{5}{16}$. — SPANJE. L. bij *Ard.* van 85 £ 5 pCt. 12¼, 12⅜; Dito dito van 510 £ 5 pCt. $12\frac{7}{16}$, $12\frac{9}{16}$, 12½; Dito 3 pCt. 30¼; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. 33⅞, 34; Coup. Ardoins $7\frac{13}{16}$, 7⅞. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. 35⅝, $35\frac{11}{16}$; Dito dito 4 pCt. $35\frac{5}{16}$, 35⅜. — RUSLAND, Oblig. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 105; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. 104⅛; Certific. bij dito 1831 en 1833 5 pCt. 95; Dito 4½ pCt. 94½; Certific. van Inschrijving in Assign. 6 pCt. 66. — OOSTENRIJK, Metalliek 5 pCt. 71⅛, 71½; Dito Nieuwe 2½ pCt. $37\frac{11}{16}$, 37¾; Dito Nieuwe 5 pCt. $76\frac{7}{16}$, $76\frac{9}{16}$, $76\frac{7}{16}$; N. Weener Aand. v. 250 fl. 260, 262; Mex. 5 pCt. 34⅝, $\frac{13}{16}$, ¾; Gren. 1¾ pCt. 18⅛; N. Handelm. 109¼.

In onze binnenl. fondsen ging heden weinig om, en de prijzen hebben sedert gisteren niet noemenswaardig gevariëerd.

Ook in vreemde effekten vertoonde de handel geene bijzonder levendigheid. Allen waren goed prijshoudend, voor Mexik. was tot iets verbeterde koersen eenige meerdere vraag.

Venez. Uitg. Onbep. St. 11⅛; Bl. Gr. Coupons f $\frac{17}{32}$.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolongatie 2½, Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur: Integr. 2½ pCt. 57⅝; Ard. a 510 £ $12\frac{7}{16}$; Binnenl. 3 pCts. $33\frac{13}{16}$ a 34; Metall. 5 pCt. 71½; Dito 2½ pCt. 37¾.

Fonds der Hoogleeraren te Groningen en ter eere van WESSEL GANZEVOORT.

Met genoegen hebben wij bemerkt, dat er, zoowel in de Marne als te Onderdendam, kommissiën zich gevormd hebben tot verzameling van bijdragen voor bovengenoemd Fonds ter aanmoediging der studiën en voor dat ter eere van WESSEL GANZEVOORT. — Onder dankzegging voor de aanvankelijk reeds betoonde welwillende medewerking tot een nuttig doel, meenen wij in het openbaar te moeten antwoorden op eene door laatstgenoemde kommissie aan ons gerigte vraag, omtrent het gebruik der tot dit oogmerk bijeen te brengen gelden.

De vraag was: of de hulp, die uit elk dezer fondsen tot het verleenen van *beurzen* zal worden verstrekt, zich wel eeniglijk en alleen zal bepalen tot jongelingen uit Nederlandsche ouders geboren en binnen het rijk woonachtig? — Wij antwoorden daarop, dat noch bij het een, noch bij het ander dezer fondsen, zoodanige beperkende bepaling bestaat, doch dat, uit den aard der zaak, het geval wel hoogst zelden zal plaats hebben, dat iemand uit buitenlandsche ouders geboren of buiten de grenzen van ons Rijk woonachtig, eenige ondersteuning uit een dezer fondsen zal ontvangen. Van den anderen kant heeft men zich echter den weg niet willen afsluiten, om in zeer enkele gevallen ook op deze wijze de studie en geleerdheid in Nederland te bevorderen, gelijk dit bij onze Vaderen zoo dikwijls is geschied.

Hoewel er dan thans zulke beperkingen niet bestaan, gelooven wij echter, dat personen, die aan zoodanige bepaling een overwegend gewigt hechten, hierdoor van medewerking niet behoeven te worden teruggehouden. Immers zij kunnen hunne hulp aan bepaalde voorwaarden verbinden, welke men gewisselijk gaarne zal eerbiedigen, daar het eene geringe moeite is, een afzonderlijk boek aan te leggen voor zoodanige geschenken, waaraan eene bepaalde voorwaarde verbonden is, en waarvan men alzoo alleen onder die voorwaarde gebruik zal mogen maken.

GRONINGEN, 28 December 1850. H. C. VAN HALL. P. HOFSTEDE DE GROOT.

ADVERTENTIEN.

*** De **SPAARBANK**, door het DEPARTEMENT *GRONINGEN* der MAATSCHAPPIJ: *TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN* opgerigt, is bij voortduring in een der VERTREKKEN van het STADSHUIS geopend des **MAANDAGS NAMIDDAGS** te 3 uur, en zal aldaar op den 6den, 13den, 20sten en 27sten JANUARIJ 1851 gevaceerd worden tot het **UITBETALEN OF BIJSCHRIJVEN DER RENTE**; wordende, ter bevordering der geregelde Administratie, **een ieder ten dringendste uitgenoodigd, deze hiertoe aangebodene gelegenheid niet ongebruikt te laten voorbijgaan.**

Namens de Commissie der Spaarbank:
R. J. SCHIERBEEK, *Secretaris*.

VERBETERING.

Door eene vergissing in eene der opgaven, is de zuivere opbrengst van het GODSDIENSTIG MUZIJKFEEST op den Tweeden Kersdag verkeerdelijk gesteld. Die opbrengst beliep met inbegrip der Collecte **f 551,95**[5].

Namens de Commissie ter bevordering van het Schoolgaan van minvermogende Kinderen:
T. HOFKAMP,
Secretaris.

STADS SCHOUWBURG.

Onder Directie van den Heer ROSENVELDT,
op ZATURDAG den 4den Januarij 1851,
No. 5 van het Abonnement.
GIJSBRECHT VAN AMSTEL, van den onsterfelijken JOOST VAN VONDEL.
Na hetzelve:
DE BRUILOFT VAN KLORIS EN ROOSJE.
Aanvang te 6 uur.

De prijs van het PARKET 's avonds aan het Bureau f 1,00, bij ABONNEMENT van 12 Kaarten f 0,70. — Het is verboden om in de Schouwburgzaal te *rooken*.

*** De Heer **A. GROFFINA, Equilibrist** uit de met roem bekende **Cirque Franconi** te ***Parijs***, in verbinding met zijne **Nebelbildern (Dissolvings)** uit de **Polytechnische School** te ***Londen***, gedenkt binnen kort, op zijne doorreis van *DUITSCHLAND* naar *AMSTERDAM*, eenige **VOORSTELLINGEN** te geven in den STADS SCHOUWBURG te *GRONINGEN*.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

A. A. ALTING,
Wedwn. van A. KREMER,
van *Groningen*,
met
J. A. MEULEMANN.

NOORDHORN, Graafschap *Bentheim*, 27 December 1850.
Eenige kennisgeving.

*** GRONINGEN, 30 December 1850. Mijne geliefde Echtgenoot J. BUSEMANN beviel heden van een' wélgeschapen ZOON.

J. S. HAVINGA OORTWIJN.

Deze dient tevens als bijzondere kennisgeving aan Vrienden en Bekenden buiten deze Stad.

*** GRONINGEN, 30 December 1850. Heden beviel van eene DOCHTER E. JANSONIUS, Echtgenoot van

T. F. HUISMAN.

Eenigste kennisgeving.

*** Heden beviel van eene DOCHTER PAULINE DOORENBOSCH, Echtgenoot van

Do. **G. HEERES.**

ZUIDHORN, 31 December 1850.

*** PIETERBUREN, 31 December 1850. Heden beviel van eenen ZOON H. ADRIANI, geliefde Echtgenoot van

Dr. **B. KLOEK.**

Eenige kennisgeving.

*** Heden is van een' ZOON bevallen WILLEMIENA TITIA BROUWER, geliefde Echtgenoot van

Mr. **J. POTTER VAN LOON.**

APPINGEDAM, 1 Januarij 1851.
Eenige kennisgeving.

*** Heden ontsliep mijne geliefde Dochter MARIA JACOBA, in den ouderdom van ruim 18 jaren.

LEEUWARDEN, 25 December 1850.

N. FOCKEMA.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed te *Groningen* onze beminde Zoon Mr. NOMDO LUKAS REYNDERS, in leven *Procureur bij de Regtbank te Appingedam*, in den jeugdigen leeftijd van 25 jaren.

APPINGEDAM, 29 December 1850.

S. REYNDERS.
W. REYNDERS—ZUIDEMA.

Eenige kennisgeving.

*** Op den 30sten December 1850 overleed te *Groningen*, in den ouderdom van ruim 78 jaren, mijn Echtgenoot, de Hoog Ed. Gestr. Heer HENDERIKUS PETRUS VAN CASTEL, *Gepens. Luit.-Kolonel, oud-Kommandant van* WELTEVREDEN en RIJSWIJK, *in Neêrlands Indië.*

M. A. MEIJER,
Weduwe H. P. VAN CASTEL.

Eenige en algemeene kennisgeving.

*** Op den 30sten December 1850 is te *Assen* overleden, in den ouderdom van 84 jaren, Mejufvrouw ANNA BARBARA SERVATIUS.

Eenige kennisgeving.

*** Heden ontsliep, in de hope des beteren levens, onze waarde Vader en Behuwd-Vader ARIES NANNING DIJKHUIZEN, *Oud Burgemeester der Gemeente Slochteren*, in den gezegenden ouderdom van bijna 78 jaren.

Dankbaar voor zijn langdurig bezit, zwijgen wij Gode, met kinderlijke berusting in Zijnen wil.

SLOCHTEREN, 30 December 1850.

N. DIJKHUIZEN.
Uit aller naam.

*** Heden overleed, tot onze groote droefheid, ons Zoontje LUCAS, in den ouderdom van bijna vier jaren.

G. L. DE WIT,
Koemelker in de Jonkerstraat.
E. VAN DER KLEI.

GRONINGEN, 31 December 1850.

*** Heden overleed, tot mijne bittere droefheid, mijn geliefde Echtgenoot AREND WICHERS, in leven *Koopman*, in den ouderdom van bijna 65 jaren, na eene genoegelijke echtvereeniging van 36 jaren.

GRONINGEN, 31 December 1850.

H. EEMSINGA,
Wedw. A. WICHERS.

NB. De AFFAIRE blijft continueren.

*** Heden ontsliep, in den ouderdom van drieënzeventig jaren, hartelijk beweend door al hare betrekkingen, Vrouwe JOHANNA VAN STADEN, Weduwe van den Hoogleeraar Mr. JAN TEN BRINK, vroeger Weduwe van den WelEd. Gestr. Heer Mr. A. J. GLASIUS.

GRONINGEN, 1 Januarij 1851.

Uit aller naam:
B. TEN BRINK.

*** Nog te bekomen, zoolang de geringe voorraad strekt, tegen **f 7—00**, de **vijf eerste Jaargangen** (1843—1847) van

de Huisvriend;

Gemengde Lectuur voor Burgers in Stad en Land;

VERZAMELD DOOR **J. J. A. GOEVERNEUR;**
gebonden in nette cartonnen banden.

Afzonderlijke Jaargangen tegen f 1,75. ... 26 vellen druks, ieder vel ongeveer 50, te zamen alzoo omstreeks 1500 bladzijden gewoon groot 8vo inhoudende.

Het Tijdschrift de *Vaderlandsche Letteroefeningen* geeft bij zijne aankondiging van het vijfde deel van dit Werk de volgende recensie:

„Wij haasten ons van heeler harte te betuigen, dat de Huisvriend ons zeer welkom was, dat hij aan zijn doel blijft beantwoorden, en dat de heer GOEVERNEUR in vollen nadruk de eere toekomt van zijne moeijelijke taak met den gelukkigsten uitslag te volbrengen. Wie eene onderhoudende, afwisselende, nuttige en aangename lectuur verlangt, in eenen goeden geest geschreven, nu eens ernstig, dan vrolijk, doorgaans in behagelijken stijl, die schaffe zich den Huisvriend aan. Boven vele tijdschriften en albums van dien aard verdient hij de voorkeur, om den goeden geest, die in het geheele plan en de uitvoering doorstraalt. De inhoud is verdeeld in schetsen, verhalen, volksoverleveringen, enz., in bijdragen tot natuur-, landen- en volken-kennis, in stukjes ons maatschappelijk, burgerlijk en huiselijk leven betreffende, in kleine stukjes van gemengden inhoud, in gedichten en rijmen. In ieder van deze rubrieken zal men veel aantreffen, wat men met groot genoegen, dikwijls met aandoening, niet zelden tot wezentlijk nut lezen zal. De stukken mogen van onderscheidene waarde zijn, over het geheel zal men de keuze moeten goedkeuren, en het zegt niet weinig, op den duur dezen lof te blijven verdienen. Moge dan de Huisvriend bij velen in stad en land met vriendelijkheid worden ontvangen, en daardoor beloond worden voor de moeite, die hij zich getroost! Ons blijft zijne komst eene welkome verschijning, en wij geven hem gaarne eene goede getuigenis op zijne reize mede. Hij blijve ons nog lange bezoeken!"

De Jaargang 1851 wordt weder als de vorige Jaargangen *bij inteekening* uitgegeven, tegen f 3—00, tot welke inteekening bij alle Boekhandelaren gelegenheid is.

GRONINGEN, 16 December 1850.
Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

POSTKANTOOR TE GRONINGEN.

De **DIRECTEUR** van het Postkantoor brengt ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de volgende **POSTDIENSTEN** met den **eersten dezer** eenen **aanvang** hebben genomen:

I. Behalve de gewone dienst naar ***Winschoten*** door middel eener POSTKAR, die des avonds te **zes uur** van hier afrijdt, vertrekt **IEDEREN MORGEN** om **negen uur** een POSTBODE over ***Zuidbroek, Noordbroek, Scheemda*** naar ***Winschoten.***

De LAATSTE LIGTING der Bus zal voor deze dienst plaats hebben te **kwart voor negen** uur.

II. Behalve de GEWONE DIENST naar ***Leeuwarden*** door middel eener POSTKAR, die tot dusverre des morgens te tien uur is vertrokken, maar **voortaan** te **half tien** zal afrijden, nadat te negen uur de Bus zal zijn geligt, zal er eene TWEEDE EXPEDITIE naar ***Leeuwarden*** plaats hebben per Diligence, te **drie uur** 's middags. De LAATSTE LIGTING der Bus zal voor deze dienst plaats hebben te **half drie uur.**

Ten gevolge van deze nieuwe gelegenheden tot verzending van Brieven, zal voortaan het KANTOOR voor het Publiek **geopend** zijn:

Van 's morgens 7 tot 12 uur;
„ 's middags 2 „ half 3 uur;
„ 's avonds 4 „ half 7 uur, en
„ 's avonds 9 „ 10 uur.

De Directeur voornoemd:
VAN ITTERSUM.

INSTITUUT VOOR DOOFSTOM...

De **RENTMEESTER** van het INSTITUUT v... *STOMMEN* te *Groningen*, roept bij deze op ... **DERS** van **PRETENSIËN** ten laste va... INSTITUUT, wegens in den jare 1850 gedane ... TIËN, om hunne REKENINGEN in te leve... uiterlijk op den 15den Januarij 1851.

De Rentmeester voo...
G. H. DE RAN...

TWEEDE OPROEPI...

Ingevolge Bevelschrift van den Heer Regter-... Mr. C. STAR BUSMANN, President der Arro... Regtbank te *Groningen*, van den 30sten Dece... worden de **SCHULDEISCHERS** van ... **TINTJER**, Koopman in Manufakturen te ... ten **TWEEDEN MALE** opgeroepen, om ... DAG den 21sten Januarij 1851, des voormidd... uur, in de AUDIENTIEZAAL der gemelde ... verschijnen, ten einde, ten overstaan van opg... REGTER-COMMISSARIS, te worden gehoord ... hunnen Debiteur gedaan verzoek tot **GEREG... KEN BOEDELAFSTAND.** Geschieden... aankondiging ter voldoening aan het voorschrift de...

Mr. H. VAN GIFFEN, *Pr...*

*** Het **BESTUUR** der **ARMENWO...** van het ALGEMEEN DIAKENGEZELSCHAP ... ***Hervormde Gemeente dezer Stad*** ... deze, dat de verschenene **RENTE-COUP...** **laste van het Fonds dier Woning...** ***taalbaar*** zijn ten Huize van den Rentme... Heer **W. J. ROELFSEMA**, in de Poele... ter S no. 102, op den TWEEDEN MAAN... iedere Maand, des morgens van 9 tot 12 uren.

GRONINGEN, 1 Januarij 1851.

Ten KANTORE van den H... RENGERS, te *Groningen*, word... lijks OVERGENOMEN de ... **KEN** van de Certificaten ... **KELIJKE SCHULD 2½** pCt., en van de ... bekentenissen van het **AMORT. SYNDI...** ter opzending om **NIEUWE COUPONSBL...**

De ondergeteekende belast zic... LIJKS met de OVERNAME ... **LONS** van Certificaten **W... LIJKE SCHULD 2½** pCt., ... tiën **AMORTISATIE SYNDICAAT 3½** pCt., om daarvoor **NIEUWE COUPONSBLADEN** te bezorgen.

GRONINGEN, 2 Januarij 1851.
W. F. UNIA VAN NAERSSEN.

De ondergeteekende waarschuwt bij deze, om op den naam van zijne Vrouw geene **BETALING** te doen of **KREDIET** te verleenen, dan door hem zelven, daar hij anders niets zal geldig achten.

SCHEEMDA, 1 Januarij 1851.
JAN A. LIGGER.

De **ONTVANGER** der *DIRECTE BELASTINGEN* en *ACCIJNSEN* te *Kloosterburen* zal, op MAANDAG den 6den Januarij 1851, des voormiddags te elf uur, ten zijnen Kantore, overgaan tot den PUBLIEKEN VERKOOP, tegen kontante Betaling, van twaalf Fusten, inhoudende eene hoeveelheid van vier Vaten, tweeëndertig Kannen **BUITENLANDSCH GEDISTELEERD (BRANDEWIJN)**, ad 162°/₀, door de Ambtenaren van de actieve dienst te *Warffum*, *Pieterburen*, *Hornhuizen* en *Andel* aangehaald.

De Ontvanger voornoemd:
B. P. G. VERMEULEN KRIEGER.

... ondergeteekenden belasten zich met de bezorging der Nieuwe Stellen **COUPONS** bij de 2½ pCt. **CERTIFICATEN WERK. SCHULD.**

GRONINGEN, 3 Januarij 1851. MESDAG & ZONEN.

IN NAAM DES KONINGS!

Op VRIJDAG den 24sten Januarij 1800 eenenvijftig, des morgens te half tien, zal, ten verzoeke van JELLE JANS VAN DIJKEN, Veeneigenaar en Landbouwer te *Westerbroek*, voor wien ten dezen domicilie is gekozen ten Huize van Mr. ANTONIUS MODDERMAN, Procureur, wonende te *Groningen*, die als zoodanig voor den Executant occupeert, ter teregtzitting van de Arrondissements-Regtbank te *Groningen*, zitting houdende te *Groningen*, in de Oude Boteringestraat, en ten laste van **HARM JANS BAKKER**, Schipper wonende aan boord van zijn schip, uit kracht eener in executorialen vorm uitgegevene grosse van eene Akte van Schuldbekentenis, beleden voor Mr. WILLEM LAMAN TRIP, Notaris te *Groningen*, en Getuigen, den derden Maart 1800 achtenveertig, behoorlijk geregistreerd, openlijk verkocht en aan den meestbiedende of hoogstafmijnende worden toegewezen:

Een **OVERDEKT TJALKSCHIP**, thans genoemd ***Geertruida***, vroeger ***de Vrouw Ebeltje***, in de *Nederlanden* te huis behoorende, in eigendom toebehoorende aan- en als Schipper bevaren wordende door HARM JANS BAKKER, bovengenoemd, liggende thans te *Groningen*, in het Damsterdiep, lang 12 Ellen, wijd 3 Ellen, 4 Palmen, 2 Duimen, hol 1 El, 7 Palmen, 5 Duimen, en overzulks geijkt op 71 Tonnen; alles met de daarbij gearresteerde **OPGOEDEREN.**

Gearresteerd bij Proces-Verbaal van den 8sten December 1850, daarvan door den Deurwaarder P. HEKKEMA, wonende te *Groningen*, opgemaakt, behoorlijk geregistreerd en overgeschreven den 10den December 1850, in het register der Schepen en Vaartuigen, deel 7, nummer 815, folio 160 en volgende, Dagregister deel 3, no. 94, bij den Bewaarder UPMEIJER, wordende deze executie vervolgd tot betaling 1) eener som van tweeduizend Gulden, zijnde het Kapitaal, ten gevolge bovengenoemde Notariële Akte onder regt van privilegie over hetzelve Schip en ten laste van meergenoemden H. J BAKKER uitstaande; 2) eener som van honderd Gulden, zijnde de rente van voorschreven Kapitaal, verschenen geweest en vorderbaar geworden den 1sten November 1800 vijftig, een en ander onverminderd de loopende interessen en verder verschuldigde regten, actiën kosten en uitschotten van executie.

Gemeld TJALKSCHIP en TOEBEHOOREN wordt door den Executant ingezet voor de som van *f* 100—09.

Mr. A. MODDERMAN, *Procureur*

*** Mr. **J. J. DE SITTER**, Notaris te *Groningen*, gedenkt, op DONDERDAG den 16den Januarij 1851, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mejufvrouw de Wedw. BONTEKOE, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek te verkoopen:

Eene in de laatste jaren zeer vertimmerde **HEEREN BEHUIZING**, get. C 149 V, waaronder een ruime KELDER, staande en gelegen Zuidzijde in de Zwanenstraat te *Groningen*, doende jaarlijks op Paschen tot grondpacht *f* 16—87½, wordende door den Heer Kapt. Kwartiermeester KRIEGER in huur bewoond. — Te aanvaarden den 1sten Mei 1851 en te bezien des daags vóór en op den Verkoopdag, van 12—2 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten Kantore van den Notaris te bekomen.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op VRIJDAG den 17den Januarij 1851, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt, aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene ruime, wéldoortimmerde BEHUIZING met fraaijen TUIN er achter, get. O 208 V, hebbende BOVENWONING met vrijen Opgang, benevens PAKHUIS en ruime KORENZOLDERS, staande en gelegen Zuidzijde aan het Damsterdiep, te *Groningen*.

Hierover kan *f* 4000—00, naar 4½ pCt., blijven uitstaan.

II. Eene ruime BEHUIZING met STALLING, get. P 16 V, zijnde het van ouds bekende en wélbeklante LOGEMENT ***HAMBURG***, staande en gelegen Westzijde aan het Winschoterdiep, te *Groningen*, wordende door Mejufvrouw de Wedw. HOEKSEMA in eigendom bewoond.

III. Eene wél ter nering staande KOOPMANS BEHUIZING met PAKHUIS er achter, get. M 123 V, staande Zuidzijde in de Sint-Jansstraat, op den hoek van het Schuitendiep, te *Groningen*, door wijlen E. DE VRIES bewoond geweest.

IV. Eene zeer nette, geheel nieuws vertimmerde BEHUIZING, get. X 247 V, met eenen TUIN er achter, waarin eene ***WERKPLAATS***, staande en gelegen Westzijde vooraan in de Folkingestraat, te *Groningen*, bewoond door den Heer J. BUTTINGER en Mejufvr. in eigendom bewoond.

V. Eene WONING, bestaande uit twee KAMERS, get. W 71 V, staande Oostzijde in den Hanebijtersgang, te *Groningen*.

VI. Eene BEHUIZING, get. Z 272 V, met OPEN PLAATSJE, staande en gelegen Westzijde op Schoolholm, op den hoek van de Torenstraat, te *Groningen*.

VII. Eene BEHUIZING, get. Z 261 V, staande Noordzijde aan het Zuiderdiep, tusschen Munnikkeholm en Schoolholm, te *Groningen*.

VIII. Eene WOONKAMER, get. Z 242 V, staande Noordzijde in de Torenstraat, te *Groningen*.

IX. De VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 3 Bunders, 50 Roeden, 50 Ellen *Groenland*, gelegen in den *Paddepoel* onder *Adorp*, zullende jaarlijks op Midw. tot vaste huur doen *f* 50—00, toebehoorende aan den Heer F. MEES.

Om te aanvaarden de perceelen 1 tot en met 8 op den 1sten Mei en perceel 9 op Gregorie 1851.

De perceelen 1 tot 8 te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, van 2—4 uren.

HOUT-BOELDAG.

Op ZATURDAG den 18den Januarij 1851, des morgens te 9 uur en vervolgens, zullen, ten verzoeke van J. P. VELDMAN, te *Onnen*, publiek worden verkocht: Ongeveer **300** Stuks zware **EIKENBOOMEN**, op Stam staande op deszelfs Landerijen te *Onnen*, tot alle Werk geschikt.

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 23sten Januarij 1851, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt, aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene ruime en wéldoortimmerde BEHUIZING, get. E 133 V, met OPEN PLAATS er achter, zijnde eene neringrijke **BROODBAKKERIJ**, staande en gelegen, op eigen grond, Westzijde in de Oosterstraat, te *Groningen*, door L. PRÉ en Vrouw in eigendom bewoond. — Inmiddels UIT DE HAND TE KOOP.

II. Eene ruime WONING, get. Z 206 V, G 223 rood, met BLEEKVELD er achter, staande aan de Reitemakersrijge te *Groningen*, door H. GELSEMA en Vrouw in eigendom bewoond.

III. Eene WOONKAMER, get G 223² rood, staande mede aldaar, Oostzijde naast het vorige perceel.

IV. Eene WONING met grooten TUIN, get. Q 84, staande en gelegen, op eigen grond, in de Wittelattensteeg, buiten de Oosterpoort, te *Groningen*, door G. ELBERTS en Vrouw in eigendom bewoond.

V. Een KAMERTJE met eenigen GROND, volgens afbakening, staande in den Tuin van perceel 4. — Alles om te aanvaarden den 1sten Mei 1851. Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, des namiddags van 2—4 uren.

*** Mr. **E. VAN EERDE**, Notaris te *Groningen*, gedenkt, op MAANDAG den 20sten Januarij 1851, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek te veilen en te verkoopen:

I. Eene HEEREN BEHUIZING, staande en gelegen ten Noorden in de St. Jansstraat, te *Groningen*, op vrij eigen grond, geteekend M 89 V, rood C 58, in eigendom toebehoorende aan de Erven van wijlen den Heer Professor S. GRATAMA.

II. Eene HEEREN BEHUIZING met TUIN, STALLING en ACHTEEHUIS of KOETSHUIS, staande en gelegen Noordzijde in de Turftorenstraat, te *Groningen*, op vrij eigen grond, geteekend C 110 V, rood I 277, door nu wijlen Mejufvrouw de Wedw. van den Heer D. VAN WULLEN in eigendom bewoond geweest.

Om op primo Mei 1851 te aanvaarden.

Kunnende het perceel No. 1 op Zaturdag den 18den en op den dag van Verkoop, des middags van 1—4 uren, bezigtigd worden; doch perceel No. 2 op vergunning van den ondergeteekenden Notaris; zullende de Veilconditiën en Eigendomsbewijzen op de gewone plaatsen ter lezing liggen.

Mr. E. VAN EERDE, *Notaris.*

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op WOENSDAG den 8sten Januarij 1851, des namiddags te 2 uur, ten Huize van F. T. KIEL, Kastelein te *Siddeburen*, en ten verzoeke van JACOB A. AEILKEMA, Landbouwer te *Siddeburen*, publiek te veilen en te verkoopen:

I. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, get. no. 39, met 11 B., 89 R., 70 Ellen EIGEN BOUW- en GROENLAND, staande en gelegen in het Oostwoud te *Siddeburen*.

II. 4 B., 48 R., 20 Ellen EIGEN LAND, mede aldaar.

III. 4 B., 89 R., 70 Ellen EIGEN GROEN- en BOUWLAND, mede aldaar.

IV. 1 B., 09 R., 40 Ellen EIGEN LAND, aan den Eideweg, aldaar.

V. 1 B., 37 R., 80 Ellen EIGEN LAND, mede aldaar.

Mr. J. D. TRESLING.

Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, op WOENSDAG den 8sten Januarij 1851, des avonds te 6 uur, ten Huize van B. R. BERG, Logementhouder te *Sappemeer*, publiek te koop presenteren:

Eene roijale KOOPMANS BEHUIZING, ERF en TUIN, groot 6 R., 45 E., staande en gelegen aan den publieken Rijweg te *Sappemeer*, Noordzijde, zijnde Pastorijgrond, in eigendom bewoond door de Weduwe en minderjarige Kinderen van wijlen H. D. UBBENS, in leven Winkelier te te *Sappemeer*.

Mr. C. HARTMAN BUSMANN.

Mr. **H. VAN MARLE**, Notaris te *Middelstum*, gedenkt, als last hebbende van deszelfs PRINCIPALEN, op WOENSDAG den 8sten Januarij 1851, des avonds te 5 uur, *ten nagemelden Huize*, publiek te koop presenteren:

Eene ruime, wélingerigte BEHUIZING, SCHUUR en STALLING, no. 46, met afzonderlijken zoogenoemden SNIKSTAL, mitsgaders den vollen EIGENDOM van derzelver *Heemstede* en *Tuin*, staande en gelegen aan den Provincialen Trek- en Publieken Weg te *Bedum*, wordende door de Wedw. SINIA bewoond en gebruikt, zijnde de Behuizing eene neringrijke ***HERBERG*** of ***LOGEMENT***, en tevens de Aanlegplaats van de Trekschuiten, terwijl bovendien in gezegde Behuizing sedert jaren her met goed succes de ***KRUIDENIERSAFFAIRE*** is en nog wordt uitgeoefend.

Mr. H. VAN MARLE, *Nots.*

*** Mrs. **F. I. ABRESCH** en **M. DE MUINCK**, Notarissen in het Arrondissement *Groningen*, gedenken, ten verzoeke van de Kinderen van wijlen KORNELIS JANS HOEKSTRA en JANTJE GEERTS WIERINGA, in leven Echelieden te *Noordhorn*, op DONDERDAG den 9den Januarij 1851, des avonds te 5 uur, ten Huize van den Kastelein ALDERT HARMS WIERINGA, te *Noordhorn*, publiek te verkoopen:

I. Eene nieuw getimmerde BEHUIZING, no. 60, en een' TUIN, eigen grond, staande en gelegen aan de Langestraat te *Noordhorn*.

II. Eene BEHUIZING, nommer 54, met het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 12 Bunders, 3 Roeden en 20 Ellen *Land*, staande en gelegen op *Baswerd*, onder *Oldehove*, doende jaarlijks tot vaste huur *f* 20—00.

*** Na bekomene autorisatie, zal in de maand JANUARIJ 1851, dag en plaats nader te bepalen, publiek worden verkocht:

Eene aanzienlijke BEHUIZING, no. 81, en SCHUUR, met derzelver ERF, eigen grond, tot het uitoefenen van eenig Bedrijf bijzonder geschikt, thans eene ***Hout-*** en ***Steenkooperij***, staande en gelegen aan de Vaart en Straatweg te *Niezijl*, toebehoorende aan de Weduwe en Kinderen van wijlen M. R. KRIJTHE.

Mr. M. DE MUINCK.

Mr. **R. FEITH**, Notaris te *Zuidbroek*, zal, op MAANDAG den 13den Januarij eerstk. en volgende dagen, telkens des morgens te 10 uur te beginnen, publiek verkoopen: Pl. m. **500** extra zware en beste **EIKEN BOOMEN**, op Wortel staande op de Buitenplaats *VEENHUIZEN*, van den Heer GOCKINGA, te *Noordbroek*.

*** De Notaris **M. P. WENNIGER**, te *Loppersum*, gedenkt, ten verzoeke van EBEL ELTJES STERENBERG, op DONDERDAG den 16den Januarij 1851, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Kastelein J. B. OORTMAN, te *Zandeweer*, publiek te verkoopen:

Eene BEHUIZING, met de VASTE BEKLEMMING van *Hof*, *Tuin* en *Land*, te zamen groot 5 B., doende 's jaars tot huur *f* 37,50, staande en gelegen te *Zandeweer*.

Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van de Erven wijlen A. BERGMAN en Vrouw, op DONDERDAG den 16den Januarij 1851, des avonds te zes uur, ten Huize van de Weduwe B. BUINING, te *Winschoten*, in openlijke veiling te verkoopen:

I. Eene BEHUIZING en een' TUIN, aan den Visschersdijk.

II. Eene BEHUIZING en een' TUIN, in de Weversborn, bewoond door P. SIES.

III. Eene BEHUIZING en ERF, mede aldaar, bewoond door J. MONTEZINOS.

IV. Een AKKER, op de Garste.

V. De VASTE BEKLEMMING van 1 B., 58 R., 80 E. *Land*, aan den Renselweg, zullende tot huur doen *f* 25—00.

VI. Den EIGENDOM van dezelve, groot *f* 25—00.

VII. De VASTE BEKLEMMING van 1 B., 58 R., 90 E. *Land*, mede aldaar, zullende tot huur doen *f* 25—00.

VIII. Den EIGENDOM van dezelve, groot *f* 25—00; alles te *Winschoten* staande en gelegen.

De Verkoopconditiën liggen ter lezing ten Kantore van den Notaris.

B. HAITZEMA VIËTOR.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van de Erven wijlen den Heer oud-Hoofd-inspecteur L. J. HORA SICCAMA, op MAANDAG den 27sten Januarij 1851, des avonds te 5 uur, ten Huize van den Logementhouder F. H. WISSEMANN, te *Winschoten*, in openlijke veiling te verkoopen:

58 Bunders, 50 Roeden, 90 Ellen LAND, in het *Heininga Meerland*, onder *Midwolda* gelegen, in volgende perceelen, te weten:

I. 4 B., 09 R., 40 E., bekend onder no. 19, zullende op Martini tot vaste huur doen *f* 20—00.

II. Den EIGENDOM van dien.

III. 10 B., 64 R., 40 E., zijnde no. 32, zullende als boven tot huur doen *f* 50—00.

IV. Den EIGENDOM van dien.

V. 7 B., 54 R., 30 E., zijnde no. 33, zullende als boven tot huur doen *f* 40—00.

VI. Den EIGENDOM van dien.

VII. 7 B., 96 R., 60 E., zijnde no. 34, zullende als boven tot huur doen *f* 40—00.

VIII. Den EIGENDOM van dien.

IX. 7 B., 90 E., zijnde no. 35, zullende als boven tot huur doen *f* 35—00.

X. Den EIGENDOM van dien.

XI. 5 B., 42 R., 70 E., zijnde no. 52, zullende als boven tot huur doen *f* 30—00.

XII. Den EIGENDOM van dien.

XIII. 4 B., 80 R., 30 E., zijnde no. 53, zullende als boven tot huur doen *f* 25—00.

XIV. Den EIGENDOM van dien.

XV. 11 B., 02 R., 30 E., zijnde no. 57, zullende als boven tot huur doen *f* 55—00.

XVI. Den EIGENDOM van dien; — voorts

XVII. Eene BEHUIZING en TUIN, te *Midwolda*, losse huur gebruikt bij JAN DIEDEL.

XVIII. Vier GRONDPACHTEN van *Behuisde Heemsteden en Tuinen*, te *Midwolda* gelegen, in gebruik bij L. ELSINGA, voor *f* 10—50, — bij de Wedw. JAN KASPERS PLAAT, voor *f* 4—50, bij HARM D. DOTJE, voor *f* 2—25, en bij HEIMAN COMPRECHTS voor *f* 7—25, — en eindelijk

XIX. Een GESTOELTE in de Gereformeerde Kerk *Oostwold*.

De Verkoopconditiën zullen acht dagen vóór den Verkoop ter lezing liggen ten Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

*** De Notaris **J. J. DE BLÉCOURT**, te *Wildervank*, zal, namens zijne PRINCIPALEN, publiek veilen en verkoopen:

Eene **BOEREN BEHUIZING** en **SCHUUR**, geteekend numero 65, **TUIN**, **APPELHOF** en daarbij behoorende **LANDERIJEN**, alles staande en gelegen Oostzijde op de *Meeden*, volgens Kadastrale opmeting eene inhoudsgrootte hebbende van **41** Bunders, **95** Roeden, in der tijd bewoond en gebruikt door nu wijlen AUGUSTINUS RINDERS DE JONGE.

Deze Verkoop zal gehouden worden op VRIJDAG den 17den Januarij 1851, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Logementhouder H. T. ZUIDEMA, op de *Meeden*.

*** Mr. **D. ROESSINGH**, Notaris te *Grootegast*, gedenkt, op VRIJDAG den 17den Januarij 1851, des morgens te elf uur, ten Huize van den Kastelein DE VRIES, te *Ezinghe*, ten verzoeke van de Erven van wijlen GERRIT GEERTS DANHOF en JANTJE FREERKS, in leven Echtelieden te *Ezinghe*, publiek te verkoopen:

I. Eene BOEREN BEHUIZING met SCHUUR en verder GETIMMERTE, ERF en TUIN, met de VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING der daarbij behoorende *Kleilanden*, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur de som van *f* 222—25, te zamen groot 31 Bunders, 9 Roeden, 50 Ellen; alles staande en gelegen te *Ezinghe*.

II. De VASTE BEKLEMMING van 3 Bunders, 97 Roeden, 70 Ellen *Kweilderland*, mede aldaar, doende jaarlijks tot vaste huur de som van *f* 42—00.

III. De VASTE BEKLEMMING van 4 Bunders, 64 Roeden, 70 Ellen *Kleiland*, mede aldaar, doende jaarlijks aan de Pastorij te *Ezinghe* tot vaste huur de som van *f* 41—00.

IV. De BEKLEMMING van een apart *Appelhof*, mede aldaar, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur de som van *f* 12—00.

Mr. D. ROESSINGH, *Notaris.*

*** Mr. **J. C. VAN SLOOTEN**, Notaris te Standplaats *Veendam*, zal, ten verzoeke van den Heer A. SANNES, *Med. Doct.* te *Wildervank*, op VRIJDAG den 17den Januarij 1851, des avonds te 7 uur, in het Gemeentehuis te *Wildervank*, publiek veilen en verkoopen:

I. Eene welbetimmerde **HEEREN BEHUIZING**, **SCHUUR** en **TUIN**, staande en gelegen op het aangenaamst aan het Oosterdiep, wegzijde te *Wildervank*, door den Heer Verkooper wordende bewoond en gebruikt.

II. Eene BOEREN BEHUIZING, SCHUUR, TUIN en APPELHOF, met pl. min. 2½ Bunder GROEN- en BOUWLAND, gelegen op numero 11 aan het Oosterdiep te *Wildervank*.

*** Na bekomen autorisatie, zal, ten overstaan van een daartoe bevoegd BEAMBTE, te *Warffum*, op DINGSDAG den zevenden Januarij 1851, des voormiddags te 11 uur, publiek worden verkocht: Het op het Eiland *Rottumeroog* gestrande HANNOVERSCHE **KOFSCHIP *GERHARDINA***, voerd geweest bij Kapitein M. T. CHRISTOFFERS, benevens het zich nog in opgemeld Schip bevindend LIJNZAAD en TONNETJES.

De ondergeteekenden berigten hiermede dat zij bij hunne ***LIKEURSTOKERIJ*** hebben opgerigt en in werking gebragt eene ***STOKERIJ VAN ZACHTE ZEEP.*** Zij bevelen zich in beide deze Betrekkingen bij hunne vroegere Begunstigers en verdere Handelaren in deze Artikelen aan, en zullen trachten, door eene soliede behandeling, zich het in hen gestelde vertrouwen bij voortduring waardig te maken.

GRONINGEN, 31 December 1850.

W. J. ROELFSEMA EN ZOON.

Wordt **UIT DE HAND TE KOOP** aangeboden: Eene goed geconditionneerde **VLEUGEL-FORTE-PIANO**, uit de Fabrijk van BD. BIBER, te *Munchen*. Te bevragen in het CONCERTHUIS alhier.

Er wordt, in eene fatsoenlijke BURGERLIJKE HUISHOUDING, **IEMAND** gevraagd voor **KOST** en **INWONING** enz., des verkiezende met gebruik eener GEMEUBELEERDE KAMER, — zoomede wordt de gelegenheid aangeboden aan 3 à 4 **HEEREN**, om het **MIDDAGMAAL** afzonderlijk te gebruiken. — Adres met gesloten briefjes, onder letter S, aan het BUREAU dezer COURANT.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJVOEGSEL

tot de Groninger Courant van den 31sten December 1850, no. 105.

(Vervolg der Nieuwstijdingen.)

BELGIE.

BRUSSEL, 27 December.

De regering heeft magtiging verleend om in de staats-geschutgieterij, voor rekening der Nederlandsche Regering, elf kanonnen, elk van 5400 Nederlandsche ponden zwaarte, en eenentwintig houwitser-kanonnen, elk van 3100 Nederl. ponden, te gieten.

— Er is in België veel sneeuw gevallen; op den spoorweg van Namen naar Luik had het gisteren zoo geijzeld, dat de trein telkens 3 of 4 uren te laat aankwam. Op sommige plaatsen zag men een kwartier lang de wielen draaijen, zonder dat de trein een' voet breed vooruit kwam.

NEDERLAND.

'sGRAVENHAGE, 28 December.

Z. M. heeft benoemd tot ridders met de Ster der orde van de Eikenkroon, de heeren *F. van de Poll*, oud-gouverneur van Utrecht, *F. W. L.* baron *Rengers*, oud-gouverneur van Groningen, en *J. L. W.* baron *de Geer van Jutphaas*, gewezen griffier van de Eerste Kamer; — tot ridder grootkruis dier orde, den heer *E. Canneman*, staatsraad in buitengewone dienst, commissaris des Konings bij de Ned. Handelmaatschappij, en tot kommandeur dier orde, den heer *Hoyer*, bankier alhier.

— Heden nacht is alhier overleden de heer mr. *W. H. Hofstede*, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden.

— Dezer dagen is eene circulaire uitgevaardigd, onderteekend door de heeren *G. L. Sicker* te 's Hage, en *E. W. van Dam van Isselt*, lid der Tweede Kamer, strekkende om de oprigting te beproeven eener *Maatschappij tot bescherming der dieren.*

— De door *Teyler's* Genootschap bekroonde prijsverhandeling, betreffende de vereeniging van het geestelijk en wereldlijk oppergezag in den Kerkelijken Staat, is gebleken te zijn geschreven door den heer *H. G. Hasse*, doctor in de wijsbegeerte, Evangelisch geestelijke te Leulitz, in Saksen.

— Voor hen die verlangen in Zr. Ms. zeedienst te treden, als scheepsonderofficieren, matrozen der 1ste, 2de en 3de klasse, ligtmatrozen en jongens, bestaat voor het tegenwoordige gelegenheid. Zij kunnen zich daartoe aanmelden bij de kantoren van aanneming van zeevolk te Amsterdam, Willemsoord, Rotterdam en Vlissingen.

Van den 28sten. Heden heeft, in eene algemeene vergadering van den Hoogen Raad der Nederlanden, de plegtige installatie plaats gehad van den heer mr. *J. A. Mutsaers*, oud-minister voor de zaken der R.-K. eeredienst en oud-kantonregter, als raadsheer in gemeld hoogst regterlijk collegie.

AMSTERDAM, 25 December.

Eindelijk is er, zoo wij hopen, eene definitieve beslissing gevallen in de zoo veel geruchtmakende zaak van den heer *H. J. Weddige*, te Amsterdam, die beurtelings voor de arrondissements-regtbank en 't provinciaal hof te Amsterdam, tweemaal voor den Hoogen Raad en 't provinciaal hof te Utrecht is behandeld, en nu laatstelijk, ten gevolge eener verwijzing door den Hoogen Raad, *andermaal* voor de arrondissements-regtbank te Amsterdam. De heer *Weddige* was den 26sten September 1850 door laatstgenoemde regtbank, schuldig verklaard aan *lasterlijke aanbrenging van een' ambtenaar der regtsoefening* en veroordeeld tot een jaar gevangenis en vijftienhonderd gulden boete. Eindelijk is hij op heden, nu zijne zaak voor de *zevende maal* openlijk werd behandeld, door diezelfde regtbank *vrijgesproken* van de hem ten laste gelegde feiten. — De verdediging van den heer *W.* werd ditmaal voorgedragen door mr. *Adolphe Visscher*, advokaat te Amsterdam, die een uitvoerig verslag dezer ingewikkelde procedure wil ter perse leggen.

— Op zondagavond, den 22sten dezer, is ds. *C. W. P.* door den zwaren mist op het Rokin in het water gevallen, terwijl hij zich op weg naar de kerk bevond, om daar eene predikbeurt waar te nemen. Uit het water gered en in de maatschappij Arti et Amicitiae van andere kleederen voorzien, wilde men hem overreden daar te wachten tot de mist opgetrokken zou zijn. Dit werd echter door hem afgewezen, omdat hij zijne beurt wilde waarnemen, en hij vervolgde zijnen weg naar de kerk, waar hij behouden aankwam en zijne predikbeurt vervulde.

— Volgens berigten uit Koppenhage, is bij de Deensche kamers eene project wet in behandeling, welke met den 1sten Januarij aanstaande in werking zoude komen, en waarbij eene vermindering van inkomende regten op wijn en gedistelleerd in Denemarken wordt daargesteld, in verband met de onlangs plaats gehad hebbende provisionele opheffing der afzonderlijke tollinie tusschen Jutland en Sleeswijk en de gelijkstelling dier regten in dat hertogdom met die, welke in de Deensche provincien van het rijk geheven worden.

VOORBURG, 24 December.

Thans verneemt men met zekerheid, dat H. K. H. Mevrouw de prinses *Marianne der Nederlanden* in den omtrek van Parijs ziek ophoudt. Voor ruim acht dagen is eene persoon, welke dusverre op Rusthof alhier was, derwaarts vertrokken. *De Toekomst*, toen zij van Hoogstd. verblijf op Sicilië sprak, was niet goed onderrigt.

DEN HELDER, 25 December.

De toestand van den gouverneur-generaal *Bruce* was op gisteren den 24sten dezer zeer bedenkelijk, doch is op heden iets beter. Het is dus vermoedelijk dat de *Sumatra* vooreerst nog niet zal uitloopen.

(De heer dr. *I. van Deen*, van Zwolle, is bij den patient ontboden, om Z Exc. van geneeskundigen bijstand te dienen.

De *Amsterdamsche Ct.* zegt daarvan, d.d. 28sten December, het volgende:

„Onze correspondent aan het Nieuwe Diep zendt ons heden een hoogst ongunstig berigt aangaande den toestand van den heer *Bruce.* — Zaturdag j.l. was Z. Exc. juist zeven weken aan boord der *Sumatra* en daarvan ruim zes weken bedlegerig.

„Zondag j l. kon de zieke een kwartier uurs opzitten, doch Maandag verergerde zijn toestand zoodanig, dat men de familie daarvan kennis gaf en dr. *Deen* uit Zwolle ontbood, die dan ook eergisteren morgen aan boord der *Sumatra* arriveerde. — Op dien dag was er nog al hoop op herstel, maar gisteren namen de koortsen zoo toe, dat men het ergste vreesde.")

Van den 28sten. Naar wij vernemen, is de ziekte van den heer *Bruce* thans van dien aard, dat er weinig hoop meer bestaat op herstel. *(W. v. d. Helder en N. D.)*

UTRECHT, 27 December.

De Staten van Utrecht hebben op verlangen van den minister van binn. zaken, besloten, het subsidie van *f* 5000 voor de Utrechtsche hoogeschool van de provinciale begrooting voor 1851, te schrappen, doch niet dan onder uitdrukkelijke verklaring, dat zulks geschiedt omdat een gelijk subsidie uit 's rijks kas is toegezegd, en zonder erkenning der door den minister beweerde onbevoegdheid der Staten, om eene rijksinstelling als de hoogeschool te subsidiëren.

Over de door dit besluit beschikbaar geworden fondsen heeft de vergadering dadelijk op nieuw beschikt: zij heeft aan de nijverheidsschool voor den arbeidenden stand te Utrecht en voor die te Amersfoort eene subsidie verleend van *f* 500 aan de eerste en *f* 150 aan de tweede; verder eene toelage aan de technische school te Utrecht van *f* 1500, en eene van *f* 1000 tot bestrijding der kosten van de scheikundige lessen die aan de hoogeschool ook voor niet-studenten gegeven worden (welke toelagen niet waren aangevraagd); zijnde de overschietende *f* 2000 bestemd tot vermeerdering van den post voor onvoorziene uitgaven.

LEEUWARDEN, 26 December.

In Friesland is weder last gegeven tot het dooden van 19 runderen, makende met de vroegere opgaaf een totaal van 962 runderen.

ASSEN, 23 December.

Gisteren middag zijn alhier gearriveerd 1 wachtmeester, 6 korporaals en 14 manschappen, allen berede, van het 4de regement dragonders, om gedurende dezen winter in dit gewest dienst als hulp-marechaussée te doen.

De wachtmeester zal met een' der manschappen alhier blijven, te Zuidlaren zullen 1 [illegible] al en 2 manschappen en te Emmen, Rui[illegible]en, Da[illegible] [illegible] sselen [illegible], in iedere plaats, 1 [illegible]

GRONINGEN, 30 December.

Heden heeft alhier de [illegible] van de Provinciale Staten plaats gehad tusschen de [illegible] BLAUPOT TEN CATE en jhr. mr. [illegible] In de bus van de gemeente Groningen [illegible] stembiljetten. Bij de eerste stemming [illegible] slechts 433. — In ons volgend nommer [illegible] uitslag van deze herstemming mede [illegible] het geheele Kiesdistrikt Groningen.

— In de [illegible] gehouden vergadering van den Raad dezer stad zijn benoemd: tot directeur der stadsverlichting JAN LUITJES, Nie[illegible] en tot opzigter over de stadsverlichting PH. BUTTIN [illegible] beide alhier woonachtig.

— Vrijdag laatstleden is in een der appartementen van het provinciehuis alhier, door een der leden van de Gedeputeerde Staten aanbesteed: *Het maken van eene ophaalbrug in plaats van de vaste brug te Hoogkerk, aan den weg van Groningen naar Stroobos.* Op dit bestek zijn negen inschrijvingsbiljetten ingekomen, en bij opening is gebleken, dat H. B. HARKEMA, aannemer, wonende te Warfhuizen, de laagste schrijver was, voor de som van *f* 2388. — De hoogste schrijver had ingeschreven voor *f* 3180.

— Heden heeft het Provinciaal Geregtshof uitspraak gedaan op de criminele procedure, gevoerd tegen ANDRIES LE MOINE, oud 39 jaren, van beroep schippersknecht, geboren te *Oude* en wonende te *Nieuwe Pekela*, beschuldigd van *diefstal van vee in de weide*, met *herhaling van misdaad*, nopens de ontdekking waarvan reeds eenigen tijd geleden in een der Hollandsche dagbladen een tamelijk fabelachtig verslag is opgenomen. Het Hof heeft bij deszelfs arrest voor genoegzaam regtens en overtuigend bewezen aangenomen, dat de beschuldigde, om den middag van den 22sten October laatstleden, nabij *Stroobos*, onder *Oude Pekela*, uit een stuk weideland van HINDRIK GEERTS RUITER, landbouwer te *Zuiderveen*, onder *Winschoten*, eene der aldaar grazende koeijen weggehaald en naar de herberg te *Stroobos* gedreven heeft, met klaarblijkelijke bedoeling, om zich die koe arglistig toe te eigenen, en overzulks, uit aanmerking dat beschuldigde reeds vroeger wegens misdaad is veroordeeld geweest, hem schuldig verklaard aan den hem, als voren, te laste gelegde *diefstal van vee in de weide* met *herhaling van misdaad*, en hem, te dier zake, veroordeeld tot tepronkstelling op een schavot, gedurende een vierde uurs, brandmerking met de letter T en achtjarige rasp- of tuchthuisstraf.

— Bij besluit van den 28sten dezer, heeft Z. M. als wethouder onder anderen gecontinueerd den heer mr. J. W. QUINTUS, te Groningen.

— Onze Gymnastische Inrigting, door ons Departement der Maatschappij: Tot Nut van 't Algemeen reeds voor eenige jaren met een gewenscht gevolg, tot stand gebragt is thans door het Hoofdbestuur der Maatschappij tot eene *Normaal-School* verheven. Het Departement is daardoor tevens in staat gesteld, gemelde Inrigting aanmerkelijk uit te breiden en te verbeteren. Mogten daartoe nu ook vooral *Schoolonderwijzers* toegelaten worden, opdat zij daardoor in de gelegenheid worden gesteld de *Gymnastie* nader te leeren kennen en te beoefenen, ten einde die op hunne School-inrigtingen zoo wel op het land als in steden te kunnen overbrengen, opdat deze meer en meer worden wat zij behooren te zijn, inrigtingen voor *Opvoeding*, waartoe het onderwijs als middel moet dienen; en dan geene *eenzijdige* opvoeding, waarbij men het oog alleen op den *geest* gerigt houdt, maar eene vorming naar *ligchaam* en *geest* beide; in volkomene overeenstemming met elkander.

Wij vernemen nog, dat het Gymnastisch onderwijs op ons beroemd Instituut voor Doofstommen met het volgende jaar aanmerkelijk zal uitgebreid en bovenal orthopoëdisch zal ingerigt worden. De vruchten, die de invoering der Gymnastie op dergelijke instituten in verschillende staten bij de doofstommen heeft opgeleverd en dan bovenal bij klierachtige gestellen en kinderen, die aan eene zwakke borst en zwakke longen lijden, zijn zoo belangrijk, dat wij ons mogen verheugen, door de achtingswaardige directie, bij de vele vaderlijke zorgen, die zij aan deze menschlievende inrigting wijdt, ook nog deze gewigtige verbetering voor de ligchamelijke opvoeding te zien gevoegd. Een verstandig geneesheer zal bestendig het oog op de leiding van dit gewigtig onderwijs houden, dat aan een bekwaam onderwijzer is toevertrouwd.

— Merkwaardig is de zachtheid van den winter, zoo als wij dien tot dus verre hebben gehad. Dit kan blijken uit de onderstaande naauwkeurige opgaaf van de Thermometer-standen (FAHRENHEIT) op gisteren en eergisteren.

Den	28sten	December	's morgens	8	uur	39°.
„	„	„	's middags	2	„	42½.
„	„	„	's avonds	8	„	42½.
„	29sten	„	's morgens	8	„	41.
„	„	„	's middags	2	„	43½.
„	„	„	's avonds	8	„	43½.

Intusschen was het weder in den nacht tusschen die twee dagen zeer onstuimig, en heerschte er hier en daar in deze streken onweder, gepaard met sterken wind en hagelslag. Onder anderen vernemen wij, dat in dien nacht, ongeveer te 6 uur, de zaagmolen, toebehoorende aan den heer R. ENGELSMAN c. s. te *Veendam*, staande aan het Benedendwarsdiep aldaar, in brand is geraakt. Ofschoon er spoedig eene zeer talrijke menigte volks bijeenkwam en er brandspuiten werden aangebragt, was het echter bij den besten wil onmogelijk om den hevigen brand te blusschen, zoodat binnen zeer korten tijd de geheele molen eene prooi der vlammen is geworden. De oorzaak van het ontstaan van dezen brand is tot nog toe niet met geheele zekerheid bekend, doch is dezelve waarschijnlijk ten gevolge van het stormachtige weder ontstaan. Naar men verneemt, was de molen tegen brandschade verzekerd.

Ook eenige andere molens in de nabijheid van deze stad hebben in dien nacht schade geleden.

— Aanstaanden Donderdag morgen zal van hier naar Leeuwarden vertrekken, het detachement dragonders alhier in garnizoen, met uitzondering van h. h. officieren, en nog dienzelfden avond door een ander detachement uit Leeuwarden vervangen worden.

— Als eene bijzonderheid deelen wij het volgende mede, Een 15tal inwoners dezer stad, hoog van jaren, hadden gedurende het afgeloopen jaar wekelijks eenige centen weggelegd: ten einde zich hiervoor den tweeden Kersavond te vermaken. In den avond van dien dag kwamen deze lieden dan ook werkelijk bijeen, bij welke bijeenkomst bleek, dat de jongste van hen was *zeventig jaren* en de oudste *zesentachtig jaren.* Onder dit gezelschap bevond zich EVERT RENGERS MARWITZ, oud 80, en DIENA VAN DEN BERG, oud 79 jaren, die het zeldzame voorregt hadden genoten van 58 jaren te zijn gehuwd. Al die oude lieden hebben dien avond in gulle vrolijkheid doorgebragt.

— Ter aanvulling van ons berigt, omtrent het ongeluk dezer dagen aan de branderij van de heeren VAN CALCAR en BOON te Hoogezand voorgevallen, diene, dat de toestand der zich bij het ongeluk gebrand hebbende personen alleszins gunstig is, en dat bij nader onderzoek moet zijn gebleken, dat de stoomketel niet is gesprongen, maar er slechts een lek in is ontstaan, waardoor zich de stoom en het kokend water hebben ontlast.

— Wij zijn verzocht te melden, dat de in ons blad van Vrijdag l.l. bedoelde persoon, die gevankelijk hier is binnengebragt, ITE HEKKEMA, niet woont onder *Zuidhorn*, maar onder de *gemeente de Leek*, bij de *Oosterwolder-klap.*

— Bij Koninklijk besluit van den 25sten dezer is benoemd tot ontvanger der registratie en domeinen aan den Helder, de heer mr. J. D. QUINTUS, thans surnumerair der registratie in Groningen.

— Te *Wildervank* zijn den 26sten dezer 's namiddags in de Hervormde kerk door de aldaar gevestigde zangvereeniging eenige vierstemmige liederen gezongen, telkens afgewisseld door gepaste tusschenredenen van den leeraar der Hervormde gemeente. Reeds vroegtijdig begaf zich eene overgroote menigte toehoorders naar het kerkgebouw, dat, vóór het gezang begon, echter reeds met groot genoeg was om de menigte te kunnen bevatten. Alles is in goede orde afgeloopen; en menig [illegible] koestert de hoop, dat zulks op dergelijke feestdagen moge worden hervat.

— Den tweeden Kersdag had te [illegible] een droevig en tevens waarschuwend ongeval plaats. [illegible] gelegenheid namelijk dat ten huize van B. J. Dot de jaarlijksche gilde-bijeenkomst gehouden werd, maakte de dagglooner H. LEEMAN zich aan misbruik van sterken drank schuldig. In beschonken toestand tegen half acht des avonds [illegible] dagglooner huiswaarts gerande, had hij het ongeluk [illegible] te geraken, en daar hem geene [illegible] werd, in [illegible] te stikken [illegible] eene bedroefde weduwe en een drietal jonge kinderen in ar-moedige omstandigheden [illegible]

„Wij vermelden — zegt onze berigtgever — dit voorval [illegible] uit ons bij vernieuwing blijken kan, aan welke heillooze gevolgen en gevaren men zich door het misbruik van sterken drank blootstelt, met de smartelijkste gewaarwordingen. Mogt het toch tot eene krachtige waarschuwing verstrekken, om zich voor dat rampzalige misbruik te wachten, maar tevens tot eene opwekking, om allerlei gelegenheden, die er aanleiding toe geven, met meerderen nadruk in de gemeenten te keer te gaan. Had men zich hier aan de bepaling van het gilde-reglement gehouden, hetwelk bij zulke zamenkomsten uitdrukkelijk het gebruik van sterken drank verbiedt, dan zou dit ongeval geen plaats hebben gegrepen, eene arme weduwe niet van haren, overigens oppassenden man, en een drietal jonge kinderen niet van hunnen vader en verzorger in de kracht zijns levens zoo noodlottig berooid zijn."

Ter rectificatie van het berigt, betreffende eene aan te leggen stoombootdienst in Oost-Indië, wordt gemeld, dat, vermits sedert lang met de Regering een contract bestaat, het aanvragen eener concessie overbodig was, en dus ook niet is verleend; alsmede dat de heeren VAN HOBOKEN en VLIERBOOM bij deze onderneming geenszins geïnteresseerd zijn.

In de *Lucifer, Akademische Courant*, leest men o. a. het volgende:

„Er wordt ons van uit 's Gravenhage het volgende berigt: In doorgaans goed onderrigte kringen fluistert men elkander in het oor, dat het denkbeeld zou geopperd zijn, om den *Hoogen Raad der Nederlanden* met al zijn op- en dependenties van uit de residentie naar Utrecht te verplaatsen. Dat denkbeeld, zoo wij wel onderrigt zijn, moet zoo wel om staatkundige als om persoonlijke redenen nog al ingang vinden. Er is geen twijfel aan, of het zal te Utrecht met vreugde worden vernomen. Doch die vreugd zal aanmerkelijk worden getemperd, als men daar tevens verneemt, dat die geprojecteerde verplaatsing met de geprojecteerde opheffing van de Utrechtsche akademie in verband staat."

De Koning TU DUC van *Cochinchina* heeft bij 't aanvaarden der regering een besluit uitgevaardigd, inhoudende: 1) dat ieder Cochinchinees, die van Christelijke gevoelens aangeklaagd wordt en ze niet wil verzaken, 100 stokslagen ontvangt; 2) een inboorling, die priester is en zijne Christelijke belijdenis niet wil verzaken, wordt met de woorden „valsche godsdienst" op beide wangen gebrandmerkt en in eene binnenlandsche vesting opgesloten; 3) het aanhouden van een' Europeschen zendeling wordt met *f* 1500 beloond, de zendeling in zee verdronken.

Berigten uit Noord-Amerika.

Onze berigten uit de Hollandsche kolonie *Sheboygan*, in *N. Amerika*, loopen tot den 22sten der vorige maand. Wij ontleenen daaraan het volgende:

Aan het meer Winnebago, Wisc. is een schooner van 18—20 tonnen gebouwd en voor Californië bestemd. Dezelve zal op raderen naar de Wisconsin-rivier vervoerd worden en is het derde schip, hetwelk uit eene der Wisconsin-havens naar Californië gaat.

— Een St. Louis blad wil drank-proevers aangesteld hebben in die stad, omdat vele drankverkoopers met bedrog te werk gaan. Wij hooren in deze streken geene klagten aangaande „slechten drank." De „proevers" zijn echter tamelijk talrijk [*tout comme chez nous*].

— In de munt te Philadelphia werden van den 1sten tot den 31sten Oct. 1850 voor 20,032,327,50 dollars gouden en zilveren munten geslagen.

— Eene jonge dame zegt, dat zij zoo veel mogen praten als zij willen over de heilzame werking van galvanische ringen, maar voor haar part gelooft zij, dat *de trouwring* het beste middel is voor alle jonge dames.

— In Turkije wordt het huis eens winkeliers zwart geverwd, om voor eene maand zoo te blijven, wanneer hij op eenen leugen betrapt wordt. Indien er in dit land zulk eene wet bestond, wat een somber en droevig aanzien zouden sommige onzer huizen hebben [ook *comme chez nous?*].

— *Census der Ver. Staten.* — In 1790 bestond de Unie uit 17 Staten, met eene bevolking van 3,929,827, en 451,[illegible] vierkante mijlen gronds, of 9 personen op eene vierkante mijl.

In 1800 waren er 20 Staten, met eene bevolking van 5,305,040 en eene uitgestrektheid van 572,024 vierkante mijlen, of 8 personen per vierkante mijl.

In 1810 waren er 24 Staten, met eene bevolking van 7,239,414, en eene uitgestrektheid van 782,544 vierkante mijlen of 9 personen per vierkante mijl.

In 1829 waren er 27 Staten, met eene bevolking van 8,738,191, en eene uitgestrektheid van 849,314 vierkante mijlen, of 10 personen per vierkante mijl.

In 1830 waren er 27 Staten, met eene bevolking van 12,866,020, en eene uitgestrektheid van 949,314 vierkante mijlen, of 13 personen per vierkante mijl.

In 1840 waren er 29 Staten, met eene bevolking van 17,068,666, en eene uitgestrektheid van 1,173,344 vierkante mijlen, of 14 personen per vierkante mijl.

Wij hebben nu 31 Staten, bevattende eene bevolking (naar gissing) van 21,686,000, en eene uitgestrektheid van 1,913,125 vierkante mijlen, of 12 personen per vierkante mijl.

— *Een rijke Hollander onder de armen gerekend.* — Ongeveer ten tijde (voor eenige weken) der opschudding in het dorp Kalamazoo, Michigan, aangaande het plotseling overlijden van acht of negen diergenen die in het Exchange hotel aldaar thee gedronken hadden, arriveerde een gezelschap Hollanders in die plaats. Gelijk van zelf spreekt, liep de opschudding zeer hoog; de plaatselijke autoriteiten haalden een duizend voet planken bij elkaar en bouwden een pesthuis op eene afgeslotene plaats in het bosch, in hetwelk zij zoo spoedig mogelijk de Hollanders stopten, niettegenstaande de tegenkantingen van een' hunner, die een hoofdman scheen te wezen en beweerde dat hij geld genoeg had om in elke plaats te vertoeven. Zij werden daar gedurende omtrent drie weken gehouden, en uit hunne tijdelijke gevangenis verlost zijnde, begon een hunner de operatie om eigendommen aan te koopen. Hij begon met den ex-gouverneur RANSOM en kocht hem uit voor 12,000 dollars. Toen kocht hij den regter H. G. WELLS uit voor 5000 dollars. Vervolgens werd HENRY EDWARDS uitgekocht, en volgens de laatste berigten was zijn lordschap van het pesthuis achter generaal HUMPHREY, honorable CHARLES E. STUART, generaal MOFFAT, kolonel VAN DE WALKER en onderscheidene anderen van de hooge personaadjes dier landstreek. Om kort te gaan, informeerde hij de heeren dat er binnen kort nog eenige meer zouden komen, *die het overige der town zouden nemen.*

— *Droom voor Droom.* — Sir W. JOHNSON kreeg van HENDRIK, een Indiaansch opperhoofd, bijna 100,000 akkers uitmuntend land, grootendeels gelegen in Herkimer County, N. Y., ten noorden van de Mohawk rivier, op de volgende wijze: De hoofdman was in JOHNSON's huis, waar hij eenen rijk versierden rok zag, die hem zeer beviel. Den volgenden morgen zeide hij tegen sir JOHNSON: „Broeder, ik heb den verloopen nacht gedroomd." — „Inderdaad," antwoordde sir JOHNSON, „wat heeft mijn roode broeder dan gedroomd?" — „Ik droomde dat dit mijn rok was." — „Het is de uwe," zeide de slimme JOHNSON. — Niet lang daarna bezocht sir J. den hoofdman en had ook gedroomd. „Broeder," zeide hij, „ik droomde gisteren nacht." — „Wat droomde mijn blanke broeder dan?' vraagde de hoofdman. — „Ik droomde, dat deze streek lands de mijne was," en beschreef nu een vierkant, dat [illegible] door den Mohawk begrensd werd. HEN[illegible] verbaasd. Hij zag het ongehoorde verlangen, maar wilde zich echter door mildheid niet laten overtreffen. Hij zat een oogenblik in diepe gedachten en zeide toen: „Broeder, dat land behoort aan u, *maar gij moet niet weder droomen.* De titel werd door het Britsche gouvernement bekrachtigd en de landstreek „Koninklijke [illegible] willing" genoemd.

— *Anecdote van Jenny Lind.* — Wij vinden de volgende schoone anecdote van JENNY LIND in [illegible] *New-York* [illegible] *Journal:*

Gedurende de eerste dagen van haar verblijf [illegible] een Zweed [illegible] een in zijne [illegible] verzoekende haar [illegible]

Bij het lezen [illegible]

[illegible]

haar „ Des anderen daags ging zij er weder heen voor zij Boston vertrok. De man was niet te huis. Zij gaf de vrouw een briefje voor hem — bij zijne tehuiskomst opende hij dit — het was een vriendelijk verzoek, dat hij haar toestaan zoude zijnen kinderen eene gedachtenis te geven van haars vaders school-vriendschap met JENNY LIND. De gedachtenis was een wissel voor *tienduizend dollars*. Deze anecdote is, wij verzekeren het onzen lezers, geheel correct.

De grooten zeggen dat het onmogelijk is om een bezoek van JENNY LIND te ontvangen. Dit herinnert ons aan een oud spreekwoord: „De RIJKEN trekken VRIENDEN — de ARMEN trekken ENGELEN tot zich."

Tweede Kamer der Staten Generaal.

I.

Rede van den heer J. F. ZIJLKER,

bij de algemeene beraadslagingen over de begrooting van het depart. van Binnenlandsche Zaken.

Indien het er op aankwam om eene schifting te maken omtrent de belangrijkheid van de verschillende afdeelingen eener staatsbegrooting, dan gewis zou het hoofdstuk van binnenlandsche zaken ten minste wel onder de belangrijkste mogen worden geteld.

Verdient alles wat er op eene staatsbegrooting voorkomt een ernstig nadenken en eene naauwgezette overweging, opdat de somtijds zure opbrengsten der natie niet doelloos verkwist, maar aan de bevordering van waarachtig volksgeluk en volkswelvaart worden gewijd, dan verdienen vele posten, op dit hoofdstuk voorkomende, of te huis behoorende, zulks wel in dubbele mate.

Slaan wij slechts het oog op de VIIde en VIIIste afdeeling, op waterstaat en publieke werken, benevens het onderwijs, dit reeds is genoegzaam ter regtvaardiging van die hooge belangstelling.

De zaken toch van waterstaat en publieke werken en de offers hieraan meer of minder doelmatig gewijd, staan met belangrijke takken van nijverheid, met handel, scheepvaart, landbouw, met waterlossing en keering vaak in zoo regelregt verband, dat de welvaart der natie hiermede bloeit of kwijnt, dat wij daarmede staan of vallen.

Ik zal niet noodig hebben, Mijne Heeren, om hier, wat de belangrijkheid van die onderwerpen betreft, nog een enkel woord bij te voegen.

En dan het onderwijs.

Bij eene in 't oneindige loopende verscheidenheid van inzigt betreffende de politieke vraagstukken van den dag, zullen wij het echter hierin allen eens zijn, Mijne Heeren, dat van een wel of kwalijk ingerigt onderwijs de toekomst des lands, dat daarvan rust of onrust, orde of wanorde, volksgeluk of ongeluk afhangt.

Een enkel woord wensch ik thans hoofdzakelijk omtrent die twee belangrijke onderwerpen aan te merken.

Waar het de daarstelling, het onderhoud of de verbetering van zoodanige publieke werken betreft, in zoo ver de Staat hiertoe verpligt moet worden gerekend en daarvan vooraf met kennis van zaken het nut of de noodzakelijkheid is erkend, in welk oord van het Rijk dit voorkome, — daar mag geene bekrompenheid den toon geven.

Iedere uitgaaf tot aanwakkering en opbeuring van volksvlijt en welvaart, of tot wegruiming van belemmeringen, welke zich daartegen aankanten, iedere productive uitgaaf dus, waar het op den weg ligt, dat de Staat zich daarmede behoort te bemoeijen, is evenzeer aan te bevelen, als onnutte improductive uitgaven de afkeuring verdienen.

De offers, welke thans tot zulk een oogmerk voor de verbetering van rivieren en waterstaat, zonder nog eenmaal de nu zoo goed als gedwongene suppletie voor de droogmaking van het Haarlemmermeer te rekenen, die hiervoor worden aangevraagd, zijn waarlijk niet gering.

Wat mij betreft, Mijne Heeren, om hieraan mijne goedkeuring te kunnen hechten, geldt het slechts de vraag: zijn die uitgaven noodzakelijk? zijn ze productief en doelmatig? zullen ze van weldadigen invloed zijn op de bronnen van ons volksbestaan?

Doch eenmaal het nut of de noodzakelijkheid van die verbeteringen erkend zijnde, dan is het er ook zoo ver van daan, om zelfs in het tegenwoordig oogenblik, nu er slechts *één kreet*, die van *bezuiniging*, door het land weêrgalmt, — nu is het er zoo ver van daan om ook zelfs thans voor de hiertoe noodige offers terug te deinzen, dat ik integendeel om dit beginsel de Regering luide en hartgrondig toejuich.

Ik meen daarin den grondslag van een ander, een beter en gewenscht regeringsbeginsel te bespeuren, en 't welk zich eindelijk eens de wezenlijke belangen van het volk zal aantrekken: een beginsel, 't welk van zelf reeds tot bezuiniging moet leiden *daar*, waar de uitgaven der natie geen baat aanbrengen.

Want om aan beiden te voldoen, om nog langer op den duur eene verderfelijke weelde te blijven voeden, en te gelijk onbekrompen de industriële welvaart te bevorderen, dit is toch wel geheel ondenkbaar of zelfs onmogelijk.

Buitendien is de strekking om op de improductive uitgaven, in zoover ze niet volstrekt noodzakelijk zijn, te besparen, in dit hoofdstuk niet te miskennen; hoe verre die besparingen dan tot nog toe ook beneden veler wenschen en verwachtingen mogen gebleven zijn.

De minister van financiën heeft in zijne aanspraak het stuk no. 1, die voorloopige bezuinigingen op de verloren uitgaven voor binnenlandsche zaken, toch opgegeven reeds te bedragen eene som van *f* 80,000.

Ik mag het nogmaals herhalen, Mijne Heeren, dat ik dit beginsel der Regering, om nuttige zaken te bevorderen en om te besparen, *dáár* waar het Rijk van de uitgaven geen voordeel trekt, toejuich en ondersteunen zal: die strekking geeft mij hoop, dat ook andere belangrijke zaken, waaronder in de eerste plaats het onderwijs en inzonderheid het lager onderwijs, bij deszelfs regeling van staatswege op die onbekrompenheid van ondersteuning en inrigting mag rekenen, welke het verdient.

Zullen er nu echter voortaan steeds zulke beginselen worden gevolgd, ter opruiming der belemmeringen, welke de uitbreiding van den industriëlen rijkdom en de vermeerdering van den arbeid in den weg staan; wil men steeds voor dit oogmerk verbeteringen aanbrengen of krachtdadig ondersteunen, in betrekking tot waterstaat en publieke werken; dan handele men daarin evenwel toch strikt onpartijdig en met dezelfde zorgvuldigheid en belangstelling, ter bevordering der welvaart van de verst afliggende gewesten, als in betrekking tot datgene wat nader voor de hand ligt.

Ten opzigte van de betrekkelijk geringe opofferingen, welke er vroeger doelmatig voor de nijverheid te koste zijn gelegd, heeft men dikwijls van uit die ver afliggende gewesten de klagte hooren opgaan: elders kan de Staat nog kanalen graven, of anders soortgelijke werken van publiek nut met belangrijke bijdragen ondersteunen, meeren droogmalen of nieuwe plannen hiervoor in werking brengen: — voor onze afgelegene gewesten vermag de Staat echter niet, of ten minste niets van eenige beteekenis, dan zorg te dragen, dat de steeds stijgende belastingen met zorgvuldigheid, vaak met behulp van vexatoire maatregelen, ten behoeve van het Danaïdenvat, hetwelk men schatkist noemt, worden geïnd.

Hoe vèr nu soortgelijke, menigvuldig opgerezene klagten al of niet gegrond zijn geweest, zal ik niet onderzoeken, Mijne Heeren, dit behoort thans tot de geschiedenis.

Evenwel zal de enkele herinnering hieraan en het uitdrukken van dien wensch toch niet schaden, dat er voortaan nimmer regtmatige stof tot zulke klagten moge worden gegeven, maar dat daarentegen zoodanige nationale belangen in het vervolg even zorgvuldig, b. v. in Limburg of Groningen als Noord- of Zuidholland, worden behartigd.

Wat nu in het bijzonder den waterstaat en de rivieren van Groningen betreft, ook daaraan is, bij genoegzame ondersteuning door den Staat, op vele plaatsen nog zeer veel te verbeteren.

Sommige zijlvestenijen, welke om den verwikkelden toestand, waarin de loop van tijd en omstandigheden dezelve, vooral in betrekking van het regelen der kosten, bij eventuële verbeteringen heeft gebragt, en die, buiten steun van het Rijk, zich bezwaarlijk uit een' netelizen toestand zullen opheffen, deze zal ik thans slechts met stilzwijgen voorbijgaan.

Ook zal ik slechts met een enkel woord aanstippen den slechten toestand der rivier de Westerwoldsche Aa, niet alleen wat de waterlossing, maar inzonderheid ook wat de scheepvaart betreft en welke, bij droogte van eenigen duur, door ondiepten somtijds grootelijks of bijna geheel wordt belemmerd, tot groot nadeel en ongerief eener niet onbelangrijke binnenvaart.

Bij een enkel voorbeeld van dien aard, doch hetwelk dan ook wel als het belangrijkste moet worden aangemerkt, vind ik mij echter gedrongen, om mij thans iets langer te moeten bepalen.

Sedert lange jaren reeds heeft zich in de stad Groningen, ten behoeve voor deszelfs handel, de behoefte doen gevoelen aan belangrijke verbeteringen, de rivier de Hunse of het Reitdiep betreffende.

Plannen van afdamming zijn daartoe meermalen door deskundigen ontworpen, waarvan het eene, eene afdamming en het leggen eener sluis bij Wetsinge, geraamd op plus minus zes ton.

Door velen werd dit plan echter voor onvoldoende gekeurd en een werk op grooter schaal, eene afdamming nabij de Zoltkamp, voorgeslagen, geraamd op weinig minder dan twee millioen.

[illegible] gesteldheid van zaken, zoo wat de stad Groningen, de zijl- [illegible] op die rivier uitwaterende, als de provincie betreft, maakt [illegible] ving van dit werk eenigzins onmogelijk, indien het Rijk [illegible] rkelijk, onbekrompen en pligtmatig ondersteunde.

[illegible] dien toestand, in betrekking tot eene stad als Gro- [illegible] ongetwijfeld onder de belangrijkste en meest han- [illegible] steden van ons Rijk mag worden geteld, niet langer [illegible] rtduren.

[illegible] die stad en derzelver scheepvaart is voor een groot [illegible] akelijk van de bevaarbaarheid der rivier de Hunse, en [illegible] inzonderheid ook [illegible] d, welke te Gro- [illegible] gewigt is [illegible] -bouw verband [illegible] belangrijk en voor de schatkist zoo productief, doch daarentegen betrekkelijk zoo weinig opoffering vergend, noch behoevend gewest.

Het algemeen Gouvernement heeft destijds dan ook wel van deszelfs verpligting tot ondersteuning doen blijken en zich hiertoe genegen betoond: evenwel scheen toch die medewerking nimmer van groote werkdadige belangstelling en ijver het getuigenis te dragen, tot dat het zich eindelijk korte jaren reeds na den Belgischen opstand, indien ik mij wel herinner, van de zaak afgemaakt en die onbepaald verschoven heeft, op grond van de omstandigheden dier tijden en van gebrek aan fonds in dat bewogen oogenblik.

Korte jaren later, in Maart 1839, stelde de wetgever echter reeds eene geldleening vast van *f* 8,000,000, voor de uitvoering van een plan, waarvan de toenmalige misrekening van een paar millioen ons gedurende deze zitting reeds weer heeft bezig gehouden: namelijk betreffende de droogmaking van het Haarlemmermeer.

De verbetering van de rivier de Hunse bleef echter nog altijd rusten; want daarvoor was er geen fonds!

En zoo staan de zaken nog, Mijne Heeren, of liever, door het successivelijk opslibben van het bed der rivier, en hetwelk zonder afdamming op sommige plaatsen onmogelijk te voorkomen is, is die toestand van lieverlede verergerd.

Sedert eenigen tijd bestaat er echter hoop op verbetering en dit zonder opoffering van belang, hetzij van de provincie, of het Rijk.

Het is opgesloten in het schoone plan van den heer *Geerlings c.s.*, indien hetzelve verwezenlijkt mogt worden.

Buiten een aantal andere voordeelen, zoude uit eene bedijking der Lauwerzee eene oppervlakte van meer dan 20,000 bunders kostelijk bouwland aan onze nijverheid worden toegevoegd; zouden groote gedeelten kostbaar te onderhouden zeedijken binnenwaarts gebragt, en Groningens handel en scheepvaart verzekerd zijn.

Een onderwerp dus, Mijne Heeren, de belangstellende aandacht en ondersteuning van Regering en Vertegenwoordiging allezins waardig, en van hetwelk het te hopen is, dat de onlangs hiervoor benoemde commissie de bezwaren, daar tegenover staande, niet van dat gewigt zal bevinden, om wel voor oplossing vatbaar te zijn.

Hoe dit onderzoek, gelijk de uitvoering van het plan zelf, echter ook uitvalle: in allen gevalle moeten er voor Groningens handel en scheepvaart weldra voorzieningen worden getroffen: zoo als het thans is, kan en mag het niet langer blijven.

Die weinige bijzonderheden heb ik mij gedrongen gevoeld om kortelijk te moeten aanstippen; geenszins echter als verwijt tegen eenig vroeger bestuur, omdat er in zulk een opzigt zoo zeldzaam iets van wezenlijk belang voor landbouw, handel of scheepvaart van dat gewest is gedaan; aan hetgeen eenmaal voorbij is, is toch niet meer te veranderen, en welligt lag de oorzaak hiervan evenzeer bij de nader betrokkene autoriteiten of belanghebbenden, welke in vele gevallen òf in het geheel niet òf niet met die klem op ondersteuning of medewerking van wege het Gouvernement kunnen hebben aangedrongen, als vele zaken anders wel hadden verdiend.

Ik had hiermede geen ander oogmerk dan de uitdrukking van mijn' wensch, dat de Regering, bij het opruimen van de belemmeringen, welke de ontwikkeling der industrie in den weg mogt staan, in het vervolg strikt onpartijdig aldaar ondersteuning verleene, waar dit nuttig is en doelmatig.

Buitendien wensch ik tevens hierdoor de betrokkene autoriteiten of belanghebbenden, vooral van onze ver afliggende gewesten, te hebben opgewekt en aangemoedigd, om bij voorkomende gelegenheid, waar de billijkheid en regtvaardigheid spreekt, aldaar, des noodig, met klem, hunne belangen en billijke regten of aanspraken bij de Regering voor te staan.

Volgens hetgeen ik reeds in 't begin heb gezegd, was ik voornemens om thans ook nog het onderwijs ter sprake te brengen en aan te dringen, vooral op onbekrompenheid hieromtrent, en inzonderheid waar het de industriële opvoeding der nijvere standen, benevens het lager onderwijs betreft, gelijk de daarstelling van die inrigtingen, welke hiertoe volgens de behoefte van het tegenwoordige vereischt worden.

Het vorig onderwerp heeft mij intusschen langer bezig gehouden, dan ik mij dit vooraf had voorgesteld, zoodat ik de perken voor den tijd, welken ik billijkerwijze vorderen mag, misschien zou overschrijden, indien ik ook nog dit belangrijk onderwerp wilde bespreken, gelijk het mij wel schijnt te verdienen. Ik zal daarom hiervan voor ditmaal afstand doen.

Eindelijk mag ik echter nog herhalen, dat het hooger cijfer der raming van dit hoofdstuk, voortvloeijende uit noodzakelijke verbeteringen en in zoover erkend is niet alleen het voordeel hiervan, maar wier oogenblikkelijke verwaarloozing later nadeelige vruchten zoude geven: doordien de herstelling dan misschien het vierdubbele zou kunnen vereischen; — dat dit hooger cijfer voor noodzakelijke of productieve, welligt reeds te lang verschovene uitgaven mij geenszins zal afschrikken, om mijne stem vóór dit hoofdstuk uit te brengen.

Wanneer er echter op vele van de uitgaven nog niet is vereenvoudigd en bezuinigd wat wenschelijk of noodzakelijk is, dan schijnt toch ook daar tegenover te moeten staan datgene wat hieromtrent werkelijk is geschied: de uitgebreidheid der werkzaamheden aan een zoo omslagtig departement verbonden, de organieke wetten daarvan uitgegaan, en dat eene grondige hervorming van vele afdeelingen in dien zin niet verwacht kan worden vóór derzelver geheele reorganisatie; hetgeen alles te zamen genomen van zoo veelomvattenden aard is, dat dit, naar ik geloof, niet op grond van eenige billijkheid binnen één jaar mogt worden verwacht.

Uit de nog al belangrijke posten, welke, naar ik geloof, ook *voor* de tot standbrenging eener geheel nieuwe organisatie, zonder nadeel, geheel of grootendeels hadden kunnen worden geschrapt, zal ik ten slotte alleen nog aanstippen uit afdeeling XIII, over de jagt, een post van *f* 10,000 voor premiën op het vangen en dooden van schadelijk gedierte, alsmede uit afdeeling XII, de rubriek: nationale nijverheid, de premiën en tegemoetkoming aan onderscheidene takken onzer visscherij, bedragende, ofschoon met *f* 14,400 verminderd, echter nog *f* 140,000.

Ik kan niet zeggen dat de memoriën van toelichting en beantwoording mij op dit punt geheel hebben bevredigd. „Eene dadelijke „en geheele intrekking, heet het aldaar, zou mogelijk zijn, maar „zonder voorbereiding aan vele belangen kunnen schaden; terwijl „bij eene langzame vermindering de begunstigde takken allengs „kracht kunnen vinden om zich zelve te voeden."

In ieder geval had ik hierop eene grootere en meer afdoende reductie gewenscht. Waar het eene doelmatige bevordering der nijverheid betreft, wil ik hiertoe volgaarne medewerken, maar zoodanig eene bevoorregting als deze, geloof ik dat schier altijd haar doel zal missen en schijnt mij het staande houden van een' nijverheidstak, regtstreeks uit de schatkist, ten koste van publieke fondsen, en wier voortbrengselen dus dubbel moeten worden betaald, al te duur, om dezelve nog een' geruimen tijd aldus aan de hand te houden.

Ten slotte zij mij nog eene enkele korte aanmerking vergund. M. H., ofschoon afgevaardigd uit een afgelegen gewest, zoo zal mij thans echter minder het verwijt kunnen treffen, dat ik daarom van uit een geïsoleerd standpunt de zaken, hier in de residentie behandeld, minder in staat zou zijn te beoordeelen: daar ik thans toch hoofdzakelijk slechts belangen, meer dat verwijderd gewest betreffende, op het oog had; welk een verwijt ik trouwens van den minister van binnenlandsche zaken, ook bij verschil van inzigt, buiten dien niet ligt zou verwachten.

Het verheugt mij intusschen er bij te kunnen voegen, dat ik de bewustheid van hetgeen ik al of niet zou kunnen beoordeelen, niet van magtspreuken afhankelijk heb gesteld, en dat magtspreuken mij nimmer schrik zullen aanjagen.

Als volksvertegenwoordiger schroom ik in geenen deele om, na ernstig onderzoek en die inlichtingen waaraan het niet behoeft te ontbreken, een oordeel, zoo over buiten- als binnenlandsche zaken en alle andere hoofdstukken, op eene staatsbegrooting voorkomende, uit te spreken. Ik mag er echter bijvoegen, dat magtspreuken of iets anders van dien aard mij nimmer zullen afschrikken om hier, volgens eed en pligt en geweten, steeds te handelen, zoo als mijne overtuiging zegt, dat het best tot bevordering en tot niets anders dan de bevordering der algemeene belangen kan verstrekken.

II.

Uittreksel uit de rede van den heer graaf VAN HEIDEN, bij dezelfde beraadslagingen.

.... „Wat nu betreft de algemeene beschouwingen over het hoofdstuk, thans aan onze beraadslagingen onderworpen, zoo kan ik die splitsen in twee gedeelten. Het eerste gedeelte betreft dat gedeelte, dat ter gelegenheid van de begrooting kan gezegd worden. Op kleine uitzonderingen na, kan ik mij vereenigen met hetgeen door het geachte lid uit Delft, den heer *Wintgens*, is gezegd, bepaaldelijk met hetgeen door hem in het midden gebragt is ten aanzien van een voornaam punt, namelijk een algemeen reglement betreffende de wering van de besmettelijke ziekte onder het rundvee. De behoefte daaraan is groot. Een zoodanig reglement bestaat provinciaal onder anderen in Groningen en is van dien aard, dat, indien soortgelijk ook in het naburige Drenthe en Friesland werd vastgesteld, daar eene totale stremming van den handel in vee zoude moeten volgen. Bij dat reglement toch is het binnenkomen van vee in Groningen verboden, zonder bepaald verlof, daartoe door den Gouverneur afgegeven. Zoodanig verlof kan echter, uit den aard der zaak, eerst binnen de 8 of 14 dagen na het daartoe gedaan verzoek verkregen worden; en hoe is het nu mogelijk, dat menschen die hun vee door Groningen willen voeren — en ik spreek nu nog slechts van *doorvoer* — den tijd hebben, om te wachten, tot dat zij het bij het reglement vereischte verlof tot dien doorvoer zullen hebben verkregen?

Verleden jaar heeft zich het geval voorgedaan, dat kooplieden van Oldenburg en Aurich de jaarmarkten van Drenthe en Overijssel wilden bezoeken en dat zij onverrigter zake zijn moeten terugkeeren, omdat zij geen gelegenheid hadden, om het vee door Groningen uit Hannover te voeren, eene route welke zij verpligt waren te volgen.

Dit en meer dergelijke gevallen hebben de behoefte aan veranderingen in de deswege bestaande bepalingen doen gevoelen. Welligt [illegible] minister uit ing komen rekwesten bekend; ik [illegible] zelf aan een verzoekschrift omtrent dit punt te hebben deel genomen, en misschien ook wel uit een adres van de Staten van Drenthe, dat ik weêt dat den minister is of zal worden toegezonden.

De daarstelling van algemeene bepalingen de voorziening door eene wet in de bestaande reglementen is dus dringend noodzakelijk.

Dat reglement is wijders een uitvloeisel van een interimair bestuur (van den minister *Luzac*), en geheel in strijd met de tegenwoordige Grondwet, die zegt, dat de Staten verpligt zijn te zorgen, dat de door- en uitvoer naar en invoer uit andere provinciën geene belemmeringen ondergaan....."

III.

Rede van den heer J. F. ZIJLKER.

Zonder in bijzonderheden te treden, vind ik mij toch verpligt om een enkel woord te antwoorden op de vraag, zoo even door den heer *van Heiden Reinestein* aan den afgevaardigde van Groningen gerigt, ten opzigte der belemmeringen, welke de provincie Groningen aan den doorvoer van vee in den weg heeft gelegd, ten gevolge van een provinciaal reglement, hetwelk, volgens dien geachten spreker, in strijd zou zijn met de algemeene wetten des Rijks.

Vooraf moet ik aanmerken, dat mij het bedoelde feit, waardoor de handelaar aldaar in den doorvoer van vee zoude zijn belemmerd, onbekend is.

Ook moet ik erkennen, dat ik mij op dit oogenblik al de bijzondere bepalingen van dit Groninger reglement ter wering van besmettelijke veeziekten niet herinner. Maar dit weet ik wel, dat er dikwijls veel vee uit andere provinciën wordt in- en ook doorgevoerd, en kan ik mij geen geval herinneren, dat er deswege gegronde klagten, behalve thans die van de zijde van Drenthe, zijn aangeheven, namelijk, indien deze waarlijk gegrond mogten zijn.

Dat dit reglement echter in strijd zou zijn met de Grondwet, ofschoon, gelijk ik reeds gezegd heb, mij hetzelve niet in bijzonderheden genoegzaam herinnerende, hierover heb ik vroeger nimmer hooren klagen, en met alle respect voor het inzigt van mijnen geachten ambtgenoot, komt mij dit toch wel wat onwaarschijnlijk voor.

Het spreekt overigens van zelf, dat zoodanige maatregelen ter wering van besmettelijke veeziekten altijd eenigermate, in sommige gevallen althans tot ongerief en somtijds tot eenig oponthoud bij den in- of doorvoer, aanleiding kunnen geven.

En bij handhaving van zoodanige reglementen met die naauwkeurigheid en klem, zoo als dit behoort, zal de maatregel doel treffen, geeft dit alligt aanleiding tot klagten; doch inzonderheid en gelijk wel meer, vaak het meest bij zoodanige handelaren, welke minder keurig zijn in hunnen handel, wat ziekte of gezondheid van vee betreft, indien de winsten door hunnen in- of doorvoer slechts te grooter zijn.

Ter wering van zulk een geesel en groote ramp, waar dezelve nog niet aanwezig is, schijnt het mij, Mijne Heeren, dat er niet ligt te streng gewaakt en zorg gedragen kan worden, en daarom zou ik het als een ongeluk beschouwen, indien het provinciaal bestuur van Groningen in 't vervolg niet kon worden gehandhaafd, gelijk het tot hiertoe — in zoover het ten minste mij bekend is — gehandhaafd is.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aanbeveling voor Ouders en Onderwijzers.

Dezer dagen is een werkje in het licht verschenen, waarvan wij de lezing en behartiging niet genoeg kunnen aanbevelen aan alle ouders en onderwijzers, die waarachtig belang stellen in eene *goede opvoeding* hunner kinderen en toevertrouwde kweekelingen. Veler oogen, die tot dusver gesloten waren omtrent eenige gewigtige belangen der jeugd, zullen daardoor worden geopend; vele dwalenden en waanwijzen worden teregtgewezen. — De heer S. P. SCHELTEMA, *eerste stads geneesheer te Arnhem*, schreef een werkje over het nut van *gymnastische oefeningen voor ligchaam en geest*. Het is dit boekje, dat wij hier bedoelen. — Die het heeft gelezen, zal gewis met ons zeggen: ja waarlijk, wij moeten in het huiselijk leven, in de gebrekkige huiselijke opvoeding, en in de onkunde van vele opvoeders, de voornaamste oorzaak zoeken van zooveel verdorvenheid als de maatschappelijke zamenleving thans oplevert. Immers, hoe zal een akker goede vruchten voortbrengen, als hij niet wel bearbeid is, en daarin geen goed zaad werd gestrooid?

Vraagt gij dan: van waar dat zoo vele meisjes, die in de eerste kinderjaren door haren lieven kinderzin, de beminnelijkste kinderen waren, naderhand de onverdragelijkste, listigste en huichelachtigste schepsels werden? Van waar, dat zoo menig jongeling zijn' ouders door een liederlijk gedrag tranen van smarte doet schreijen, die in zijne kindsche jaren de vreugd van ieder was? Vanwaar, dat zoo menig kind voor den mannelijken middelbaren leeftijd is afgeleefd? Van waar, dat zoo menig kind in den bloei van zijn leven grafwaarts wordt gevoerd, zonder dat de arme ouders het bevroedden, dat slechte gewoonten, heimelijk bot gevierd, daarvan de oorzaak waren?.... O ouders! O opvoeders! zoekt de gebreken uwer kinderen eerst bij u zelven, en wat u duister scheen, zal u licht worden...... Overweegt dit geschrift.

Gij wilt uwen zoon, die eenen goeden aanleg heeft, gaarne opleiden voor den geleerden stand. Gij bestelt hem op eene goede Nederduitsche school, maar ziet, naauwelijks heeft hij deze met eene Fransche school verwisseld, of een groot deel van het geleerde op de eerste is weder vervloeid. Gij bestelt hem met een paar jaren op een gymnasium, en naauwelijks heeft hij eenigen tijd aan de beoefening van doode talen besteed, of hetzelfde verschijnsel doet zich weder voor met het geleerde op de Fransche school.

De schoollessen op het gymnasium zijn eindelijk ook afgeloopen; het vroeger zoo gevreesde staats-examen komt, en ziet, al weder hetzelfde verschijnsel; de examinatoren verklaren, dat slechts enkelen van het groote getal examinandi in alle opzigten aan de vorderingen voldoen. — En vraagt men den jeugdigen student, na eene aanwezigheid van een jaar aan de akademie, wat hij van al het geleerde op zijne lagere en Fransche school, alsmede op de verschillende scholen, die hij aan het gymnasium doorliep, in het geheugen heeft behouden; het antwoord zal u magtig tegenvallen. Er zijn er toch die rondweg verklaren, dat alsdan meer dan de helft van al het geleerde is vervlogen...... Van waar dit treurig verschijnsel?

Wij ouders klagen, en te regt, over zenuwzwakte, vroegrijpheid, over de neiging tot uitspattingen van allerlei aard; over het ontstaan van allerlei ligchaamsgebreken, vooral bij meisjes; over het toenemen van het aantal stompzinnigen (ook het getal der krankzinnigen neemt jaarlijks toe); over vroege afgeleefdheid; over onstandvastigheid, over de vroege anticipatie der jeugd en nog veel meer; wij wijten deze treurige verschijnselen, die al te dikwijls eene geheele mislukking van de opvoeding na zich slepen, zoo spoedig aan toevallige omstandigheden, aan de onderwijzers en zelfs niet zelden aan de Voorzienigheid toe, en zien over het hoofd, dat wij in verreweg de meeste gevallen zelve de schuld van deze treurige verschijnselen zijn. Hoe kan dat wezen? Ouders en onderwijzers! leest en herleest het gulden boekske, dat u thans door een bekwaam man, een man van rijpe ervaring, wordt aangeboden, en behartigt zijne ernstige raadgevingen. Moeders! een enkel kransje minder gehouden en gij hebt veel meer bespaard dan het boekje kost, ja, gij zult door deze bezuiniging groote winst kunnen doen voor de bevordering van het tijdelijk en eeuwig geluk uwer kinderen. Vaders! een enkel maal de societeit minder bezocht, en gij hebt de kosten van dr. SCHELTEMA's boekje uitgewonnen, en u daarmede eenen raadsman voor het moeijelijk werk der opvoeding verschaft, die uzelven en uwe kinderen tot zegen zal verstrekken.

Ja, deze geringe opoffering op den laatsten dag van dit jaar gedaan, zal u, ouders en onderwijzers, van achteren verheugen, en gij zult hem gewis dankbaar zijn, die u op dit voortreffelijk geschrift opmerkzaam maakte.

* * *

Opmerkelijke vraag.

Is het waarheid, gelijk ons door leden van de Roomsche Kerk werd verhaald, dat de pastoor J..... in den namiddag van den tweeden Kersdag van den predikstoel zijne kudde zeer heeft ontraden (wij nemen hier het zachtste woord), om het Godsdienstig Muzijkfeest op den avond van dien dag in de Martinikerk gegeven, mede bij te wonen, iets, dat ook bij gelegenheid van het vorige Kersfeest moet geschied zijn? Zoo ja, dan zouden wij wel gaarne door middel van dit blad wenschen te weten, wat gemelde heer tot het doen van zoodanige vermaning bewoog; te meer, omdat de opbrengst van dat treffend feest ten behoeve van kinderen der armen is, om het even tot welke Godsdienstige gezindte deze behooren.

Een vijand van Godsdiensthaat.

Eene Vraag.

Dewijl men van de kerkgangers, welke des Zondags-avonds bestendig de godsdienstoefening in de Pepergasthuiskerk bezoeken, herhaalde malen de klagte hoort, dat gedurende de wintermaanden de passage van af de kerk tot de Poelestraat zeer hinderlijk is, wegens de groote donkerheid aldaar, zoo vinden wij het niet ongepast de vraag te opperen, of het niet wenschelijk ware, vooral in het belang van oude lieden, om door middel van eene lantaarn, welke alleen bij het verlaten der kerk behoefde te branden, dezen hinderpaal weg te nemen.

GRONINGEN, 27 December 1850.

N. N.

Kerknieuws.

UTRECHT, 24 December. Door den breeden kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente alhier is het volgende drietal van predikanten geformeerd (alphabetisch): ds. *Broedelet*, te Gouda; *Doedes*, te Rotterdam, en *van den Ham*, te Harderwijk.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

Jaargang [illegible] 110 ... Dingsdag, 7 ...

GRONINGER

Gep... pen van eene s... loopende, gevonden een w... eenen hoogen ouderdom moet be... an Romeinschen oorsprong is; uit donkergroen gevlamd marmer vervaardigd, heeft hetzelve den vorm van eenen hamer met bijlvormigen scherpen bek, zeer regelmatig en glad van oppervlakte, en met eene zuiverronde opening ter bevestiging van eenen steel voorzien, lang 15 Ned. duimen, dik 3 duimen en zwaar ongeveer vier Ned. oncen. Oudheidskenners, welke zich met de nasporing van den oorsprong en het gebruik van dergelijke voorwerpen onledig houden, zij berigt, dat hetzelve bewaard wordt bij den eigenaar *Jan Boesjes* alhier.

DWINGELO, 30 December.

Reeds vroeg in den morgenstond van den 2den Kersdag, toonde het wapperen der vlag van ons torengebouw, dat er iets feestelijks op handen was. Het was het herinneringsfeest van het 250jarig bestaan onzer Hervormde gemeente. De opgekomene menigte was zeer groot, zoodat men de menschen zelfs op gevaarlijke plaatsen, als boven op het orgel enz. plaats zag nemen en de orde door de policie moest bewaard worden.

Onderscheidene schoolonderwijzers waren opgekomen, om het zangkoor te versterken. Door den heer *F.*, bespelende het orgel, werden we nu en dan vergast op een muzijkstuk. Zoowel het gezang der vierstemmige liederen, als de muzijkstukken werden uitmuntend uitgevoerd. — Dewijl men verneemt, dat de predikatie van onzen redenaar, op aandrang van zijne ambtsbroeders enz., het licht zal zien, zullen wij daarvan geen gewag maken; alleen willen we opmerken, dat de uitgewerkte leerrede, naar aanleiding van Deut. XXXII: 7*a*, in kernachtige bewoordingen, vermeldde den toestand van onze kerk en de merkwaardige gebeurtenissen van 1600 tot heden, den vooruitgang en de uitbreiding onzer gemeente in verschillende jaren enz.; voordragt en inhoud deden de toehoorders geheel en al gehoor zijn.

GRONINGEN, 2 Januarij.

Dingsdag laatstleden heeft alhier de opening der stembiljetten plaats gehad voor een lid van de provinciale staten. Er waren ingekomen van Groningen 492, Adorp 27, Haren 36, Hoogezand 77, Hoogkerk 19 en Noorddijk 20, totaal 671. Hiervan zijn van onwaarde verklaard 2 briefjes, zoodat het getal geldige stemmen 669 bedraagt. De heer S BLAUPOT TEN CATE te Hoogezand, verkreeg 350 en jhr. mr. M. BACKER 319 stemmen, zoodat eerstgenoemde tot lid der provinciale staten is verkozen, in plaats van den heer mr. J. J. CREMERS, thans lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal.

— Voor eenige dagen zijn aan de boerderij van de erven MEIJER, te *Kalkwijk*, geslagt twee jonge varkens, oud elf maanden en eenentwintig dagen, hebbende gewogen het eene 492 en het andere 449 halve Ned. ponden. Deze varkens waren geteeld van eene gewone bonte zeug en een' Engelschen beer.

— De avond van den eersten dag dezes jaars was voor NICOLAAS BUSKER, van beroep kleermaker en 63 jaren oud, en zijne vrouw KATHARINA GERLACH, oud 60 jaren, alhier, een treurige avond. Deze oude lieden waren met meer anderen vereenigd geweest bij hunnen gehuwden zoon, wonende in de Loppersummergang en vertrokken te elf uur van daar. Nadat zij digt bij den kolk aan het Damsterdiep genaderd waren, wilden zij den aldaar liggenden brug passeren, maar zijn dezen misgeloopen, en is de vrouw van den boven op den onder-walmuur gevallen, en aldaar blijven liggen. De man echter geraakte in het water. Er was niemand tegenwoordig, die het ongeval ontdekte; maar op eene aldaar liggende tjalk bevond zich een hond, die op dit gerucht herhaalde malen aansloeg, waardoor de schipper EILDERT JACOBS FEIKEN uit zijnen slaap werd gewekt en op het dek sprong. In de eerste plaats gelukte het hem den grijsaard uit het water te redden, en vervolgens werd de vrouw opgenomen en werden daarop beide, met behulp van een paar menschenvrienden, naar hunne woning overgebragt. De man heeft zich in de borst bezeerd, maar de vrouw, die reeds zwaar mank ging, heeft den linkerarm tweemaal en het been gebroken.

— Wij vestigen de aandacht van het kunstminnend publiek op de komst van den heer A. GROFFINA te *Groningen.* (Zie Advertentie.)

— Bij besluit van den 30sten December j.l., heeft Zijne Majesteit benoemd de burgerlijke leden en derzelver plaatsvervangers in de onderscheidene militieraden van de ligting der nationale militie van 1851, en wel voor de provincie *Groningen*, in den militieraad, zitting houdende te Groningen: J. W. C. baron VAN ITTERSUM, lid der staten, en mr. C. C. GEERTSEMA, lid van den raad der stad Groningen; en tot derzelver plaatsvervangers, mr A. J. VAN ROIJEN, lid der staten, en R. DE SITTER, burgemeester der gemeente Haren; — en voor de provincie *Drenthe*, in den militieraad zitting houdende te Assen: jhr. A. W. VAN HOLTHE, lid der staten, en mr. S. GRATAMA, lid van den raad der stad Assen; en tot derzelver plaatsvervangers, jhr. mr. P. A. G. DE MILLY, lid der staten, en mr. G. W. VAN DER FELTZ, lid van den raad der stad Assen.

— Bij besluit van den 31sten December j.l, heeft Zijne Majesteit goedgevonden aan F. D. FRANSSENS, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als secretaris der gemeente Ezinge, in te gaan den 2den Januarij 1851.

GRONINGEN, 31 December 1850.

Terwijl de berigten uit het zuiden en midden van Frankrijk spreken van koude en overvloedige sneeuw en de boven-Rijn en de Mein reeds met drijfijs bezet zijn, hebben wij hier eene buitengewoon zachte weder sgesteldheid. Heden, op ouden jaarsdag, bloeijen in den *Hortus* en *Landhuishoudelijken tuin* te Groningen op den kouden grond de *Pyrus japonica* (1), het gewoon *driekleurig viooltje* (*Viola tricolor*), de *Doornstruik Fransche-* of *Stekelbrem* (*Ulex europaeus*), de *aardbezie* (genoemd *Lord Grey*), het gewoon *kruiskruid* (*Senecio vulgaris*) en *Poa annua* overal; voorts de *paarsche* en de *gevlekte Doovenetel* (*Lamium purpureum* en *maculatum*), de *ongesteelde Primula* (*Pr. acaulis*), de *bonte* en de *gele* of *wilde Aurikels* (*Primula Auricula*), de *Madelief* (*Bellis perennis*), het *geurig Hoefblad* (*Tussilago fragrans*), terwijl het *witte Hoefblad* (*Tussilago alba*) reeds 3 Ned. duimen boven den grond is opgeschoten. Enkele bloemen ziet men aan de *Sellery* (*Apium graveoleus*), *kroeze Malva* of *desertbladen* (*Malva crispa*), de *witte Honighlaver* (*Melilotus leucantha*), de *mater* (*Pyrethrum Parthenium*), de *Reseda* (*Reseda odorata*), *Potentilla sulphurea*, *Geum coccineum*, *Dianthus superbus*, de *Muurbloem* (*Cheiranthus Cheiri*), de *Goudsbloem* (*Calendula officinalis*), de *stinkende Oijevaarsbek* (*Geranium Robertianum*).

Opslag van *groote boonen* en *paardenboonen* (*Faba vulgaris*) zijn op het punt van te bloeijen. De *gras-angelier* (*Dianthus plumarius*) is vol bloemknop.

De *Kamperfoelie* (*Lonicera Caprifolium* en *L. Periclymenum*), en de *Majoraan* (*Origanum Majorana*) hebben geheel nieuwe bladen; hier en daar ook de *Peterselie-vlier* (*Sambucus nigra* var. *laciniata*). Zoo ook een aantal vaste planten, de *wilde kervel* (*Chaerophyllum sylvestre*), *Iris pumila*, *Veronica gentianoides*, de *Vogelmelk* (*Ornithogalum umbellatum*, het *Penninghkruid* (*Lysimachia Nummularia*), de *kruipende Boterbloem* (*Ranunculus repens*), enz. enz.

Buiten de stad ziet men nog verscheidene *violieren* of hier zoogenaamde *leukosen* (*Cheiranthus incanus*) in bloei. Nog in de vorige week is op de stads wallen gras tot veevoeder afgesneden.

De *Lamberts hazelaar* (*Corylus tubulosa*) is op het punt zijne bloemknoppen te ontsluiten. Het zoogenoemd *Peperboompje* (*Daphne Mezereum*), de *zwarte Aalbes* en de *Kornoelje* (*Cornus mas*) hebben dikke bloemknoppen als in Maart. De wormen eindelijk en mollen werken naar boven; men ziet de goudvisschen geheel boven op het water en voert hun brood even als midden in den zomer — alles te zamen alzoo kenteekenen genoeg eener in dit jaargetijde buitengemeen zachte weder sgesteldheid.

(1) De Latijnsche namen zijn er bijgevoegd, om alle misverstand elders voor te komen. v. H.

Zachte Winters.

In verband tot hetgeen in dit nommer reeds is medegedeeld, bijzonder zachten winter, ... stukje, dat voor ettelijke jaren ...genomen, toen, even als nu, na ...urigen winter van het vorige jaar, ...ter te lande heerschte:

... een' langdurigen winter van het vorige ... door buitengewone zachtheid onderscheidt, ... wij met een paar voorbeelden uit de vorige ...n.

...n 1754—17.. was langdurig en streng, zoodat men eventer schreef: » de ... brug over den IJssel, die hier om de vorst den eersten dag ... werd weggenomen, is door den lang aanhoudenden winter ... weder gelegd, dan den 13den van Lentemaand, hetwelk meer dan tien weken belemmering in het passeren over den IJssel veroorzaakt heeft; een geval, waarvan sedert het jaar 1709 geen voorbeeld is. — De Overijsselsche en Vriesche veerschepen kwamen den 23sten Maart eerst te Amsterdam aan" (*Nederl. Jaarb.* 1755.) — Het volgende jaar wordt gemeld: » zoo langdurig de vorst was in den winter van verleden jaar, zoo gering is dezelve nu geweest, en in het thans verloopen wintersaizoen, dat in deze lentemaand zijn einde neemt, is de lucht zoo zacht geweest, dat, zoo lang men het winter heeft moeten noemen, zoo veel ijs niet gezien is, dat er eene hen over zou hebben kunnen loopen, en de weinige nachtvorsten, die men gehad heeft, vertoonden de wateren niet zoo gestremd, of de zachtheid der lucht des daags deed alles weder verdwijnen, zoo dat wij niet behoeven te herinneren, dat de vaart in het geheel door geen ijsgang tot stremming der wateren is belemmerd geworden (*) (*Nederl. Jaarb.* 1756, bl. 426).

De strenge en langdurige winter van het jaar 1794—1795 is nog in het aandenken van sommigen. Hij maakte den overtogt der Fransche legers over onze rivieren gemakkelijk. De volgende van het jaar 1796 was des te zachter. » Vele zeer zachte winters heeft men ondervonden (meldt de *Konst- en Letterbode*, 5den Februarij), doch geene maand Januarij zal gelijk zijn aan de laatst afgeloopene; geen nachtvorst zelfs en geen sneeuw en eene zoodanige maat van warmte, dat op den 31sten Januarij open Rensche bloesem in de open lucht is gezien en dat meer dan éene soort van veldbloemen, zoo als paardebloemen, madelieven enz. in het veld hier en daar bloeijen." — Vervolgens wordt opgegeven (12den Febr.): » dat op 15den Jan. twee vroege tulpen in vollen bloei van den open grond zijn afgesneden en dat men er meer zou hebben kunnen snijden." Ook wordt er medegedeeld een versje, dat op den 8sten Jan. 1796 door een boer van even buiten Haarlem met een schaapje van graasde boter aan zijne klanten present gedaan werd:

De vrugtbre hemeldaauw gaf aan natuur het leven
Tot in het barst' saizoen het gunstste jaargetij.
't Was onder Wijk aan Duin. Wie vond het ooit beschreven
Dat men in Louwmaand zag het melkvee in de wei?
Wie mogt in dit gewest dit meer dan nu aanschouwen?
Ik denk, en wel met regt, voorzeker niemand niet.
Laat dit, o sterveling, u steeds op God doen bouwen,
Verheugen, wen ge, als nu, zijn Alvermogen ziet.

(*) De Fransche historieschrijver MEZERAY verhaalt in zijn » Abrégé Cronol. in het leven van FRANÇOIS I op het jaar 1531," dat van het einde des jaars 1528 tot in den aanvang des jaars 1531 maar één enkel saizoen, t. w. zomer, scheen geweest te zijn, zoo dat men in geene vijf jaren twee nachten achteréén vorst gehad heeft.

Het *Handelsblad* meldt uit Groningen het volgende:

„ Voor eenigen tijd berigtte het *Handelsblad*, dat de voorgenomene aantrekking van het voormalige museum aan het akademisch gasthuis voortgang zal hebben en dat de zwarigheden, door den minister van binnenl. zaken voor eenigen tijd ingebragt, tegen voornoemd plan, en hoofdzakelijk gegrond op het ten dien behoeve toekennen van aanzienlijke gelden door de Staten Provinciaal van Groningen, sedert geheel schijnen opgeheven te zijn, enz. — Het scheen dus, dat het groot provinciaal ziekenhuis, waaraan sedert lang behoefte gevoeld wordt, nu weldra tot stand zoude komen.

Tot ons leedwezen is ons, na gedaan onderzoek, echter gebleken, dat de heer minister van binnenl. zaken tot nog toe zijne goedkeuring *niet* gehecht heeft aan bovengenoemde handeling der Staten, en dat de bestaan hebbende zwarigheden aldus nog *niet* zijn uit den weg geruimd."

In het verslag der commissie tot afneming der examina van de jonge lieden, die tot de hoogescholen wenschen te worden toegelaten, deelt de examinator C. R. HERMANS de verrassende tijding mede, „dat in Duitschland door de professoren bijna alles in het Hollandsch wordt gedoceerd." Het zou ongeloofelijk zijn, indien het niet kwam uit den mond van een zeer geleerd man, in een verslag aan den minister, dat in de *Staats Courant* gedrukt, den volke wordt medegedeeld. Wij lezen toch letterlijk in het verslag:

„ Men behoort dus meer latijn te kennen, of de professo-
„ ren zullen voortaan hunne collegiën in het *Hollandsch* moe-
„ ten geven, *zoo als in Duitschland en elders geschiedt.*"

Er zijn er, die de gissing hebben geopperd, dat de heer HERMANS heeft willen zeggen, „ dat men in de landstaal les „ moet geven, zoo als in Duitschland en elders geschiedt."

In de *Nederlandsche Staats-Courant* van den 30sten Januarij 1843 is eene globale opgave geplaatst der destijds bekende inschrijvingen ter oprigting van een standbeeld voor Prins WILLEM *den Eerste* binnen deze residentie.

Die opgaaf bedroeg	*f* 33,800,21½
Na dien tijd zijn nog eenige andere inschrijvingen bekend geworden. Daardoor is het geheele bedrag gestegen tot	*f* 36,095.86
Door belegging van het grootste gedeelte dier som in schatkistbiljetten, rentende 4 ten honderd, is een voordeel verkregen van	5.368.99½
Voor de oprigting van het standbeeld is alzoo in het geheel ontvangen	*f* 41,464.85½

Deze gelden zijn besteed als volgt:

Aan den beeldhouwer L. ROYER, te Amsterdam, voor het vervaardigen van een model van het standbeeld................	*f* 6,000.00
Aan denzelfde, voor het vervaardigen van modellen der twee basreliefs en der versierselen op het voetstuk aangebragt.....................	1,000.00
Aan denzelfde, voor het vervaardigen dier basreliefs en versierselen volgens de gemaakte modellen	1,250.00
Aan de firma PAUL VAN VLISSINGEN en DUDOK VAN HEEL, te Amsterdam, voor het gieten van het standbeeld............................	20,000.00
Aan J. GALMAN, te Amsterdam, voor het vervaardigen van het voetstuk................	11,565.98½
Wegens gehouden opzigt bij de oprigting van het voetstuk..................	584.00
Voor eenige voorbereidende en andere werkzaamheden................................	1,064.87
Totaal..........	*f* 41,464,85½

Het bovenstaande wordt ter algemeene kennis gebragt. Vroeger kon dit niet, omdat de laatste betaling aan den aannemer van het voetstuk eerst op den 23sten der vorige maand kon geschieden.

De rekening en bijlagen zijn, even als de oorspronkelijke inteekeningslijsten, in 's Rijks archief ter bewaring nedergelegd.

Er heeft te Curaçao een vreemd verschijnsel in de entomologie plaats gehad. In het jaar 1838 verscheen er een nieuw insect, eene schildluis of kermes. Door hetzelve werden alle kokosboomen vernield, en ook een gedeelte van andere vruchtboomen. Men had naauwelijks jonge kokosboomen van de vaste kust overgebragt, of dezelve werden door de kermes op nieuw aangetast. Geen der menigvuldige middelen, die men tegen de schildluis had aangewend, heeft kunnen baten. Men gaf den moed op, om ooit weder kokosboomen op Curaçao te zien. Thans begint dit insect van zelf te verdwijnen. De nieuw geplante kokosboomen groeijen op en beloven tegen het aanstaande jaar reeds vruchten. De geschiedenis van het verschijnen en verdwijnen van deze verwoestende insecten ligt geheel in het duister. Het is een vraagstuk, dat nog moet opgelost worden. (*Utr. Cour.*)

Nieuwe Toepassing van den Elektrischen Telegraaf.

De elektrische telegraaf wordt tegenwoordig in Noord-Amerika ook gebezigd tot het aankondigen van stormen. Zoo geeft bij voorbeeld de telegraaf te Chicago en Toledo aan de scheepsreeders te Cleveland en Buffalo, alsmede aan het meer Ontario, kennis van het naderen eens Noordwestelijken storms. De uitkomst is praktikaal van groot gewigt. Een stormwind doorloopt het luchtruim met de snelheid van eene [illegible], namelijk 60 mijlen in het uur. Een schip in de haven van New-York, dat op het punt is om naar New-Orleans uit te zeilen, kan 20 uren vooruit kennis bekomen van een uit den Mexikaanschen zeeboezem naderenden orkaan. De voordeelen, welke uit het gebruik van den elektrischen telegraaf kunnen voortspruiten, zijn dus nog slechts in de geboorte. In Groot-Brittanje en Ierland zouden de voordeelen, door het aankondigen van naderende stormen voor de reederijen te verwerven, van onberekenbaar nut wezen, vermits de schepen zouden weerhouden worden veilige havens te verlaten, tot dat de storm voorbij was, of door het geven van seinen konden gelast worden in de naastbij gelegen haven eene schuilplaats te zoeken.

Onze spoorwegen zijn nog in hunne kindschheid. In Noord-Amerika leest, eet, drinkt, rookt en wandelt men in de rijtuigen. De wagens derzelfde klasse zijn daaraaneen gehecht, en zóó, dat de passagiers daarvan, ook als de trein stoomt, tot elkander kunnen komen. Zij hebben een buffet en restauratie en de bedienden gaan rond, om elk te geven wat hij mogt verkiezen.

INGEZONDEN STUKKEN.

EEN WOORD, GERIGT AAN DE DEPARTEMENTEN DER MAATSCHAPPIJ: *TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN* IN DIT GEWEST.

Bij de Departementen dezer maatschappij is van wege de hoofdbestuurders ingekomen eene opgave van beginselen, welke te volgen zouden zijn in eene wet op het lager onderwijs, onder begeleiding van eenen brief, d.d. 26sten November 1850.

De bestuurders van de onderscheidene departementen worden hierin uitgenoodigd, hunne denkbeelden en aanmerkingen omtrent die beginselen aan de hoofdbestuurders mede te deelen, zoo mogelijk tegen den 15den Januarij 1851.

Wij meenen, dat er in deze beginselen eenige geopenbaard worden, die zoowel in vorm als inhoud niet overeenkomen met de gevestigde denkbeelden van het deskundige publiek in dit verlicht gewest, en vertrouwen, dat enkele van onze menigvuldige bedenkingen en voorstellen hunne belangstelling nog meer zullen opwekken.

Omtrent den *vorm* vragen wij: Wie heeft aan het hoofdbestuur eene voogdijschap verleend over de Departementen, zoodat het dusverre *alleen* tot het opstellen eener wet werkzaam was, ofschoon vele der talentrijkste en deskundigste mannen en vele Departementen zich zoo krachtig tegen die voogdij verklaard hebben? — En waarom wil het hoofdbestuur nu eindelijk nog maar op eene zoo weinig afdoende wijze de Departementen raadplegen, als door dezen brief mogelijk is? terwijl anders om elke zaak van gewigt, ja zelfs om dingen, welke in vergelijking van zulk eene groote volkszaak weinig beduiden, commissiën worden benoemd?

Niet minder groot zijn onze bedenkingen tegen den *inhoud* van vele bepalingen en beginselen.

In de voorrede der schets van wet staat: *Het bestaande (schoolbestuur) is na den strijd over onderwijsvrijheid impopulair geworden; de nieuwe wet wordt van verschillende kanten met een zeker wantrouwen te gemoet gezien. Reeds dit noopt tot verwijding van vroegere benamingen en het scheppen van een organisme, dat door eenige frischheid vernieuwd vertrouwen weet in te boezemen.* En in de aanmerkingen op art. 6. dier wet leest men: *De thans gekozene benamingen (van het algemeen schoolbestuur) verschillen van de tot dus ver gebruikelijke; het is wenschelijk; de vroegere zijn zeer impopulair geworden à force van de polemiek over onderwijzersquaestiën.*

Wij beschouwen deze voorgestelde verandering van het bestuur over het schoolwezen als het gewigtigste punt, hetwelk in deze schets van wet voorkomt; al de andere voorgeslagene veranderingen zijn in vergelijking hiervan van minder belang. Het oude schoolbestuur is impopulair geworden à force van de polemiek over onderwijzersquaestiën en daarom moet het worden veroordeeld en verbannen! Dus luidt het vonnis.

De quaestiën liepen over het *al* of *niet* geven van onderwijsvrijheid, dus over beginselen; het beginsel van vrijheid, zoo als die door partijen bedoeld wordt, was vreemd aan de wet van 1806, eene wet, waaraan men veel verschuldigd is; deze vond voor haar beginsel van alleen een beperkt aantal van scholen toe te laten, met uitsluiting der *vrijheid* van het willekeurig oprigten van scholen, beschermers onder schoolopzieners en onderwijzers; doch niet alleen bij deze, ook bij beroemde staatsmannen in ons land, en niet enkel hier te lande, in Frankrijk, België en Duitschland evenzeer. Zij vond uit *edele* beginselen beschermers, aangezien men gevaar zag in eene vrijheid, die de onkunde, onbeschaafdheid, onverdraagzaamheid en de verwijdering tusschen de ingezetenen des lands zou na zich slepen.

Doch men kon die vrijheid, des noods, toelaten, wanneer de staat waarborgen kreeg, dat de bijzondere scholen haar *doel* niet uit 't oog verliezen, bijoogmerken tot hoofdzaken maken en broeinesten van onverdraagzaamheid, bijgeloof, ongeloof en andere verkeerdheden worden zouden.

Natuurlijk moesten de commissiën van onderwijs en bijzondere schoolopzieners in den strijd, al ware 't alleen ambtshalve, op den voorgrond komen; zij waren aan het Vaderland zedelijk verpligt op de klippen opmerkzaam te maken, die zij als deskundige en bevarene stuurlieden hadden leeren kennen.

Tot dank hiervoor willen de hoofdbestuurders der maatschappij hen hebben — *afgezet.*

Gelijkt zoo iets niet een weinig naar *inquisitiedwang*?

Om een voorbeeld te gebruiken.

Er zullen leden in de regterlijke collegiën gevonden worden, die uit principe tegen het cellulair stelsel van opsluiting zijn; zal men deze nu ook van hunne posten ontzetten, wanneer dit stelsel door de wetgevende magten wordt aangenomen?

En wat geven ons de hoofdbestuurders in plaats van de commissiën van onderwijs? Zij doen het voorkomen, alsof het nieuwe schoolbestuur een verfrischt leven en vertrouwen bij de natie zal medebrengen.

Bij de onkundige menigte misschien *al*; maar ook bij des kundigen en scherpzienden? Wij betwijfelen zulks zeer.

» De nieuwe algemeene rijks-inspecteur zal waarschijnlijk (uit oeconomie) een bekwaam referendaris zijn, wiens werkkring slechts wat gewijzigd of uitgebreid behoeft te worden;" — derhalve geen man die, bij zijne andere bezigheden, zich uitsluitend aan de belangen van 't onderwijs zal kunnen wijden.

» Bij de zamenstelling van het provinciaal schoolbestuur kom vooreerst één lid der Gedeputeerde Staten in aanmerking," maar dit lid zal gedurig vernieuwd kunnen worden, wegens de afhankelijkheid van de volkskeuze voor de Provinciale Staten; en, ten andere, » één of meer onderwijzers, waaruit één met het administrative gedeelte belast en slechts voor vijf jaar in functie zijn zal."

Vele bedenkingen hebben wij hierop: vooreerst, wie zal gedurende dien tijd school houden; want de administratiën onzer fijn uitpluizende eeuw *zijn* omslagtig en *zullen* dit blijven, en hem altijd handen vol werk geven; ten andere, wanneer die onderwijzer als provinciaal schoolraad aftreedt, zal hij dan nog zoo geschikt zijn en zooveel lust hebben voor de school? ten derde, zullen er wel onderwijzers genegen zijn, om provinciaal *schrijver* van 't onderwijs te willen worden, om naderhand weder af te treden? en ten vierde, heeft het lid der Gedeputeerde Staten wel altijd bij de menigvuldige bezigheden, welke thans aan dien post verbonden zijn, tijds genoeg, om inspectie-reizen langs de scholen te doen? Kan hij de ondervinding hebben, welke de schoolopzieners bezitten, die hun leven aan dit werk wijden?

Wij moeten ronduit verklaren, dat noch de provinciale schoolraden, noch de rijks-inspecteur in ons oog voor de regte behartiging van de belangen van 't onderwijs voldoende en te vergelijken zijn met de tegenwoordige schoolopzieners.

Deze zijn over 't algemeen mannen van groote geleerdheid en meesttijds daardoor van veel aanzien en invloed.

Korte jaren na hunne benoeming hebben zij gewoonlijk grondige inzigten van 't onderwijs en kunnen door hunne menigvuldige inspectie-reizen over bekwaamheden, geschiktheid, lust en ijver der onder hun ressort behoorende onderwijzers als deskundigen oordeelen, en den laatsten tot beschermers, teregtwijzers en leidslieden verstrekken. De ondervinding heeft bewezen, van welk een grooten invloed op den bloei van 't onderwijs de schoolopzieners geweest zijn sedert het jaar 1802. Nog heden worden de onderwijzers verrijkt met de kundigheden van vele bekwame en wetenschappelijke schoolopzieners; in elke provincie worden er mannen onder hen gevonden, die leeruren openen, waarin zij den aankomenden en zelfs den gevestigden onderwijzers in eene of meer vakken onderwijs geven. Jaarlijks worden redevoeringen door hen gedaan, die over den onderwijzersstand en de betrekking daarvan tot andere, den staat en de godsdienst nieuw licht verspreiden en den gezigteinder voor hem verruimen.

Meest alle schoolopzieners in ons Vaderland geven groote blijken van ijver voor en belangstelling in het onderwijs, en meest allen wijden zij zich voor een goed deel, en enkelen bijna *geheel*, belangeloos aan de zaak der opvoeding en verlichting der natie. En zal men nu deze mannen, juist omdat zij onder de voorste gelederen tegen het principe van onbeperkte onderwijsvrijheid met ijver, talent, groot inzigt en volharding gestreden hebben, nu zij voor de overmagt hebben moeten onderdoen, en evenwel geen blijk geven van tegen 't geen nu eenmaal wet is, zich te willen verzetten, maar nu die wet zoo doelmatig mogelijk willen toepassen: — zal men hen nu geheel verbannen?

Art. 14 der schets van wet. Van dat artikel zagen wij de redactie gaarne in dezer voege gewijzigd: » Het openbaar onderwijs zal geheel kosteloos zijn en worden verstrekt uit de gemeentekas, en daar, waar deze niet bij magte is, dit geheel te doen, uit de provinciale of Rijks schatkist gesubsidiëerd worden." — Het is niet billijk, dat de [illegible] burgerstand voor zijne eigene kinderen [illegible]

geld betaalt en daarenboven nog voor die der geringen in de rijks- en gemeentelasten.

De Regering zal dan ook eerst de schoolpligtigheid met strafbepalingen kunnen handhaven, wanneer het onderwijs kosteloos wordt verstrekt.

De gegoeden in den lande hebben groot belang bij 't onderwijs voor hunne kinderen, de veiligheid hunner bezittingen, de geschiktheid en beschaafdheid der dienende en arbeidende volksklassen, voor de vermindering der armen-belastingen en justitiekosten, de vermeerdering van welstand onder de geringere standen en toekomstige mededraging der rijks lasten door de laatsten.

Art. 60 der schets van wet. Dit artikel behoort aldus gewijzigd te worden: „De onderwijzers voor de bijzondere scholen moeten denzelfden rang hebben als de hoofdonderwijzers der staatsscholen;" — aangezien eerstgenoemden dezelfde vakken onderwijzen en evenveel kennis van en geschiktheid tot het geven van onderwijs behooren te hebben.

Niet de bekwame en inzigtvolle mannen der bijzondere scholen worden door het verstandige deel der natie gewantrouwd; slechts de onkundigen onder hen geldt zulks; en daarom moeten er waarborgen zijn, dat die onderwijzers de noodige bekwaamheid bezitten.

Ziet daar enkele punten, waaruit blijkt, dat de Departementen deze zaak niet blindelings aan het hoofdbestuur kunnen overgeven. Er zijn nog veel meer. — Wij vertrouwen dus, dat de Departementen, in welken geest dit ook zij, de hoofdbestuurders in deze hoogst belangrijke aangelegenheid met hunne gevoelens en bedenkingen zullen voorlichten.

R., 25 December 1850. A. F.

Een paar vragen over de Fransche Kerk.

Ieder lid van de Nederduitsche Hervormde gemeente heeft gewis met aandoening uit het kerkbriefje van deze week gezien, dat er in 1850 bijna *f* 3000 minder in onze kerken gecollecteerd is dan in het vorig jaar.

Zou eene van de redenen, die daartoe aanleiding hebben gegeven, ook deze kunnen zijn, dat het thans *mode* is geworden onder de groote lieden, om, in plaats van naar de Nederduitsche, naar de Fransche kerk te gaan; en dat verscheidene menschen, al verstaan zij ook geenen enkelen Franschen volzin, gaarne dit voorbeeld volgen, om toch ook onder de groote lieden geteld te kunnen worden?

Indien dit waar is, dan geeft dit, daar het voorbeeld besmettelijk is, eene treurig vooruitzigt voor het Armenwezen bij de Nederduitsche Hervormde gemeente; en dan vraagt men 1) of het niet *billijk*, *wenschelijk* en *Christelijk* zoude zijn, daar de Fransche gemeente *bijna geene* armen heeft te onderhouden, en de Nederduitsche *vele*, en beide gemeenten dezelfde leer belijden, dat de kerk-collecten van beide gemeenten vereenigd wierden, en uitgedeeld naar de behoeften der armen van beide gemeenten?

2) Zoo daartegen bezwaren mogten bestaan, of de Fransche gemeente het dan niet *billijk* en *Christelijk* zoude oordeelen, dat, hetgeen er nu bij hen meer gecollecteerd wordt dan vroeger, toen het nog geen *mode* was onder de groote lieden der Ned. gemeente, om tot de Fransche kerk over te gaan of in die kerk te gaan, dat meerdere jaarlijks terug te geven aan de Ned. gemeente?

3) Zoo de Fransche gemeente zoo *billijk* en zoo *Christelijk* niet wilde zijn; of dan *de pligt van zelfbehoud* den kerkeraad der Ned. gemeente niet zou gebieden, om wekelijks of maandelijks eene afzonderlijke collecte te houden bij die personen, die vroeger de Ned. kerk bezochten, maar nu in de Fransche gaan; en deze daarop opiettend te maken, dat de Fransche gemeente hunne bijdragen niet noodig heeft, maar dat de Nederduitsche die behoeft; en hun alzoo te verzoeken, dat, zoo zij dan al in de Nederduitsche taal niet meer kunnen gesticht worden naar hunne meening, zij dan althans hunne arme broeders en zusters, die zich in het Fransch niet kunnen laten stichten, daarom hunne bete broods niet onthouden?

GRONINGEN, 2 Jan. 1851. *Een Vrager.*

HET IJKEN VAN VAATWERK.

„*Het ijkloon moge voor sommige klassen van neringdoende ingezetenen eenig geldelijk bezwaar opleveren, doch de vraag is, of het algemeen belang niet zwaarder weegt.*"

Deze woorden, in de memorie van antwoord op de bezrootingswetten, komen ons zoo merkwaardig voor, dat wij ons niet kunnen onthouden, ze eens van naderbij en naauwkeurig te beschouwen.

Tegenover de stelling, dat het ijkloon bloot eenig geldelijk bezwaar moge opleveren, uiten wij dan bescheidenlijk ons gevoelen, dat het ijkloon van het vaatwerk niet slechts *eenig*, maar een *belangrijk* geldelijk bezwaar zal opleveren, en tevens dat de last, aan dien ijk verbonden, hoogst verdrietig en kwellend zal zijn.

Het eerste, omdat het de gewone geschiedenis van elk vat is, dat het allengs inkrimpt, daardoor kleiner van inhoud wordt, en dus bij iedere herhaling van den ijk, wanneer het primitief den juisten inhoud heeft bevat, zonder geheele verkniping, afgekeurd moet worden, waardoor zulks eene herstelling of verandering zonder einde, derhalve hoogst kostbaar, te weeg moet brengen. Wel is waar kan zoodanig vat op het naastbij zijnde kleinere tien- of vijftal worden geijkt, maar dit is voor den handel veelal nog onaannemelijker.

Het tweede, doordien ieder fabrikant of handelaar doorgaans slechts een zeer gering gedeelte van zijn vaatwerk op eens te huis heeft, en het meermalen zal gebeuren, dat een vat, bij voorkeur geschikt ter verzending, tot groot ongerijf van den handelaar moet blijven staan, omdat het ongeijkt is en niet spoedig genoeg geijkt kan worden.

De vraag, „of het algemeen belang niet zwaarder weegt," beantwoorden wij met de vraag, of het ijken van het vaatwerk in waarheid behoort beschouwd te worden als dienstig voor het algemeen belang, en wij aarzelen niet hierop te antwoorden: Het ijken van het vaatwerk is volkomen strijdig met het algemeen belang.

Indien er geheel geene verordening op den ijk van het vaatwerk bestaat, is ieder handelaar of fabrikant voor zich zelven verpligt, en aansprakelijk tegenover den ontvanger, hem de behoorlijke maat, dat is, wat hij verkocht, te leveren. Doet hij het niet, zoo raakt hij zijnen goeden naam en zijne nering spoedig kwijt; immers, die eenmaal misleid, verzuimt doorgaans niet acht te geven op 't geen hij ontvangt. Het eigen belang is dus reeds alleen voldoende om den aflevenaar tamelijk eerlijk te doen zijn.

De verpligting daarentegen, om het vaatwerk, 't welk als inhoudsmaat bij de aflevering zal gebruikt worden, te doen ijken, [illegible] den niet eerlijken fabrikant of handelaar van de verpligting (zedelijke- maar handelsverpligting) om te zorgen, dat hij aan den ontvanger de hem toekomende hoeveelheid levert. Het geijkte vat is daarvoor aansprakelijk.

Wanneer de mogelijkheid bestond om het hout zoodanige bewerking te doen ondergaan, dat het noch inkrimpt, noch uitzette, zoo zoude de ijk meer doelmatig wezen om aan ieder te doen geworden, wat hem toekomt; doch in het werkelijk geval is dezelve juist een middel voor den oneerlijken handelaar, om op eene geprivilegeerde manier het publiek te bedriegen.

Indien hij b. v. een vat van 100 kan, op de afmetingen volgens de wet op [illegible] besluit, laat maken van versch en nat hout, hetzelve laat ijken, en bij vervolgens dat vat, gedurende ettelijke dagen, op eene zeer droogе plaats stelt, zal hetzelve uitgedroogd, ingekrompen en lek wezen. Aangekuipt, zal deszelfs inhoud ontwijfeld 3, 4 of meerdere kannen hebben verloren. Wat doet het er toe? Het vat is geijkt, en tot den verpligten herijk toe, wordt hetzelve, als 100 kan inhoudende, gebruikt. De ijk bewijst den inhoud.

De zaak is zoo eenvoudig en klaar, dat wij gelooven, dat ieder, misschien enkele liefhebbers en bocefenaren van den ijk uitgezonderd, met ons overtuigd zal wezen, *dat een vat uit houten duigen zamengesteld, nimmer tot eene vaste inhoudsmaat kan dienen.*

Het zedebederf, waartoe de ijk van het vaatwerk aanleiding geeft, springt ieder in het oog. Want zal niet, hijaldien de oneerlijke gebruik maakt van den zoo even genoemden maatregel, de eerlijke gedwongen zijn zulks mede te doen, ten einde te kunnen concurreren?

Zoo ergens, dan zouden wij omtrent het vaatwerk (*) het „laissez faire" en „laissez aller," dat is, volkomene vrijheid, doelmatig oordeelen. Waar, gelijk hier, de natuur zich zelve helpt, zijn geneesmiddelen veelal schadelijk, en altijd onnoodig. De vrije krachtsontwikkeling van handel en nijverheid wordt gestuit door tusschenkomst en de zucht om alles te willen regelen en voor alles te onderwerpen.

De tegenwoordige verordeningen op den ijk zijn gemakkelijk in zoo verre, dat het aan ieder vrijstaat zijne vaten bloot als middelen van vervoer te gebruiken, in welk geval de ijk onverpligt is. Mogt bij eene te verwachten herziening, de ijk in diergelijke verpligtend worden gemaakt, honderden stemmen zouden van alle kanten en te regt opgaan tegen eene verordening, welke, bij grooten en kostbaren last voor neringdoende ingezetenen, eigenlijk slechts eene belasting ten voordeele der ijkers zoude zijn.

't Is mogelijk, dat ons geschrijf tegenzeschrijf zal uitlokken; te beter zal de waarheid daardoor aan het licht komen. Het zal ons zelfs aangenaam zijn, indien men ons kan overtuigen, dat wij dwalen in onze inzigten. Tot zoo lang echter blijven wij elke verordening van ijk op het vaatwerk (1) beschouwen als onnoodige tusschenkomst, hinderpalen en belemmeringen werpende op het pad van vrije en natuurlijke handels- en industrie-bedrijvigheid.

Eenige handelaren en fabrikanten.

GRONINGEN, 31 December 1850.

(*) Botervaten misschien uitgezonderd.

Mijnheer de Redacteur!

Beter laat dan nooit, en borgen is geen kwijtschelden. Zoudt gij ons morgen nog eens een hoekjen willen inruimen? Wij wenschten met een paar woorden terug te komen op no. 4 van 't abonnement. „Stille waters hebben diepe gronden, heeft ons, wat de opvoering betreft, wel bevallen, immers, dat het overigens reeds wat gerekte stuk door het herhaalde tooneel ten van [illegible] ling dri[illegible] gie, was grootendeels de [illegible] zagen wij ook nu weder met genoegen [illegible] MEESTER, die als ANTOINETTE [illegible] nog meer kan, dan rollen van een [illegible] Mejufvrouw HUIZERS (ROSENVELDT) [illegible] speelde ook dit maal, lang niet kwaad [illegible] gemaakt, een lelijk ding [illegible] O, om ef van — erflo! [illegible] rol bragt het mede." — juist [illegible] maar daarom behoefde zij niet [illegible] wezen. — Mej. ROSENVELDT, junior, raken [illegible] speelde niet de hem eigene vaag [illegible] school [illegible] als het zijne (en 't is een van onze geeven tegen [illegible] wel weinig sympathie kon verwekken. Met al zijne [illegible] heid, is die baron VAN WIERIG een ridder van de [illegible] figuur. — De heer JONAS maakte, als *Walter*, op ons geen ontstellen indruk. Zijne opvatting van die rol schijnt ons [illegible] juist. Hoe zal eene wel schrikke, maar toch eerlijke meid, zóóveel liefde kunnen koesteren voor een zoo erbarmelijken gelukzoeker? Naar onze meening, was de heer JONAS al te plat. Hij denke daar eens over na. — Het overige personeel heeft zich goed van zijne taak gekweten.

Ook het nastuk, *Cartouche en de achtkante Boer*, zagen wij met veel genoegen. Wij achten het overigens overbodig, daarover in bijzonderheden te treden. De herhaalde toejuiching van het publiek dunkt ons een bewijs voor de goede opvoering.

Tot ons leedwezen moeten wij, op vererend verzoek, weder met klaagliederen eindigen, namelijk over de hinderlijke volheid van het parterre, waar men zich ook nu weder er sterk aan heeft gestoord, dat men er in het achterste gedeelte opeengepakt was, als haringen in de ton, terwijl men in het voorste gedeelte in eene tergende ruimte verkeerde. *Velen*, vooral onder de geabonneerden, hopen, dat men daarin verandering zal brengen.

En nu overmorgen — *Gysbrecht van Amstel* — nous verrons!

GRONINGEN, 2 Jan. 1851. V.

Correspondentie.

Ons blad is niet geschikt, om stukken op te nemen, als dat, waarin aangetoond wordt, „hoe thans binnen zekere (kerkelijke) gemeente allerlei machinatiën en intrigues worden bewerkstelligd, om het bij die gemeente voor goed afgeschafte „*oude knoeisysteem*," ten voordeele en ten behoeve van sommige personen, doch ten nadeele des geheels weder op den been te helpen." — Het stuk behoort in geen *algemeen* dagblad te huis.

Kerknieuws.

De breede kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente te Utrecht, heeft, uit het medegedeelde drietal, tot predikant beroepen ds. *F. C. van den Ham*, theol. doct. en predikant te Harderwijk.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

I.

Uittreksel uit de Redevoering, *door den heer* Minister van Binnenlandsche Zaken

uitgesproken, in de zitting van den 20sten December 1850, bij de algemeene beraadslagingen over het Vde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1851.

„Een geacht spreker uit Groningen heeft over het algemeen zoodanige uitgaven, die hij productief noemt, tegen de improductive in zijne bescherming genomen. De geachte spreker begreep, dat eene begrooting de uitgaven, die hij improductief noemt, niet geheel kan missen, maar hij wenscht, dat de productive uitgaven meer en meer het overwigt verkrijgen. Ik ben, Mijne Heeren, van het gevoelen van den geachten spreker, en ik hoop straks aan te toonen dat deze begrooting daarvan de blijken draagt. Zijn deze niet zoo menigvuldig, als men wellgt wachtte en ik zou wenschen, de reden is hierin te zoeken, dat in een jaar niet alles kan worden gedaan.

„Ik geloof, Mijne Heeren, dat het gouvernement verpligt is publieke werken inzonderheid voor te staan, te beschermen, te hulp te komen. Ik geloof, dat te dien opzigte niet mag gelden eenig aanzien van provincie. De geachte spreker uit Groningen heeft aangedrongen op onpartijdigheid; niet Holland moest worden begunstigd, zeide hij, omdat Holland digter bij was, maar Groningen had dezelfde aanspraak. Niemand zal het betwisten; en ik durf den geachten spreker verzekeren, dat zoolang ik de eer zal hebben aan het hoofd van dit departement te zijn, geenerlei beschuldiging van partijdigheid met eenigen grond zal kunnen worden ingebragt. Dit gouvernement, Mijne Heeren, streeft niet populair te zijn, doch zoo het niet naar populariteit tracht, het zal evenmin zekere streken, zekere provinciën, zekere klassen der maatschappij boven andere begunstigen.

„De geachte spreker heeft inzonderheid eenige belangen van scheepvaart en waterstaat van de provincie, waarvan hij ingezeten is, in herinnering gebragt. Ik heb mij ook uit dien hoofde over onze nieuwe provinciale wetgeving verblijd, omdat ik meen, dat zij ons meer en meer organen in de provinciën zal schenken, die wij als de ware stem, als de ware vertegenwoordiging van de provinciën mogen beschouwen, die dus het gouvernement zal opmerkzaam maken op datgene wat het gouvernement daar heeft te doen. Wanneer dergelijke stemmen tot mij komen, inzonderheid daar, waar het bevordering van stoffelijke belangen of de zaak van het onderwijs in den ruimsten zin van het woord geldt, geef ik den geachten spreker de verzekering, dat op de stemmen zal worden gelet, dat op hetgeen zij vragen een antwoord, een voldoend antwoord zal worden gegeven, en, voor zoover het in de magt zal zijn van het gouvernement, afgemeten naar de middelen die het bezit, een uitwerksel zal volgen."

II.

Rede *van den heer* WESTERHOFF *bij de beraadslaging over art. 54 van het Hoofdstuk Binnenlandsche Zaken* (Onderwijs).

Ik vind mij verpligt, Mijne Heeren, over dit artikel voor een oogenblik slechts het woord te vragen. In de afdeeling, waartoe ik de eer gehad heb te behooren, toen de begrootingswetten door ons onderzocht en beoordeeld zijn geworden, heb ik hetzelfde reeds gezegd, hetwelk ik nu in het midden wensch te brengen; doch, tot mijn leedwezen, heb ik in het verslag der commissie van rapporteurs er geen enkel woord van teruggevonden, en het is daarom en tevens om het belang der zaak, dat ik gemeend heb, er nu bij de openbare beraadslagingen op terug te moeten komen. Met eenige bevreemding dan heb ik in den uitgewerkten en toelichtenden staat, bij dit hoofdstuk behoorende, gezien, dat de geneeskundige faculteit der Utrechtsche hoogeschool — want van andere faculteiten wil ik hier niet spreken — behalve één emeritus hoogleeraar (die, blijkens de series lectionum dier akademie, in weerwil van de hem toegekende rust, zal blijven voortgaan met de studenten in de geneeskunde ten dienste te staan) met minder dan vijf, van rijkswege bezoldigd wordende hoogleeraren telt, terwijl ik voor de Groninger hoogeschool slechts drie zoodanige uitgetrokken en vermeld vind. Dat nu het docerend personeel te Leyden grooter is, kan ik, met het oog op het organiek besluit van 1815, waarbij het hooger onderwijs geregeld en vastgesteld is geworden, begrijpen, doch minder gemakkelijk laat het zich door mij begrijpen, van waar het komt dat dit verschil, tusschen Groningen en Utrecht, als hoogescholen van gelijken rang en bij bovengenoemd besluit op gelijke leest geschoeid, zoo groot is, dat dit nagenoeg de helft verschilt. Of is de geneeskundige wetenschap, die te Utrecht onderwezen wordt, eene andere dan die men te Groningen onderwijst? Of moet men aannemen dat de Groninger hoogleeraren zooveel meer vermogen of zooveel meer kunnen en moeten werken dan die van Utrecht? Ik begrijp het niet, Mijne Heeren. Een hoog geacht medelid mijner sectie, die zeer goed bekend is met het hooger onderwijs en alles wat daarop betrekking heeft, antwoordde mij op deze vragen, dat het grooter getal hoogleeraren in de bedoelde faculteit te Utrecht alleen het *gevolg* was van het grooter aantal geneeskundige studenten aldaar. Ik voor mij kan dit nog gelooven, noch begrijpen, en nam daarom dan ook de vrijheid dat geachte lid bij die gelegenheid de opmerking te maken, dat ik veeleer geloofde dat de zaak juist omgekeerd moest worden en dat het grooter getal studenten in de geneeskunde te Utrecht het *gevolg* was van het grooter aantal docenten aldaar, het *gevolg* dat de geneeskundige wetenschap aldaar op uitgebreider schaal, meer uitvoerig en meer overeenkomstig de eischen van den tijd onderwezen wordt, en van dat gevoelen ben ik nog, en daarin ben ik versterkt geworden, nadat ik heb ingezien de series lectionum der Utrechtsche hoogeschool en die van de Groningsche akademie. Hoe verbazend schraal en arm toch is de laatste, ten aanzien der verschillende takken van geneeskunde die er onderwezen worden, in vergelijking van de eerste. Het is te Utrecht alles op ruimer schaal, vollediger en meer naar de eischen van onzen tijd ingerigt. En dit is bloot het gevolg, Mijne Heeren, van het grooter personeel van docenten; want van de drie Groninger hoogleeraren zal wel met geene mogelijkheid, althans met geene billijkheid gevischt kunnen worden, dat zij meer zouden doen dan zij nu door hen verrigt wordt; dat zij hetzelfde doen zouden wat vijf te Utrecht verrigten!

Ik weet wel dat vroeger, toen de wetenschap op een' veel lageren trap van ontwikkeling stond, een kleiner personeel voldoende geacht konde worden de geneeskunde te onderwijzen; ik weet wel dat zóó vroeger de hoogleeraar CROESER, die in 1753 overleed, gedurende 30 jaren de *eenige* hoogleeraar in de geneeskunde aan de Groninger hoogeschool was, en dat hij in het jaar 1754 door *twee* hoogleeraren, door LAMBERGEN, die van Franeker en ROEDERER, die van Göttingen overkwam, opgevolgd is geworden, en voor die tijden zal dat ongetwijfeld wel voldoende zijn geweest; doch ik weet ook wel dat de geneeskundige wetenschap zich sedert dien tijd verbazend heeft uitgebreid en nog dagelijks uitbreidt, en dat voor den tegenwoordigen stand der wetenschap, voor de leichen van den tegenwoordigen tijd een getal van één, twee of drie hoogleeraren nie[illegible]

[illegible] de Staten van [illegible] [illegible] sinds 1815 was toegestaan; [illegible]

[illegible] NOODZAKELIJK *niettegen[illegible] wetenschap*, zijn aan de faculteit der geneeskunde bij de Utrechtsche hoogeschool *niet slechts* [illegible] bezoldigde [illegible] hoogleeraren [illegible] welk getal [illegible] bij het [illegible] besluit van 1815 was toegestaan; bijzondere omstandigheden hebben het toegenoegzame van dit personeel nog dringender doen gevoelen, zoodat men, om daarin te gemoet te komen, reeds voor eenige jaren een zeer kundig en ijverig leeraar bij gezegde hoogeschool, eerst als lector, daarna als buitengewoon hoogleeraar heeft aangesteld, buiten bezwaar van de schatkist. Na meerdere jaren bewezene gewigtige diensten door dezen geleerde, is het billijk, dat hem althans de gewone jaarwedde van eenen buitengewonen hoogleeraar uit 's Rijks kas worde toegekend." Sedert dien tijd is dit getal nog met een vijfden hoogleeraar vermeerderd geworden, terwijl het te Groningen steeds op denzelfden ouden voet van het jaar 1815, en dus op drie bleef. De Regering erkende in 1847, blijkens de zoo even aangehaalde woorden, dat voor de Utrechtsche hoogeschool *de uitbreiding der wetenschap* het NOODZAKELIJK had gemaakt, om het bestaand getal hoogleeraren in de geneeskundige faculteit met nog één te vermeerderen, doch sprak bij die gelegenheid, evenmin als later, van Groningen, alwaar men er ook niet meer dan drie telde en welke hoogeschool gelijken rang met Utrecht heeft, met geen enkel woord. Vreemd verschijnsel voorwaar! Of is die *uitbreiding der geneeskundige wetenschap* op het onderwijs, aan de Groninger hoogeschool gegeven wordende, dan niet van toepassing? Moet daar alles maar bij het oude, meer beperkte blijven; is die uitbreiding dáár dan minder nuttig, en vindt die daar dan minder toepassing? Of is het een gevolg misschien dáárvan, dat Groningen wat verder af is gelegen en daardoor in dit, gelijk in menig ander geval, wel eens vergeten wordt en aan het wakend oog der Regering schijnt te ontsnappen? Of is het openbaar onderwijs te Groningen minder een aanhoudend voorwerp van de zorg der Regering, gelijk de Grondwet voorschrijft, dan te Utrecht? Wij gelooven en hopen dit niet, ofschoon dan ook erkend moet worden, dat, blijkens het medegedeelde, daarvoor alle schijn bestaat. En toch, Groningen verdient die achterstelling, die stiefmoederlijke behandeling niet. Groningen, ja, de geheele provincie heeft, nog kort geleden, ten duidelijkste getoond dat zij hoogen prijs op het bezit harer hoogeschool stelt, door, met opoffering van groote sommen gelds en in weerwil der aanzienlijke jaarlijksche bijdrage ten dienste van het hooger onderwijs, voor het oude geheel vervallen en onbruikbaar geworden akademie-gebouw een geheel nieuw, doelmatig en fraai gebouw in de plaats te stellen, iets, hetwelk anders het werk der Regering had behooren te zijn, doch die daarvoor geene fondsen beschikbaar scheen te hebben, althans niet wilde besteden. Ik heb gemeend dit een en ander hier in het midden te moeten brengen en daarbij tevens het verzoek aan den heer minister van binnenlandsche zaken te moeten rigten, dat toch door zijne zorg en tusschenkomst het verbroken evenwigt in het docerend personeel tusschen de Utrechtsche en Groninger hoogeschool hersteld moge worden, hetzij dan, — en dit zoude ik het wenschelijkst achten — door het getal docenten te Groningen te vermeerderen en met dat van Utrecht op gelijken voet te brengen, hetzij het getal te Utrecht ook op drie te willen terugbrengen, aangezien de tegenwoordige onbillijke orde van zaken niet anders dan hoogst nadeelig op den bloei der Groninger hoogeschool en tevens op de beoefening der geneeskundige wetenschap aldaar moet terugwerken. Beide hoogescholen hebben denzelfden rang, beide zijn, althans behooren te zijn, volgens het voorschrift der Grondwet, een aanhoudend voorwerp van de zorg der Regering; beide moeten ook zonder eenige partijdigheid op denzelfden voet behandeld worden. Zijn drie hoogleeraren te Groningen voldoende, dan zijn ze dit ook te Utrecht, en kunnen er aldaar dus twee worden afgeschaft; doch zijn er werkelijk te Utrecht vijf noodig, zoo als ik volgaarne geloof, dan is dit ten aanzien van Groningen ook het geval. Maar zigt ik dit verzoek tot den heer minister van binnenlandsche zaken, dan voeg ik er tevens het verzoek bij, deze zaak toch niet al te lang in overweging te willen houden, want heeft er eerst een aanmerkelijk verloop en verval der Groninger hoogeschool plaats, dan zullen er jaren noodig zijn om dat weder te herstellen en den bloei tot de vroegere hoogte terug te brengen.

Het is bekend, Mijne Heeren, dat ik een verklaard voorstander van bezuiniging ben, en ik schaame mij niet daarvoor openlijk uit te komen; maar het zoude mij toch leed doen en ik zoude het betreuren, indien de Regering op wezenlijk nuttige zaken, en wel vooral op onderwijs, op kunsten en wetenschappen, ging bezuinigen, aangezien de gelden daarvoor uitgegeven wordende — en die som is op ons budget inderdaad niet groot — productief besteed worden en het onderwijs bij ons bovendien nog wel iets te wenschen overlaat.

[Het antwoord op deze rede van den heer minister van binnenlandsche zaken werd later door de *Staats-Courant* zullende worden medegedeeld, zoo zijn wij niet in staat, om — hetgeen wij gewenscht hadden te kunnen doen — hier onmiddellijk dat antwoord doen volgen, maar zullen het nu zoo spoedig mogelijk mededeelen.]

III.

Rede *van den heer* WICHERS, *over het amendement van den heer* LUYBEN, *om aan het Instituut voor Doofstommen te St. Michiels-Gestel eene jaarlijksche Rijks-subsidie te verleenen van f 2,000.*

Het is gewis geene zeer aangename taak, wanneer men de hulp, die bij het Gouvernement voor eene liefdadige instelling wordt ingeroepen, moet tegenspreken. Ik moet dit evenwel doen, omdat ik mij niet overtuigd houd van de noodzakelijkheid tot het verleenen van het gevraagde subsidie; omdat het Instituut te Groningen is te beschouwen als eene vaderlandsche instelling, als eene instelling voor Katholijken of niet-Katholijken, waar Joden of van welke geloofsbelijdenis ook, zonder eenig onderscheid, worden opgenomen; zoodat, als ik het wel heb, van de 151 kweekelingen, die er tegenwoordig zijn, 127 voor rekening van het instituut worden opgevoed.

Dat instituut is dus eene algemeene instelling; het is openbaar; telken jare wordt er een verslag van uitgegeven, dat zelfs aan de Kamer wordt medegedeeld. Nu heb ik nimmer van zoodanig verslag van het gesticht te St. Michiels-gestel gehoord. Uit zoodanig verslag kan men toch inderdaad opmaken den toestand, den aard, den geest van zoodanige instelling; men zal daaruit kunnen weten, of het gesticht eigenlijk meer dient voor de Katholijken inzonderheid, of dat het is in aard en werkkring alsdat te Groningen, waar allen zonder onderscheid worden opgenomen.

Het Groninger instituut kan men met de school te Breda en die voor de veeartsenij te Utrecht vergelijken, die ook algemeen zijn: het instituut te Groningen is geene instelling voor deze of gene gezindheid, het is, gelijk ik zeg, eene algemeene instelling.

Ik zal er nu niet meer van zeggen, maar zal eindigen met te verklaren, dat ik stemmen zal *tegen* het amendement, omdat die instelling niet is noodzakelijk.

IV.

Rede *van den heer* GODEFROI *over hetzelfde onderwerp.*

Ook mij valt het hard mijne stem te moeten weigeren aan een voorstel, strekkende tot het verleenen van ondersteuning aan eene liefdadige instelling. Het komt mij voor, dat, bij het beoordeelen van eene dergelijke aanvrage om ondersteuning van eene bijzondere instelling, een beginsel op den voorgrond moet staan, dat naar mijn inzien alles beheerscht; namelijk het beginsel, dat wanneer de Regering geroepen wordt om aan instellingen van dien aard geldelijke ondersteuning te verleenen, zij de krachten, die zij beschikbaar heeft, niet moet verspillen, maar ze integendeel zooveel mogelijk moet concentreren. En wanneer nu in dit Koningrijk bestaat eene instelling voor doofstommen, als die te Groningen, eene instelling, waarin opgenomen worden allen, die zich aanmelden, waarin opgevoed worden allen, van welke geloofsbelijdenis ook; — dan geloof ik, Mijne Heeren, dat, met het oog op het beginsel, zoo even door mij aangeduid, de ondersteuning, die van de Regering voor de opvoeding van doofstommen vereischt wordt, in zoodanige instelling moet geconcentreerd, en niet over meerdere instellingen van dien aard verspild worden. Ik moet hierbij nog doen opmerken, dat men de geldelijke toestand van het instituut voor doofstommen te Groningen wat al te gunstig heeft voorgesteld, want nog onlangs is in het verslag van Gedeputeerde Staten der provincie Groningen te kennen gegeven, dat door vermindering van het getal contribuerende leden, en door andere omstandigheden, de geldelijke middelen van het instituut afnemen. En inderdaad, wanneer men de verslagen, die door het bestuur van het doofstommen-instituut van Groningen jaarlijks worden uitgebragt, over de zeven laatste jaren nagaat, dan bevindt men dat er sedert 1843 eene vermindering heeft plaats gehad van 1127 contribuerende leden, zoodat ik nu niet verder behoef te betoogen, dat het met den geldelijken toestand van dat instituut niet zoo gunstig gesteld is, als door vorige sprekers is beweerd, en dat een zoo groot verlies van contribuerende leden buiten twijfel eenen zeer nadeeligen invloed moeten uitoefenen op de geldmiddelen der instelling. Die instelling blijft dus in alles opzigte de ondersteuning der Regering ruimschoots behoeven, en wanneer nu de Regering hare krachten tot instandhouding van dergelijke instellingen niet moet verspillen, dan zie ik mij tot mijn leedwezen verpligt, mijne stem aan het voorgestelde amendement te weigeren.

(Het amendement van den heer *Luijben* in stemming gebragt zijnde, is echter met 41 tegen 20 stemmen *aangenomen*.)

Te Groningen, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.